

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**SAĞLIK KURUMLARINDAKİ SATINALMA ÇALIŞANLARININ
E-EKSİLTME İHALE USULÜNE İLİŞKİN TUTUMLARININ
İNCELENMESİ**

Kerem ŞAFAK

Danışman

Doç. Dr. Ayhan ULUDAĞ

Konya-2021

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**SAĞLIK KURUMLARINDAKİ SATINALMA ÇALIŞANLARININ
E-EKSİLTME İHALE USULÜNE İLİŞKİN TUTUMLARININ
İNCELENMESİ**

Kerem ŞAFAK

Danışman

Doç. Dr. Ayhan ULUDAĞ

Konya-2021

TEZ ONAY SAYFASI

Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi **Kerem ŞAFAK**'nın “**Sağlık Kurumlarındaki Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltme İhale Usulüne İlişkin Tutumlarının İncelenmesi**” başlıklı tezi tarafımızdan incelenmiş; amaç, kapsam ve kalite yönünden Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

KONYA/ 03.06.2021

Tez Danışmanı	Doç. Dr. Ayhan ULUDAĞ Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Politikaları Anabilim Dalı	İmzası
Üye	Doç. Dr. Yusuf Yalçın İLERİ Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Bilişimi ve Teknolojileri Anabilim Dalı	İmzası
Üye	Doç. Dr. Mehmet YORULMAZ Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Kur. Üretim Yön. ve Perf. Değ. Anabilim Dalı	İmzası

Yukarıdaki tez, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun .../.../2021 tarih ve/.....sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Kısmet Esra NURULLAHOĞLU ATALIK

Enstitü Müdürü
İmzası

BEYANAT

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazıma kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışım olmadığı, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilemeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları kaynaklar listesine aldığımı, tez çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışım olmadığını beyan ederim.

06.06.2021

Kerem ŞAFAK

BENZERLİK RAPORU

Tezin Tam Adı : Sağlık Kurumlarındaki Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltme İhale Usulüne İlişkin Tutumlarının İncelenmesi

Öğrencinin Adı Soyadı : Kerem ŞAFAK

Dosyanın Toplam Sayfa Sayısı:113

06.06.2021 Turnitin

[Skip to Main Content](#)
[Çevir](#)
[Öğrenciler](#)
[Not Defteri](#)
[Kütüphaneler](#)
[Takvim](#)
[Tartışma](#)
[Tercihler](#)

Bu sayfa hakkında

Bu sizin ödev kutunuzdur. Bir yazılı ödevi görüntülemek için yazılı ödevin başlığını seçin. Bir Benzerlik Raporunu görüntülemek için yazılı ödevin benzerlik sütunundaki Benzerlik Raporu ikonunu seçin. Tıklanabilir durumda olmayan bir ikon Benzerlik Raporunun henüz oluşturulmadığını gösterir.

SAĞLIK KURUMLARINDAKİ SATINALMA ÇALIŞANLARININ ...

Gelen Kutusu | Görüntüleniyor: yeni ödevler ▼

Dosyayı Gönder Çevrimiçi Derecelendirme Raporu | Ödev ayarlarını düzenle | E-posta bildirmeyenler

☐	Yazar	Başlık	Benzerlik	web	yayın	student papers	Puanla	cevap	Dosya	Ödev Numarası	Tarih
☐	Kerem Şafak	SAĞLIK KURUMLARINDAKİ SATINALMA ÇALIŞANL...	%10	8%	1%	3%	--	--	ödev indir	1601327696	06-Haz-2021

Doç.Dr. Ayhan ULUDAĞ

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın yürütülmesinin her aşamasında desteğini ve katkısını eksik etmeyen, tez aşamasında kendisinden çok şey öğrendiğim kıymetli danışmanım Doç. Dr. Ayhan ULUDAĞ'a; yüksek lisans öğrenimim sürecinde eğitimime ve gelişimime katkı sağlayan, deneyimlerini ve bilgilerimi bizlerle paylaşan değerli hocalarım Doç. Dr. Şerife Didem KAYA'ya, Doç.Dr. Yusuf Yalçın İLERİ'ye, Dr. Öğr. Üyesi Aydan YÜCELER' ve Dr. Öğr. Üyesi Aysun YEŞİLTAS'a teşekkür ediyorum.

Yüksek lisans öğrenim sürecinin her aşamasında beni motive eden, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, her zaman beni destekleyen eşim Şadiye ŞAFAK'a ve çocuklarıma çok teşekkür ediyorum.

Kerem ŞAFAK

İÇİNDEKİLER

Tez Kapağı ve İç Kapak.....	ii
Tez Onay Sayfası	ii
Beyanat.....	iii
Benzerlik Raporu	iv
Önsöz Ve Teşekkür.....	v
İçindekiler	vi
Kısaltmalar Ve Simgeler Listesi	ix
Tablolar Listesi.....	x
ÖZET	xivi
ABSTRACT	xiv
1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
2. GENEL BİLGİLER.....	4
2.1. İhale Kavramı ve Genel İhale Çerçevesi.....	4
2.1.1. Kamu İhale Kanunu Temel İlkeleri.....	10
2.1.2. İhale Usulleri.....	15
2.1.2.1. Açık İhale Usulü	16
2.1.2.2. Belli İstekliler Arasında İhale Usulü.....	17
2.1.2.3. Pazarlık Usulü	17
2.1.2.4. Doğrudan Temin	18
2.1.2.5. Tasarım Yarışması	20
2.1.3. Yeni İhale Usulleri	20
2.1.3.1. Çerçeve Anlaşmalar	20
2.1.3.2. Dinamik Alım Sistemleri (DAS).....	21
2.1.3.3. Elektronik İhale.....	22
2.1.3.4. Elektronik Eksiltme.....	22
2.1.4. İhale Türleri.....	23
2.1.4.1. Mal Alımları İhaleleri	23
2.1.4.2. Hizmet Alımları İhaleleri	23
2.1.4.3. Yapım İhaleleri.....	24
2.1.5. İhalede Taraflar	24
2.1.5.1. İdare.....	24
2.1.5.2. İstekli.....	25
2.2. ELEKTRONİK EKSİLTME.....	25

2.2.1. Elektronik Eksiltme İşlemleri	26
2.2.1.1. Elektronik Eksiltme Kayıt ve Tebligat İşlemleri	26
2.2.1.2. Elektronik Eksiltme Teklif İşlemleri.....	27
2.2.1.3. Elektronik Eksiltme Yapılacak İhalede Teklif Değerlendirme İşlemleri.....	27
2.2.1.4. İstekli Elektronik Eksiltme Teklif İşlemleri.....	28
2.2.2. Elektronik Eksiltme Süreçleri	29
2.2.2.1. İdare Süreci	29
2.2.2.1.1. İhtiyaç Raporu İşlemleri.....	29
2.2.2.1.2. İhale Kayıt İşlemleri.....	29
2.2.2.1.3. İhale Dokümanı Hazırlama İşlemleri	29
2.2.2.1.6. İhale İlanı Hazırlama İşlemleri.....	30
2.2.2.1.5. Teklif Değerlendirme İşlemleri.....	30
2.2.2.1.6. Eksiltme Kayıt İşlemleri	30
2.2.2.1.7. Eksiltmeye Davet	31
2.2.2.1.8. Eksiltme İmza Yetkilisi İşlemleri.....	31
2.2.2.1.9. Eksiltmenin Ertenmesi	31
2.2.2.1.10. Eksiltmenin İzlenmesi.....	31
2.2.2.1.11. Tamamlanan Eksiltmenin Görüntülenmesi.....	31
2.2.2.1.12. Eksiltmenin Yenilenmesi	31
2.2.2.1.13. Eksiltmenin Değerlendirme İşlemleri	32
2.2.2.2. İstekli Süreci.....	32
2.2.2.2.1. Tebligat Görüntüleme	32
2.2.2.2.2. İmza Yetkilisi Tanımlama.....	32
2.2.2.2.3. Teklif İşlemleri.....	33
2.2.2.2.4. EKAP İmzacı Uygulaması	34
2.2.2.2.5. Sonraki Tur	35
2.2.2.2.6. Tamamlanan E-Eksiltme Ekranı	35
2.2.3. Elektronik Eksiltmenin Olumlu ve Olumsuz Yönleri.....	35
2.2.3.1. Elektronik Eksiltmenin Olumlu Yönleri	35
2.2.3.2. Elektronik Eksiltmenin Olumsuz Yönleri.....	40
2.3. Elektronik Eksiltme İstatistikleri	42
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	43
3.1. Amaç ve Önem.....	43
3.2. Araştırmanın Modeli	43
3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	44

3.4. Ön Uygulama	45
3.5. Veri Toplama Araçları	45
3.6. Verilerin Toplanması	46
3.7. Veri Analizi	46
3.8. Araştırmanın Etik Boyutu	46
3.9. Araştırmanın Sınırlılıkları	47
3.9. Araştırma Süreci.....	47
3.10. Araştırma Soruları.....	47
4. BULGULAR.....	49
4.1. Satınalma Çalışanlarının Tanımlayıcı Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	49
4.2. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltme İhale Yöntemine Karşı Tutumlarına İlişkin Bulgular.....	51
4.4. Sağlık Kurumlarındaki Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltme İhale Usulüne İlişkin Tutumlarının İncelenmesi Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı.....	60
5. TARTIŞMA	70
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	79
7. KAYNAKLAR	83
8. ÖZGEÇMİŞ.....	91
9. EKLER.....	92
EK-A Soru Formu	92
Ek-B Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırmalar Etik Kurul Kararı	96
Ek-C Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Tesislerinde Anket İzni	97

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

AB	:Avrupa Birliği
DAS	:Dinamik Alım Sistemi
DİK	:Devlet İhale Kanunu
DTÖ	:Dünya Ticaret Örgütü
E-Eksiltme	:Elektronik Eksiltme
E-İhale	:Elektronik İhale
EKAP	:Elektronik Kamu Alımları Platformu
GİHS	:Genel İdari Hizmetler Sınıfı
GS	:Genel Sorular
KHK	:Kanun Hükmünde Kararname
KİK	:Kamu İhale Kurumu
KİB	:Kamu İhale Bülteni
UNCİTRAL	: Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu
SF	:Soru Formu
SHS	:Sağlık Hizmetleri Sınıfı
X²	:Pearson Chi-Square
Φc	:Cramer's V
TCKN	: Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Numarası

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 2.3.1. Elektronik Eksiltmenin İhale Türüne Göre Dağılımı.....	422
Tablo 2.3.2 Elektronik Eksiltmenin Genel Verileri.....	422
Tablo 4.1.1. Satınalma Çalışanlarının Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Dağılımları. 49	
Tablo 4.1.2. Satınalma Çalışanlarının Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Dağılımları (Devam).....	50
Tablo 4.2.1. Satınalma Çalışanlarının Satınalma Konusunda Eğitim Alma Durumu ve Cinsiyete Göre Dağılım Durumları	51
Tablo 4.2.2. Satınalma Çalışanlarının Satınalma Birimlerinde İsteyerek Çalışma Durumları ve Unvan Durumları	51
Tablo 4.2.3. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmenin İhalelerde Saydamlık Açısından Tutumları.....	52
Tablo 4.2.4. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmenin İhalelerde Maliyetler Açısından Tutumları.....	52
Tablo 4.2.5. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmenin İhalelerde Verimlilik Açısından Tutumları.....	53
Tablo 4.2.6. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmenin İhalelerde Yolsuzluk Açısından Tutumları.....	53
Tablo 4.2.7. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmenin İhalelerde Rekabet Açısından Tutumları.....	54
Tablo 4.2.8. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmenin İhalelerde Personel Ve Zaman Tasarrufu Açısından Tutumları	54
Tablo 4.3.1. Satınalma Çalışanlarının Yaş Grupları Değişkeni İle E-Eksiltmenin Zamandan Tasarruf Sağlama Durumu Arasındaki İlişki	55
Tablo 4.3.2. Satınalma Çalışanlarının Satınalmada Biriminde İsteyerek Çalışma Değişkeni İle E-Eksiltmenin Verimliliği Azaltma Durumu Arasındaki İlişki.....	55
Tablo 4.3.3. Satınalma Çalışanlarının Satınalmada Biriminde İsteyerek Çalışma Değişkeni İle E-Eksiltmenin Verimliliği Azaltma Durumu Arasındaki İlişki (Devam)	56
Tablo 4.3.4. Satınalma Çalışanlarının Öğrenim Durumu Değişkeni İle E-Eksiltmenin Verilen Hizmetin Düzeyini Düşürme Durumu Arasındaki İlişki	56
Tablo 4.3.5. Satınalma Çalışanlarının Öğrenim Durumu Değişkeni İle E-Eksiltmenin Verilen Hizmetin Düzeyini Düşürme Durumu Arasındaki İlişki (Devam)	57

Tablo 4.3.6. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltme Konusunda Eğitim Alma Değişkeni İle E-Eksiltmenin İhalelerde Saydamlığı Azaltma Durumu Arasındaki İlişki.....	57
Tablo 4.3.7. Satınalma Çalışanlarının Memuriyet Yılı Değişkeni İle E-Eksiltmenin Çalışan Hatalarını Arttırma Durumu Arasındaki İlişki.....	58
Tablo 4.3.8. Satınalma Çalışanlarının Öğrenim Durumu Değişkeni İle E-Eksiltmenin Personel Tasarrufu Sağlama Durumu Arasındaki İlişki.....	59
Tablo 4.3.9. Satınalma Çalışanlarının Unvan Değişkeni İle E-Eksiltmenin Güvenirlilik Düzeyini Düşürme Durumu Arasındaki İlişki.....	59
Tablo 4.3.10. Satınalma Çalışanlarının Unvan Değişkeni İle E-Eksiltmenin Güvenirlilik Düzeyini Düşürme Durumu Arasındaki İlişki (Devam).....	60
Tablo 4.4.1. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmeye Yönelik Katılım Durumları Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı	60
Tablo 4.4.2. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmeye Yönelik Katılım Durumları Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı (Devam).....	61
Tablo 4.4.3. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmeye Yönelik Katılım Durumları Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı (Devam).....	62
Tablo 4.4.4. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmeye Yönelik Katılım Durumları Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı (Devam).....	63
Tablo 4.4.5. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmeye Yönelik Katılım Durumları Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı (Devam).....	64
Tablo 4.4.6. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmeye Yönelik Katılım Durumları Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı (Devam).....	65
Tablo 4.4.7. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmeye Yönelik Katılım Durumları Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı (Devam).....	66
Tablo 4.4.8. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmeye Yönelik Katılım Durumları Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı (Devam).....	67
Tablo 4.4.9. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmeye Yönelik Katılım Durumları Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı (Devam).....	68

ÖZET

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Sağlık Kurumlarındaki Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltme İhale Usulüne İlişkin Tutumlarının İncelenmesi

Kerem ŞAFAK

Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi / Konya-2021

Elektronik eksiltme (E-Eksiltme), tekliflerin değerlendirilmesinin ardından elektronik ortamda eksiltme şeklinde sunulan yeni fiyatların veya belirli teklif unsurlarına ilişkin yeni değerlerin bir elektronik araç marifetiyle otomatik değerlendirme metodları kullanılarak yeniden değerlendirilmesi ve sıralandırılması olarak tanımlanmıştır. Araştırmanın önemi, kamu kaynaklarının daha etkili ve verimli kullanılmasında e-eksiltmenin rolünü belirlemek ve satınalma birimlerinde çalışanların e-eksiltmeye karşı tutumlarının belirlenmesini sağlamaktır. Bu araştırmanın yapıma gerekçesi, kamu kaynaklarının etkili kullanımını sağlayacağı düşünülen e-eksiltme yönteminin kamu alımlarında kullanılması gerekliliği ve bu konuda daha önce yapılmış herhangi bir akademik çalışmanın bulunmamasıdır.

Çalışmanın amacı; Türkiye'de sağlık sektöründe yapılan ihalelerde seçilen yöntemlerin elektronik eksiltme açısından incelemek ve satınalma birimlerinde çalışanların elektronik eksiltme konusundaki görüşlerinin değerlendirilerek, e-eksiltme seçiminin kamu kaynaklarının etkili kullanımı ve satınalma konusunda tespit edilen sorunlara çözüm önerileri sunmaktır. Araştırmanın evreni Sağlık Bakanlığına bağlı kuruluşlarda çalışan satınalma personelleri oluşturmaktadır. Örnekleme, yapılan hesaplama sonucunda 383 olarak bulunmuş ve 641 katılımcı ile çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada e-eksiltme konusunda literatür taraması yapılmıştır. İlgili literatür incelenerek Sağlık Bakanlığına bağlı kuruluşlarda çalışanlar için kişisel bilgi ve e-eksiltme konusundaki tutumlarını belirlemeye yönelik sorularından oluşan anket formu oluşturulmuştur. Tanımlayıcı istatistikler ve iki kategorik veri arasındaki ilişkiyi incelemek için ki kare testi yapılmıştır. Ayrıca değişkenlerin ilişki düzeyini tespit etmek için Cramer's V değerleri incelenmiştir.

Araştırmaya katılanların %20,8'i Genel İdari Hizmetler Sınıfı (GİHS), %44,2'si Sağlık Hizmetleri Sınıfı (SHS) ve %35'i Yönetici sınıfında çalışmaktadır. Katılımcıların %49,1'i satınalma eğitimi alırken %50,9'u eğitim almamıştır. Araştırmaya katılanların %70,7'si satınalma biriminde isteyerek çalışırken, %29,3'ü ise isteği dışında bu birimde çalışmaktadır. Katılımcıların yaş değişkeni ile zamandan tasarruf sağlama değişkeni arasında, satınalma biriminde isteyerek çalışma ile verimlilik arasında, eğitim durumu ile verilen hizmetin kalite düzeyi arasında, eğitim alma durumu ile saydamlık arasında, memuriyet yılı ile olası çalışan hatalarının azalması arasında, eğitim durumu ile personel tasarrufu sağlama arasında ve unvan ile güvenilirlik düzeyi arasında anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p < ,05$).

Çalışma sonucunda, satınalma biriminde çalışanların e-eksiltme usulünün ihalelerde saydamlık sağlayacağı, maliyetleri düşüreceği, verimliliği arttıracığı, yolsuzlukları azaltacağı, rekabeti arttıracığı, personel ve zaman tasarrufu sağlayacağını ifade etmelerine rağmen e-eksiltme konusunda yeteri kadar bilgi ve eğitim deneyimine sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: E-eksiltme, İhale, Kamu İhalesi, Satınalma

ABSTRACT

REPUBLIC OF TURKEY
NECMETTİN ERBAKAN UNIVERSITY
HEALTH SCIENCES INSTITUTE

Investigation of the Attitudes of Procurement Employees in Health Institutions Regarding E-Reduction Tender Procedure

Kerem ŞAFAK

Health Management Department

Master's Thesis / Konya-2021

Electronic reduction (E-reduction) has been defined as the reevaluation and reprioritizing of electronically submitted new prices in the form of reduction or new values for certain bid items after the evaluation of bids via using automatic evaluation methods by means of an electronic tool. The importance of this research is that it indicates the role of e-reduction in the use of public resources more effectively and efficiently and it ensures the determination of the attitudes of the employees in purchase departments towards e-reduction. The motive of this research is that the need for the use of e-reduction method in public purchases, which is thought to provide effective use of public resources and there is not any former academic study carried out on this research subject.

The aim of this study is to examine the methods chosen in the health sector auctions in Turkey in terms of electronic reduction and to evaluate the opinions of the employees in the purchase departments about electronic reduction, and to offer solutions to the identified problems on the effective use of public resources and purchase. The target population of this research is the purchase staff working in Ministerial Health Institutions. The study is carried out with 641 participants and the sample is calculated as 383. A literature review has been made on e-reduction subject in this research. After the examination of the relevant literature, a questionnaire form consisting of questions aiming some personal information and determination of the attitudes of the staff towards e-reduction working in Ministerial Health Institutions. Chi-square test is carried out in order to examine the relationship between descriptive statistics and two categorical data. In addition, Cramer's V factor is examined in order to determine the relationship degree of the variables.

20.8% of the total participants are working in the General Administrative Services Class (GİHS), 44.2% in the Health Services Class (SHS) and 35% in the Executive Class. 49.1% of the participants received purchasing education while the rest 50.9% of them did not. 70.7% of the total participants of this research work in the purchase department willingly, while the rest 29.3% work in this department as a result of some kind of an obligation. It has been ascertained that there is a meaningful relationship between the age variable of the participants and the variable of saving time, between voluntary work and productivity in the purchase department, between education level and the quality level of service provided, between education and transparency, between years of service and the decrease of possible employee error, between education level and personnel savings, and between the title and the level of reliability ($p < .05$).

As a result of this study, although the employees in the purchase departments stated that the e-reduction method would provide transparency in auctions, reduce costs, increase efficiency,

KeyWords: E-Reduction, Public Tender, Purchasing, Tender,

1. GİRİŞ VE AMAÇ

İşletmelerin varoluşunun en temel gayesi kar elde etmektir. Bu bakımdan alım satımların işletmelerin amacına daha iyi hizmet edebilmesi için bilginin ve verinin daha etkili kullanılması önemlidir. Teknolojinin gelişmesi ile birlikte bütün işlemler elektronik ortama taşınmaya başlanmıştır. Teknoloji hayatın her alanına girerek, büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Alım satın işlemleri elektronik sistem üzerinden yaygın olarak yapılır hale gelmiştir. Bu dijitalleşmenin işletmelere personel, zaman ve maliyet gibi birçok kalemde tasarruf sağlayabileceği düşünülmektedir. Kamu kurumlarında da her alanda dijitalleşme yaygınlaşmıştır. Sağlık kurumlarında hizmetlerin kesintisiz bir şekilde sunulması ise ihtiyaç duyulan mal ve hizmetleri en hızlı şekilde temin etmeyi zorunlu kılmaktadır. Sağlık sektöründe hizmetin sürdürülebilirliği açısından ihtiyaç duyulan mal ve hizmetler diğer sektörlerde olduğu gibi elektronik satınalma yöntemleri kullanılarak daha hızlı temin edilebilir. Geçmişte geleneksel sistemler kullanılarak yapılan satınalma işlemleri birçok dönüşüm geçirerek günümüzde tamamen dijitalleşmeye doğru gitmektedir. Elektronik Kamu Alımları Platformu (EKAP) devreye alınarak teknik şartname, idari şartname gibi ihale dokümanlarının daha hızlı ve doğru şekilde hazırlanması sağlanmıştır. Son yıllarda devreye alınan Elektronik İhale (E-İhale) ve e-eksiltme yöntemlerinin hem idareler nezdinde hem de istekliler nezdinde birçok avantajı beraberinde getirdiği söylenebilir.

Son 20 yılda tüm dünyada hızla yaygınlaşan dijitalleşme ile birlikte işletmeler verimlilik düzeyini arttırmak, satınalma süreçlerini daha hızlı yönetebilmek, gerekli olan ürünleri daha hızlı ve daha kolay bir şekilde temin edebilmek maksadıyla dijital satınalma alternatiflerine yönelmişlerdir. Altyapıdan kaynaklanan bazı sorunlar ve satınalma çalışanlarının gelenekçi satınalma yöntemlerini kullanma alışkanlıkları, dijital satınalma süreçlerine geçişi zorlaştırabilmektedir. Yöneticiler ile tedarik biriminde çalışan çalışanların elektronik sisteme uyum sağlamaları belirli bir süreç gerektirebilmektedir. İlerleyen zamanlarda elektronik satınalma sistemlerinin faydalarının daha iyi anlaşılması ile elektronik satın alma yöntemlerine geçişi hızlandıracağı düşünülmektedir. Elektronik satınalma yöntemleri zor ve karmaşık olan satınalma sürecini daha verimli kullanabilme imkânı sağlayabilmektedir. Aynı zamanda satınalma süreçlerinin tamamının elektronik olarak kayıt altına alınmasına imkân vermiştir. Elektronik alımlar hem yasal sorumluluklar açısından delil olma niteliği taşıması bakımından hem de tüm satınalma süreci bilgi ve belgelerinin

depolanmasına ve ihtiyaç durumunda hızlı erişime yardımcı olması açısından önemlidir.

E-ihalelerde bütün işlemlerin bilgi sistemleri alt yapısı sayesinde kayıt ve kontrol altına alınmasının ihalelerin güvenilirlik düzeyinin artmasına, kamuoyu denetiminin sağlanmasına ve verilen hizmet düzeyinin artmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. İhalelere katılan firma sayısının artması rekabeti de beraberinde getirecektir. İhale sürecinde ki işlemlerin dijitalleşme ile kısılması sonucunda bürokratik işlemler azalacak, bu durum hem firmaların hem de birim çalışanlarının memnuniyet düzeyinin artmasına katkı sağlayacaktır. Bütün işlemlerin sistem üzerinden yapılması şeffaflık sağlayacak, ihalelerde yaşanan sıkıntıların azalmasına belki de tamamen ortadan kalkmasına sebep olacaktır. Bütün katılımcılara eşit muamele imkânı sağlanacaktır. Tüm belgelerin sistem üzerinde belirlenen sürelerle kadar gizli tutulması sayesinde gizlilik düzeyinde artış olacaktır. E-eksiltmede, ihaleden sonra firmalara yeniden teklif verme imkânı sağlanması yeniden rekabet ortamını ortaya çıkaracak, mal ve hizmetlerin daha uygun fiyatlara alınmasına katkı sağlayacaktır. Bu uygulamanın henüz yeni olması ve yeterince bilinmemesi ise önemli bir durumdur. Hâlihazırda ihalelerde uygulanan e-eksiltmenin doğrudan temin alım usulünde de kullanılması birçok avantaj getirebilir. Özellikle süreçlerin daha hızlı olması ve ihalede uygulanan birçok sürecinde doğrudan teminde olmaması rekabette artış sağlayabilir. Eğitim konusundaki yetersizlikler ve geleneksel ihale yöntemlerinin satınalma çalışanları tarafından tercih edilmesi, elektronik ihalelerin önünde ki en büyük engellerdendir.

Geçmiş çok eski dönemlere kadar uzanan alım ve satım, insanların ellerindeki ürünlerini birbirleriyle değiştirmeleri ile başlamıştır. Bu bakımdan satınalmanın, insanların hem ihtiyaçlarını karşılama hem de yaşamsal faaliyetlerini organize etme açısından önemli bir rolü bulunmaktadır (Taşova 2007). Toplumsal ihtiyaçların karşılanabilmesi için halen yürürlükte bulunan ihale mevzuatlarına uygun olarak belirlenen usuller çerçevesinde alımlar yapılmaktadır. Kaynakların etkili ve verimli kullanımını sağlamak ise iyi bir alım mevzuatına sahip olmayı gerektirmektedir.

Kamu kurumları uhdesinde olan görevleri yerine getirebilmeleri için belli kaynaklara ihtiyaç duyulmaktadır. Kamu düzeninde şeffaflık, hesap verilebilirlik, kaynaklarının etkin ve verimli kullanımının sağlanabilmesi için bir mekanizmaya

ihtiyaç bulunmaktadır. Kamu ihale sistemi kurulması ile kamu kurumlarının mal, hizmet ve yapım ihtiyaçlarının yeterlilik ölçütlerine haiz olan istekliler vasıtasıyla, rekabet koşullarının oluşturularak ekonomik açıdan en uygun fiyat ile teminin sağlanması amaçlanmıştır.

Kamu İhale Kurumu web sitesinde yayınlanan 2019 yılı istatistiklerine göre sisteme girişi yapılan ve sözleşmeleri imzalanan toplam kamu alım miktarı 142,7 milyar TL'dir (<https://dosyalar.kik.gov.tr> 20 Ocak 2020).

Genel bütçe kapsamında olan idareler, katma bütçeli idareler, özel idarelerin ve belediyelerin ihtiyacına binaen her türlü alım, satım, trampa, kira, mülkiyetlerin gayri ayni hak tesisi ve nakliye işleri 01.01.2003 yılına kadar 1983 yılında yürürlüğe giren 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu (DİK) ile yürütülmüştür. Teknolojideki ilerleme ile birlikte modern dünya da çok büyük yenilikler meydana gelmiştir. Kanun, içerik bakımından hem harcamaya sebep olan satınalma işlerini hem de gelir getirici alımları yapmaktaydı. Alım ve satın farklı nitelikte işler olduğu için kanunun uygulanmasında pek çok sorun ortaya çıkmıştır. Avrupa Birliği (AB) ve uluslararası ihale yöntemleri ile paralellik göstermemesi uygulamada pek çok soruna neden olmaktaydı. AB ve Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) gibi kuruluşlar ile uygulamada birliğin sağlanması ve değişen ihtiyaçlara cevap verecek şekilde düzenlenen 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu (KİK) 01.01.2003 tarihinde yürürlüğe girmiş olup halen kullanılmaktadır (Resmi Gazete, 22 Ocak 2002, Sayı:24648)

Dijitalleşmeyle birlikte elektronik sistemler önem kazanmıştır. İşletmeler açısından rekabetin daha fazla oluşabildiği satınalma siteleri de artık elektronik ortama taşınmaya başlanmıştır (www.oecd.org 24 Kasım 2020). İnternetin dünyada yaygınlaşması işletmelerin varlıklarını sürdürmelerini daha zor hale getirmiştir. Bu açıdan kuruluşların zorlu rekabet şartlarında etkin bir satın alma yönetimi göstermesi büyük bir öneme sahip olmuştur. En doğru satınalma ise, doğru ürünü, doğru zamanda, uygun bedelle ve doğru tedarikçiden temin edilmesidir (Koçoğlu ve Avcı 2014).

Elektronik kamu alım süreci aşamalarının yalnızca katılanlar tarafından değil, aynı zamanda yürütme sürecini izlemek isteyenler tarafından da izlenmesini, kontrol edilmesini ve onaylanmasını kolaylaştırır. Bu süreçlerin izlenebilirliği, şeffaflıkla birlikte devlete katma değer sağlayan, etkinliğini en üst düzeye çıkaran

ve devletin görev hedeflerinin gerçekleştirilmesini engelleyen riskleri azaltan bir kalite niteliği olarak ortaya çıkar (Parades 2020).

Hükümetler, vatandaşlarına daha iyi hizmet verebilmek ve vatandaşların ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli yatırımlar, mallar ve hizmet alımları yapmak zorundadır. Kamu kurumları tedarik yoluyla mal, hizmet ve inşa edilmiş tesisler edinmektedir. Kamu ihale süreci, ihale kanunları tarafından yürütülür. Kamu alımlarının çoğu, tahmini sürelerden sonra tamamlanır veya çeşitli nedenlerle iptal edilir. Kamu alımlarındaki bu gecikmeler ve iptaller, kamu kaynaklarının (Örneğin; Beşeri, mali ve fiziksel sermaye) verimli ve etkin kullanımı üzerinde olumsuz etkiye sahiptir. Bu yüzden, kamu yatırımında gecikme ve aksamalara yol açabilecek faktörleri araştırmak ve buna bağlı olarak kamu ihale sürecinin etkinliğini ve verimliliğini arttırmak çok önemlidir (Keskin 2019).

Geleneksel satınalma yöntemleri işletmelere personel maliyeti, teçhizat maliyeti, ofis maliyeti ve zaman israfı gibi birçok yük bindirmektedir (Vickrey 1961). Elektronik satınalma süreçlerinin sayılan bu maliyetleri düşürmek ve genel ilkelerine uyulması açısından önem taşımaktadır. Elektronik satınalma süreçlerinin ihalelerin her aşamasında kullanım kolaylığı sağlaması ve ihalenin tüm aşamalarında mukayese cetvelleri ve maliyet analizleri yapılmasına imkân sunabilmektedir.

Çalışmanın amacı; Türkiye'de sağlık sektöründe yapılan ihalelerde seçilen yöntemlerin elektronik eksiltme açısından incelenmesi ve satınalma birimlerinde çalışanların elektronik eksiltme konusunda ki görüşlerinin değerlendirilerek, e-eksiltme seçiminin kamu kaynaklarının etkili kullanımı ve satınalma konusunda tespit edilen sorunlara çözüm önerileri sunulmasıdır. Bu araştırma, kamu kaynaklarının etkili kullanımına katkı sağlayacağı düşünülen e-eksiltme yöntemine dair tespit edilen herhangi bir akademik çalışmanın bulunmamasından dolayı gerçekleştirilmiştir.

2. GENEL BİLGİLER

Bu bölümde ihale, genel ihale çerçevesi ve e-eksiltme hakkında teorik bilgilere değinilecektir.

2.1. İhale Kavramı ve Genel İhale Çerçevesi

Türk Dil Kurumu ihale kavramını “İş, mal vb. nin birçok istekli arasından en uygun şartlarla kabul edene verme, eksiltme veya artırma” olarak tarif etmektedir

(<http://tdk.gov.tr/> 14 Mart 2020). Köken olarak “havl” köküne dayanmakta ve anlam olarak da bir işin arttırma veya eksiltme yöntemiyle, o işi yapmak isteyen en uygun kişinin yapmasına imkân tanımaktır (Özön 1997). KİK ise kanunda belirtilen usuller ve şartlar çerçevesinde mal, yapım ve hizmet alımlarının ihaleye katılanlar arasından en uygun olanın seçilmesi sonucunda sözleşme imzalanarak tamamlanan işlemler şeklinde tanımlanmıştır (Resmi Gazete, 22 Ocak 2002, Sayı: 24648). Geniş genel manada ise her türlü mal, hizmet ve yapım işlerine konu olan alım ve satımları yapmak üzere kamu nezdinde belirli ilke ve usullerle bir dizi işlemler sonucunda istekliler arasından en uygun olanının belirlenmesi ve sözleşme yapılması süreci olarak tanımlanmaktadır (Kaya 2019). Muhammen bedel belirleme konusunda sıkıntı yaşanan durumlarda ihaleler en uygun fiyatı bulabilmek adına uygun bir mekanizmadır. Ekonomilerde ürün veya mal tahsis etme konusunda önemli bir aktördür (Feldman ve Mehra 1993; İlkorkor 2010). Kamunun ihtiyaç duyduğu hizmetler ile malları, belirlenmiş fiyatlar yerine isteklilerin yarışması ile temin edilmesi ihalenin temel işlevidir. İhaleler katılım kriterlerini taşıyan isteklilerin iştiraki sonucunda, ekonomik açıdan en avantajlı fiyatı sunan isteklinin üzerine bırakılır. Kamu kurum ve kuruluşlarında belirli kriterlere göre sistem işlemektedir. Bu ihtiyacın ortaya çıkmasıyla başlar ve bir dizi süreçten sonra sözleşme yapılması ile sonuçlanır (Aksoy 2015).

Türkiye’de ihale sisteminin süreçleri incelendiğinde altı farklı mevzuat düzenlemesi olduğu görülmektedir. Bu düzenlemeler şu şekildedir(Sütçü 2020):

- Telif Nizamnamesi (1857 tarihli Kanun)
- Müzayede, Münakasa ve İhale Kanunu (661 sayılı Kanun)
- Artırma Eksiltme ve İhale Kanunu (2490 sayılı Kanun)
- Devlet İhale Kanunu (2886 sayılı Kanun)
- Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu (KİSK) (4735 sayılı Kanun)
- Kamu İhale Kanunu (4734 sayılı Kanun)

1857 tarihli Telif Nizamnamesi; düzenlenen ilk nizamnamedir. İçerik bakımından oldukça sınırlı hükümlerle kamu alım satımları yürütülmüştür (Köksal 2005). 1800’lü yıllarda Avrupa’da yaşanan ticari olaylar ve halk hareketleri sonucunda Osmanlı devleti hukuk alanında bu Avrupalı devletlerin gerisinde kalmıştır. Mevcut mevzuatlar ise bu gelişlere ayak uydurmaktan uzak kalmıştır (Ergin 2016). Bu

nizamname ile basımı yapılan tüm nüshalar bitinceye kadar telif hakları eseri basanıdır. Batılı devletlerin desteğini almak için yapılan bu mevzuat düzenlemesi Osmanlı'da gerçekçi manada telif hakları konusunda yapılan ilk mevzuat düzenlemesidir. Tanzimat dönemi Osmanlı devleti aydınlarının ve bürokratlarının Avrupa'daki fikir ve düşünceleri Osmanlı devletine uyarlamaya çalışmışlardır. Bunun sonucu olarak özgürleşme ortamı oluşmuş ancak devlet kontrol için basın ve yayın evlerine yayınların kontrolü için memurlar atamıştır (Çakmak 2007).

661 sayılı Müzayede, Münakasa ve İhale Kanunu; cumhuriyetin ilanına müteakip çıkarılan 28 Nisan 1925 tarih ve 661 sayılı Hükümet Nâmına Vukû' Bulacak Müzayede ve Münâkasa ve İhâlât Kanunu, Türkiye'de kamusal alanda yasal ilk metindir (İlkorkor 2010). Bu kanunla birlikte kamu alanında ki tamirat, inşaat, kiralama, satış, imalat, keşifler, nakliye ve işletme işleri artırma ve eksiltme olarak, kapalı zarf ile sunulan tekliflerin açık artırma, eksiltme ve pazarlık yöntemleriyle ihale edilmesi hüküm altına alınmıştır (Gönen ve Işık 1993). Bu kanunun sorunları çözmeye yetersiz kalmasından dolayı bir takım değişiklikler yapılmıştır ancak idari yapının gelişen yönlerine karşı eksik kalmıştır (Turşucu 2011). Cumhuriyet dönemin en uzun uygulanan kanunu olmuştur (Yıldırım 2018). İhale için belirlenen tarih ve saatte hazır bulunan istekliler arasından en uygun teklifi verenin tercih edildiği yöntemdir. Burada en temel husus, rekabetin sağlanmasının amaçlanmasıdır (Çetinkaya ve ark. 2018).

2490 sayılı Artırma Eksiltme ve İhale Kanunu; yürürlüğe konulduğu dönem itibariyle kamu işlevlerini modern temellere dayalı ve o dönemin ihtiyaçlarına cevap veren değişiklikler 10.06.1934 gün ve 2723 sayılı Resmi Gazetede 2490 sayılı Artırma Eksiltme ve İhale Kanunu olarak yayımlanmış ve 10.12.1934 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiştir. Yaklaşık olarak on yıl kadar kamu ihtiyaçlarına cevap vermiş ancak ekonomideki büyüme karşısında yetersiz kalmıştır. Yapılan bazı düzenlemeler ile parasal limitler ihtiyaca cevap vermek için arttırılmıştır. 1979 yılında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kaldırılmıştır (Tavlı 2008). Bu alım yönteminde en düşük ve ya en yüksek bedelin alımının sonuçlanması esasına dayanması, yüklenenlerde bulunan eksik ve kalitesizlik gibi konuların göz ardı edilmesine sebep olduğu görülmüştür (Turşucu 2011). Bu kanuna göre istisna dışında tutulan idareler hariç alım, satım, keşif, kiraya verme ve bu kanun kapsamına giren diğer işler kapalı teklif verme usulü, açık eksiltme-arttırma, emanete verme usulü ve pazarlık usulüne göre yapılması hüküm altına alınmıştır (Çetinkaya ve ark. 2018).

2886 sayılı DİK; kamu idarelerinin alım, satım, yapım, hizmet, trampa, kira, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlemleri 01.01.1984 -01.01.2003 tarihleri arasında yürürlükte kalan 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre gerçekleştirilmiştir. Bu kanun yürürlükten kalkmış olsa da bazı hükümleri tamamen kaldırılmamıştır. Günümüzde kamu kurumları tarafından kiralama işlemleri gibi işlemler hala bu kanuna göre yapılmaktadır (Akın 2018). Kanun'un 4. Maddesine göre kanun içeriğindeki yazılı usul ve esaslar çerçevesinde ihale konusu işin istekliler arasından en uygun olanın seçilmesi ve ihale makamının onayı ile sözleşme yapılmadan önceki dönemi kapsayan işlemler olarak ifade edilmektedir (Akel 2017). 2886 sayılı Kanun'un zamanın değişen ve gelişen gereksinimlerine karşı yetersiz kaldığı, uygulamada meydana gelen aksaklıklara cevap vermede yetersiz kaldığı, kamu kurum ve kuruluşlarının tüm alımlarını kapsamadığı, uluslararası kuruluşların uygulamaları ve çağdaş standartlara paralellik göstermediği gerekçesinden yola çıkılarak Türk kamu ihale sisteminde 2002 yılında köklü değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler kapsamında 2886 sayılı kanun yürürlükten kalkmıştır (Coşkun 2013; Akdoğan 2014).

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu; 4734 sayılı kamu ihale kanunu çerçevesinde idareler tarafından yapılan ihale süreci sözleşme imzalanması ile sona ermektedir. İdarelerin ve yüklenicinin yapmış oldukları sözleşme ile karşılıklı olarak birbirlerine karşı yükümlülükleri başlamaktadır. Satış sonrası bakım onarım ve garanti ile ilgili bilgiler; muayene kabul, teslimat gibi konular sözleşme kapsamında bu kanuna göre yürütülür. Sözleşmenin devri, yasak fiil ve davranışlar, iş eksiltişi ve artışları da bu kanun kapsamında yürütülmektedir (Yıldırım 2018).

4734 sayılı KİK; DİK'in gelişen ve değişen şartlara cevap verememesi ve yetersiz kalması, uygulamada ortaya çıkan sorunların çözümü konusunda sorunlar yaşanması ve AB uyum sürecinde uluslararası ihale uygulamalarına uygun olmaması gerekçesi ile 22 Ocak 2002 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak 1 Ocak 2003 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Bu düzenleme ile kamu satın alımlarına köklü değişimler getirilmiştir. 4734 sayılı kanunun daha önceki kanunlardan farklı olarak 1. maddesinde kamu denetimi altında bulunan, kamusal hukuka tabi olan veya alım gerçekleştirmek için kamu kaynağı kullanan kurum ve kuruluşların yapacakları alımlarda uygulanacak usul ve esasların belirlenmesine yer verilmiştir. Daha önceki ihale kanunlarında eleştirilen sorunların çoğu 1. Madde 'de açıklanarak tüm kamu kesimini kapsar hale getirilmiştir. Mal, hizmet ve yapım ihaleleri bu kanun kapsamına

alınmıştır. Daha önceki kanunlarda alım ve satımların aynı kanunda yürütülmesi eleştiri konusu olmaktan çıkarılmıştır. 2000’li yılların başlarında kamu kesiminde yaygınlaşan hizmet alım ihaleleri bu kanunun yürürlüğe girmesi ile daha şeffaf şekilde yürütülebilmektedir (Yıldırım 2018; Filibe 2019). 2886 sayılı DİK çoğu hükmümü değiştirilmiş ve birçok yeni hüküm getirilerek 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bu kanun AB ve Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL) ile de uyum sağlanması amaçlanmıştır (Akdoğan 2014). Daha önceki ihale kanunlarında en büyük sıkıntılar 5. Maddede ki temel ilkelerin uygulanması büyük oranda giderilmiştir. Bu sayede rekabet ortamı oluşturulmuş, şeffaflık sağlanarak kamu kurumlarına güven artmış ve isteklilerin ihalelere iştiraki artmıştır. Bu durum ise kaynakların etkili kullanılmasına vesile olmuştur. İhalelerde ki yolsuzlukların yok edilmesi, ihale sonuçlarına karşı yargısal yolların açık olması sağlanmıştır. Bu kanun ile ihaleler elektronik ortama aktarılmıştır (Yıldırım 2010).

KİK’in amacı kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyacı olan mal, hizmet ve yapım işlerini belirli kanun nizamı içerisinde sokmak ve ihaleleri bu çerçevede gerçekleştirilmesini (Doğanyigit 2010). 4734 Sayılı kanunun 2. Maddesinde ise idarelerin her türlü kaynaktan yapacakları mal, yapım ve hizmet ihalelerinin kapsamı belirtilmiştir (Resmi Gazete, 22 Ocak 2002, Sayı: 24648):

1. Genel ve özel bütçeli idareler, belediler, il özel idareleri
2. Kamu iktisadi teşebbüsleri (devlet teşekkülü) ve kamu iktisadi kuruluşları
3. Kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kurulan tüzel kişilikli ve bağımsız bütçeli kuruluşlar, Fonlar ve Sosyal güvenlik kuruluşları
4. Yukardaki 3 maddede sayılanların dolaylı ya da doğrudan ayrı ayrı ya da birlikte sahip oldukları sermayenin yarısından fazlasına sahip işletmeler, birlikler, şirketler ve kuruluşlar
5. Bankalar (4603 sayılı Kanun kapsamında) ve bu bankaların dolaylı ya da doğrudan ayrı ayrı ya da birlikte yarısından fazla sermayeye sahip oldukları şirketlerin yapım ihaleleri

Fakat 5. Maddede belirtilen yapım ihaleleri dışında istisna durumlarda vardır.

Kanun kapsamı 2. maddede belirlenmiştir. Fakat yapılan işin özelliğinden dolayı bazı alımlar istisna alım olarak değerlendirilmiştir. KİK’in 3. Maddesinde belirtilen istisnai durumlar şunlardır (Resmi Gazete, 22 Ocak 2002, Sayı: 24648):

1. Orman kanunu kapsamında direk olarak kooperatiflerden ve köylülerden alınacak hizmetler
2. Özel güvenlik, savunma ve istihbarat konularında devlerin güvenliği ve menfaati gereği yapılacak olan mal, hizmet ve yapım ihaleleri
3. Yapılan uluslararası anlaşmalar yapılacak bazı alımlar (kredi derecelendirme, danışmanlık vs.)
4. İdarelere bağlı yurt dışında bulunan kuruluşlarının yapacakları hizmet ve mal alımları
5. Kamu kurum ve kuruluşlarından ve Devlet Malzeme Ofisinden yapılacak alımlar
6. Ulusal ar-ge kuruluşlarının projeleri için gerekli olan hizmet ve mal alımları (sadece kendi faydalarına kullanacakları hariç) er-ge hizmet alımları
7. KİK'in 2 nci maddenin birinci fıkrasının (b) ve (d) bentlerinde sayılan kuruluşların, kanunda belirtilen alımların, belirlenen oranı geçmeyen alımları
8. Kanun kapsamında ki idarelerin teşhis ve tedaviye yönelik olarak birbirinden yapacakları mal ve hizmet alımları
9. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında, KİK'in 2. Maddesinin (i) bendinde sayılan mal ve hizmet alımları
10. Türkiye çevre ajansı tarafından KİK'in 2. Maddesinin (j) bendin de belirtilen Türkiye Çevre Ajansı tarafından yapılacak mal ve hizmet alımları
11. Vakıf Kültür varlıkları onarımı, çevre düzenlemesi ve restorasyonu için yapılacak mal ve hizmet alımları
12. Tanıkları korumak için yapılacak hizmet ve mal alımları
13. Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. marifetiyle yapılacak her çeşit doğalgaz alımı
14. Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığından, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğünden, Anadolu Ajansı Türk Anonim Şirketinden KİK'in 2. Maddesinin (n) bendinde sayılan mal ve hizmet alımları

15. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı kurum ve kuruluşların birbirlerinden yapacakları KİK'in 2. Maddesinin (o) bendinde belirtilen alımlar
16. Gençlik ve Spor Bakanlığının uluslararası ve ulusal bazda yapacakları faaliyetler için yapılacak alımlar
17. Kömür yardımı kapsamında Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğünün kömür alanlarından yapacağı hizmet ve mal alımları
18. Resmi demiryolu kuruluşlarının yapacağı mal ve hizmetler
19. Sınav faaliyetlerinin yürütülmesi için Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının iştirak ettiği yâda kurduğu kurumlardan bu kurumun uygun görüşü alınarak yapılacak alımlar
20. Yenilik, teknoloji ve yerleşme transferini sağlama amaçlı sanayi iş birliği uygulamalarını kapsayan mal ve hizmet alımları ile yapım işleri,
21. Helal Akreditasyon Kurumunun akreditasyon hizmetleri için yapılacak hizmet alımları,
22. Ülke tanıtımı, ülke finans kaynaklarının artırılması veya teknolojik yenilikler için Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulan ve Cumhurbaşkanlığına bağlı olan kurumların yapacakları mal ve hizmet alımları
23. Cumhurbaşkanlığınca Türkiye Cumhuriyeti tarafından tertiplenecek organizasyon ve etkinliklerin yürütülmesi için yapılacak olan mal ve hizmet alımları
24. Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünün, Mahsulleri Ofisi Yönetim Kurulunun vereceği görevlendirme ile tarımsal üretimi arttırmak için yapılacak hizmet ve mal alımları
25. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu ve Nükleer Düzenleme Kurumunun KİK'in 2. Maddenin ek düzenlemesinde bahsedilen alımlar

İhalelerden yasaklama ve ceza hükümleri hariç bu Kanuna tâbi değildir.

2.1.1. Kamu İhale Kanunu Temel İlkeleri

Kamu kurumları harcama yaparken ihale hukukuna gereksinim duyarlar. Kamu kurum ve kuruluşlarının yaptığı harcamalar 4734 sayılı KİK kapsamında gerçekleşmektedir. İdarelerce yapılan ihalelerin tüm aşamalarında dikkat edilmesi gereken ana ilkeler bu KİK'in 5. maddesinde açıklanmıştır. Temel ilkelerin

uygulanması ihale süreçlerinde yapılan işlerin hukuka uygun olmasını ve kamu kaynakların verimli kullanılmasını sağlamaktadır. İdareler yaptığı tüm ihalelerde bu ilkeler bağlayıcıdır (Üstün ve Çalış 2018).

Saydamlık ilkesi; 4734 sayılı KİK'in 5. maddesinde "İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, ...sağlamakla sorumludur." ifadesi ile 2886 sayılı DİK'in ise 2. maddesinde "Bu Kanunun yürütülmesinde... Açıklık... Sağlanması esastır" ifadeleriyle yer almaktadır. İhale sürecinin tamamında istekliler tarafından tüm bilgilere erişilebilmesi saydamlık ilkesinin bir gereğidir (Sezer 2002; Atay 2006; Özkan 2014). İhalenin ilan edilmesi sürecinde saydamlık ilkesinin uygulanması tüm katılımcıların ihaleden haberdar olma ve ihaleye katılım sağlamasına imkân vermektedir (Seyhan 2018; Üstün ve Çalış 2018). Özellikle ilanın tüm katılımcıların haberdar olmasını engelleyecek şekilde yapılması bazı kesimlerin haberdar edilmesi ihalenin daha yüksek bedellerle gerçekleşmesine sebep olabilir. İlanda ihaleye dair fiyatı ve katılımı etkileyecek hususlar mutlaka belirtilmelidir. İhalenin bu aşamasında saydamlık ilkesinin uygulanması aynı zamanda rekabet ve eşitlik ilkesi açısından da önemlidir (Gönen ve Işık 2003; Eker Kazancı 2011; Panduranga 2016). Hatta ihaleden sonra ki süreçte de bu ilkenin uygulanması sağlanmalıdır (Boz 2013). İhaleye katılan firmaların ticari bilgileri ve sırları ise gizlilik ilkesi kapsamında korunmakta ve saydamlık ilkesi kapsamında açıklanmamalıdır (Sanchez-Graells 2019). Kamu alımlarına genel olarak bakıldığında; 9524 idare tarafından 114.366 sözleşme ile doğrudan temin ile yapılan alımlar hariç gerçekleşen alım tutarı 135.056.875.000 TL'dir. Sözleşme imzalanan toplam gerçek/tüzel kişi sayısı ise 37.382'dir (www.dosyalar.kik.gov.tr 20 Ocak 2021). Kamu da çok yüksek miktarda gerçekleşen bu alımlar yolsuzluklara sebep olabilmektedir. İhalelerde saydamlığın uygulanması bu bakımdan çok büyük önem arz etmektedir. İhalelerin kamuoyuna açık şekilde ilan edilmesi, herkesin ihaleden haberdar olması yolsuzlukların engellenmesi için önemlidir (Özkan 2014; Gözler 2019).

Rekabet ilkesi; ihaleye iştirak etmek isteyen bütün isteklilerin herhangi bir baskıya maruz kalmadan ihalelere katılabilmeleri, ihaleyi gerçekleştiren idarelerinde hiçbir baskı altında kalmadan ve herkesin katılımına imkân verecek şekilde ihaleyi gerçekleştirmesidir (Odyakmaz 1998; Öcal Çiftçi ve Yılmaz 2019). İhale dokümanında belirtilen şartları yerine getirmeleri kaidesiyle ekonomik açıdan en avantajlı teklifi sunan isteklinin uhdesinde ihalenin bırakılmasını sağlayan ilkedir

(Üstün ve Çalış 2018). İhalenin yürürlükteki hukuk kurallarına uygun şekilde yapılabilmesi açısından en uygun ilkedir. Bu ilkenin uygulanması tüm istekli olabileceklere eşit imkânı sağlamasının yanında kamu kaynaklarının en verimli şekilde kullanılmasını sağlamak açısından önemi vardır (Eker Kazancı 2011). İhale sürecinde ilandan herkesin haber olması ve hiç kimsenin baskısı altında kalmadan tekliflerinin sunulabilmesi gerekmektedir (Gönen ve Işık 2003). İstekli olabilecekler ihaleye iştirak edip etmeme kararını kendileri vermelidir (Tengilimoğlu ve Yiğit 2013). İsteklilere ihalelerde sadece bir teklif sunma imkânı verilmiştir. Birden fazla (alternatif teklif) sunulması yasaklanmıştır. Katılımcılar arasında rekabetin sağlanması için reel fiyatlar sunulmalıdır (Taşdelen 2006). Rekabet ilkesi temel ilkelerden birisi olmasına rağmen istisna olduğu bir durum bulunmaktadır. Yerli malına fiyat avantajı uygulanan ihalelerde rekabet ilkesi göz ardı edilmektedir (Can 2018). Rekabet ilkesinin uygulanmamasında en büyük sorunlardan biriside tekelleşmedir. Tekelleşme rekabet ilkesinin göz ardı edilmesine ve kamu kaynaklarının daha yüksek maliyetlere temin edilmesine sebep olmaktadır (Soyaslan 2013).

Eşit Muamele İlkesi; benzer şartlara sahip olan kişi ve kuruluşların eşitliği anlamına gelmektedir. Kamu ihalelerine uygulanmış eşitlik ilkesi, tüm isteklilerin idare nezdinde eşit durumda olduğu anlamına gelmektedir (İsbir 2009; Gözler 2019; Karagüzel 2019). İhalenin herhangi bir aşamasında istekli olabileceklerden herhangi birisi, lehine idarenin eşitlik ilkesine aykırı hareket etmesi bu ilkenin ihlal edilmesine sebep olur. İdarelerin herhangi bir aşamada nedensiz yere kayırmacılık ve sebepsiz eleme gibi durumlardan uzak durması açısından önemlidir. Kamu kaynaklarının etkili kullanılması bu ilkeye uygun hareket etme ile ilişkilidir (Sancar 2014). Kamu alımlarında, ihale dokümanlarında da belirtildiği gibi ihaleye yeterlilik kriterlerini taşıyan tüm isteklilere katılım imkânı verilmiştir (Güven 2007). Bu ilke sadece KİK'in bir ilkesi olmayıp genel hukukun da dayandığı temellerden birisidir (Taşdelen 2004).

Güvenilirlik ilkesi; kamu ihaleleri toplam bedel olarak yüksek meblağlarda ihaleler olmasından dolayı güvenilirliğin sağlanması önemlidir. İhalelerde ilan sürelerine dikkat edilmesi ve ilan edilen yer ve zamanda ihalenin gerçekleşmesi güvenilirliği sağlamaktadır. Elektronik eksiltmelerde, eksiltme aşamasında idare tarafından her tur sonunda isteklilerin vermiş olduğu fiyatlar görünmekteydi ancak yapılan düzenlemeler ile artık sadece katılan istekli sayısı görülebilmektedir. Bir başka örnek ise ihale son teklif verme saatine idarelerin uyması, isteklilerin idare güvenini

arttıracaktır (Görmez 2019; Eker Kazancı 2011). İhaleye katılımında ki en temel konulardan birisi de istekli olabileceklerin kamu idarelerine güven duymasdır. İsteklilerin duymuş olduğu bu güven sayesinde ihalelere katılım artacak ve rekabet ortamı daha fazla oluşacaktır (Yalazay 2010; Gözler 2019). İdareler yapmış oldukları işlerle ve almış olduğu kararlarla üçüncü tarafların kendisine güven duymasını sağlamalıdır (Soyaslan 2013).

Gizlilik ilkesi; idarelerce ihale süreçlerinin tamamında açıklanmaması ve gizli tutulması gereken bilgi ve evrakların paylaşılmayarak gizliliğinin muhafaza edilmesidir (Sancak 2020). İdarelerce alım yapılmadan önce, ön araştırma safhası bulunmaktadır. Yapılan bu araştırma neticesinde hazırlanan yaklaşık maliyetlerin gizliliği kamu kaynaklarının etkili ve verimli kullanılması açısından da önemli olduğu ve ayrıyeten idareler açısından hukuki sorunlar doğurduğundan gizlilik önemlidir (Özkan 2014). Gizliliğe dikkat edilmesi gereken bir başka konu ise ihaleye teklif veren isteklilerin, ihale dosyalarında sunmuş oldukları bilgilerin gizliliğinin korunmasıdır (İsbir 2009). İdareler isteklilerin aleyhine olabilecek bilgi ve belgeleri muhafaza etmek zorundadır. Kamu kaynaklarının etkili ve verimli kullanabilmesi açısından gizlilik önemlidir. Muhafaza edilmesi gereken en temel konu ise yaklaşık maliyetin gizli tutulmasıdır (Öztürk 2018; Sancak 2020). Fakat yaklaşık maliyet sürekli gizli kalmamakta ve ihalenin türüne göre açıklanması gereken zamanda açıklanmaktadır (Yalazay 2010; Can 2018). Ancak ihaleye ilişkin dokümanlar ise herkese açık bir şekilde duyurulmalıdır (Karagüzel 2019).

Kamuoyu denetim ilkesi; devletin kaynaklarının kullanıldığı alımlarda denetlenebilirlik açısından idarelerin kamuoyunu bilgilendirmesi gerekmektedir. Kamuoyuna ihale ait bilgilerin ilan edilmesi temeline dayanır. 4734 sayılı kanuna istinaden yapılan ihalelerin ilan edilmesi, duyurulması gerekmektedir. İdare duyuruları; kurumların web sitelerinden, Kamu İhale Bülteninde, yaklaşık maliyet durumuna göre yerel gazetelerde yayınlamaktadır. İdarelerin yapmış oldukları ihalelere şikâyet ve itiraz başvuru yapması da kamuoyu denetiminin uygulandığını göstermektedir (Yavuz 2018). Saydamlık ilkesi ile birlikte kamu ihalelerinin hukuka uygun şekilde yerine getirilmesidir (Gözler 2007).

İhtiyaçların uygun şartlarla zamanında karşılanması ilkesi; İdarelerin hizmetlerini sürdürebilmeleri için hangi alım türünden olursa olsun ihtiyaçların uygun şartlarda, uygun zamanda ve uygun fiyata temin edilmesidir (Gözler 2019). Özellikle

sağlık sektöründe hizmetlerin ertelenemez ve sürdürülebilir hizmetler olmasından dolayı zamanında temin edilmesi önemlidir (Sezer 2014). İhalelere ilişkin yolsuzlukların önüne geçilmesi ve hesap verilebilirliğin olması gerekmektedir. Bu ilke şeffaflık ilkesi ile yakından alakalı bir ilkedir. Toplum nezdinde ihalelerin sonuçları KİK' in sayfasında ilan edilmektedir. Arzu eden istekliler sonuçları görebilmektedir (Yalazay 2010).

İhale konusunun bölünmezliği ilkesi; ihalelerde alıma konu olacak mal veya hizmetin süresini kısaltmak veya parasal limitlerin altına çekmek için işlerin bölünmesi kanuna aykırılık oluşturmaktadır (Sözen 2018). Özellikle ihale sürelerinin uzun olması ve belli bir mevzuat çerçevesinde gerçekleştirilmesi gerektiğinden idareler ihtiyaçlarını daha hızlı karşılamak için doğrudan temin limitlerinde işleri bölebilmektedir. KİK'e göre en temel ihale açık ihaledir ve alımların öncelikle ihale yöntemiyle karşılanması gerekmektedir.

Kaynakların verimli kullanılması ilkesi; İhaleye çıkacak olan idareler kaynakların etkili ve verimli kullanılması için ihaleye çıkmadan önce ihtiyaçlarını tespit ederler. Yapılan ihale neticesinde işi en iyi fiyata en kaliteli şekilde olan istekli ile sözleşme imzalanması kaynakların verimli kullanılmasını sağlar. İdarelerde yapılan denetlemelerde kaynakların etkili ve verimli kullanılmadığının tespit edilmesi durumunda harcama yapanlar hakkında kamu zararın tahsili gerekir. Bu sonucu doğuran temel durum idarelerin ihale yapmaktan imtina ederek doğrudan temine yönelmeleridir. Çünkü ihale süreci doğrudan temin ile kıyaslandığında hem daha uzun sürmekte hem de daha karmaşık bir süreç taşımaktadır (Sözen 2018). Yapılacak bir alım için öncelikle ana açık ihale usulünün kullanılması gerekmektedir (Torun 2019). Kamu idareleri ihtiyaçların kontrol edilmesi ve ihtiyacın ne zaman ortaya çıkacağını takip etmek zorundadır. Alımlar için özelliğine göre geç kalmadan zamanında temin edilmelidir (Güven 2007). Özellikle hizmet alım ihaleleri süreli ihaleler olduğu için süreçlerin iyi takip edilmesi gerekmektedir. Örneğin Magnetik Renozans (MR), Tomografi ve Cihaz karşılığı laboratuvar hizmet alımları sözleşme bitmeden önce yeni ihalesi yapılmalıdır. Süresinde yapılmaması hizmetin sürekliliği düşünüldüğünde yüksek bedeller ile doğrudan temin yâda pazarlık ihalelerine yönelmeye sevk edecektir. Yüklenici firmalar ile imzalanan sözleşmeler hem yüklenicilere hem de idarelere yükümlülükler getirmektedir. Kamu kurumlarında sözleşmelerin yürütülmesinde firmalara müsamaha gösterilmemelidir. Teslimatların zamanında

yapılması sağlanmalıdır. Gecikme durumlarında ise sözleşmelerde yazan oranlar üzerinden cezai işlem uygulanmalıdır (Öztürk 2018).

Ödeneği bulunmayan hiçbir iş için ihaleye çıkılmaması ilkesi; KİK'in temel ilkeler başlıklı 5. Maddesinde "...*Ödeneği bulunmayan hiçbir iş için ihaleye çıkılamaz.*" hükmü bulunmaktadır (Resmî Gazete, 22 Ocak 2002, Sayı:24648). Bu nedenle bir ihaleye çıkılmadan önce o iş ile ilgili ödenek bulunması zorunludur (Çağlayan 2014). İdare ödeneksiz ihaleye çıktığı zaman bu ilkeye aykırı hareket etmiş olacaktır. Ayrıca ihalenin sonuçlanmasından sonra yapılacak olan ödemeler konusunda yükümlülüklerini yerine getiremeyecektir. Yükleniciler ile idare arasında hukuksal sorunların ortaya çıkmasına neden olacaktır. Güvenirlilik ilkesi ile ilgili olan bu ilkede ödenek bulunması istekliler nezdinde idarenin güvenilir olduğunu gösterecektir.

Yeterlik ilkesi; kamu ihaleleri hazırlık aşamasında oluşturulan ihale dokümanları ve eklerinde belirtilen hususların istekliler tarafından sağlanması zorunludur. İhale dokümanında belirtilen yeterliliği sağlayamayan istekliler ihalelere katılamazlar, katılmaları durumunda ise teklifleri değerlendirme dışı bırakılır (Yalazay 2010; Sarı 2019).

Mal alımı, hizmet alımı ve yapım işlerinin zorunlu olmadıkça birlikte çıkılamayacağı ilkesi; kamu ihalelerinde genel olarak ihale çeşitleri birlikte ihale edilememektedir. Birlikte ihale edilebilmeleri ise aralarında doğal bir bağlantı bulunması gerekmektedir. Yapım ihalelerinde projelerde bir bütünlük sağlanması gerektiği için doğal bir bağlantı sayılıp birlikte ihale edilebilmektedir (www.ailevecalisma.gov.tr 28 Şubat 2021).

Çevresel etki değerlendirmesi raporu alınması; Yapılacak olan proje ve ekonomik faaliyetlerin çevreye zarar verilmemesi ve çevrenin tahribata uğramaması için zorunlu olarak ÇED raporu sunulması gerekmektedir. İstekliler 2872 sayılı kanun gereği ihaleden önce ÇED raporunu hazırlamak ve idare sunmak zorundadır. Herhangi bir işin ihale edilebilmesi için ÇED raporunu sunması gerekir (Hakimoğlu 2017). Olağanüstü durumlarda ÇED raporu istenmemektedir (Karagülle 2019).

2.1.2. İhale Usulleri

KİK'in kapsam kısmında ihale usullerinden yapım, mal ve hizmet alımları olarak bahsedilmiştir. Kanunda alım usulleri ise açık ihale usulü, belli istekliler arasında ihale usulü, pazarlık usulü ve doğrudan temin olarak belirtilmiştir (Çelik

2014). Doğrudan temin daha sonra yapılan düzenleme ile ihale usulü olmaktan çıkarılmıştır (Resmi Gazete, 15 Ağustos 2003, Sayı: 25200). Mülga olan 2886 sayılı kanunda ki ihale usullerinden olan yarışma usulü ise bir ihale usulü dışında tasarım yarışmaları başlığı altında ayrı bir maddede düzenlenmiştir. İdarelerin hangi ihale usulü ile alıma çıkacağına karar verme yetkisi kendisine aittir. (Çelik 2014).Mal, hizmet ve yapım ihalelerinin ne şekilde yapılacağı 4734 sayılı Kanun'un 18. maddesinde düzenlenmiştir. Bu usuller belli istekliler arasında ihale usulü, açık ihale usulü ve pazarlık usulüdür. Kanuna göre en temel ve yaygın olarak kullanılan ve özel şarta bağlanmayan ihale usulü açık ihaledir. İşin belli bir uzmanlık gerektirmesi veya teknoloji gerektirmesi durumunda kullanılan yöntem ise belli istekliler arasında ihale usulüdür. Kanunun 21. maddesinde belirtilen durumlarda ise pazarlık ihale usulü kullanılmaktadır (Şanslı 2016).

2.1.2.1. Açık İhale Usulü

Tüm ihale usulleri içinde en yaygın kullanılan usuldür. Temel ihale ilkelerinden rekabet ilkesinin en rahat uygulanabildiği, ihalede yeterlilik kriterlerine uyan herkesin teklif verebildiği usuldür (Yıldırım 2018). Kamuya ilan edilmesi, ihalelerin herkes tarafından görülebilmesini sağlamaktadır. İdareler açısından meşruiyetin sağlanabilmesi açısından da en temel yöntemdir (Demirboğa 2017). İhale öncesi idareler tarafından hazırlanan ihale dokümanına uygun şekilde tekliflerini hazırlayan ve sunan tüm isteklilerin katılmasına olanak sağlanmaktadır. Herkese ilan edilmesi ve yeterlilik kriterine haiz olan herkesin katılmasına imkân sağladığından sadece bir geçerli teklif olsa dahi ihalenin sonuçlandırılma imkânı vardır. İhaleler ilan edilip herkesin haberdar olması ve teklif verebilmesinin sağlanmasından dolayı yaygın görüş ihalelerin açık ihale usulü ile yapılması yönündedir (Çelik 2014). Açık ihale usulünde kamuya ait tüm ihalelerin ilan edilmesi zorunludur. Bu açıdan kamu alımlarında en meşru ihale usulüdür (Arrowsmith 2010).

İstekliler tarafından sunulan tüm teklifler kapalı zarf içerisinde konularak idare sunulur. İstekliler zarf içinde sunmuş oldukları teklif dışında yeniden teklif verme hakkına sahip değildir. İhalede sunulan teklif sayısının ihalenin sonuçlandırılması açısından bir önemi yoktur. Tek teklif dahi sunulsa idare ihaleyi gerçekleştirebilir veya rekabet oluşmamasını gerekçe göstererek ihaleyi iptal edebilir. İhaleye herhangi bir teklif gelmemesi halinde idare tekrar açık ihale usulü ile ihaleye çıkabilir yâda diğer

ihale usullerini deneyebilir. İsteklilerin veya idarenin kapalı sunulan teklif haricinde pazarlık yapma gibi bir durum söz konusu değildir (Sütçü 2020).

2.1.2.2. Belli İstekliler Arasında İhale Usulü

Belli istekliler arasında ihale yöntemi KİK'in 20. maddesinde düzenlenmiştir. Herkes tarafından yapılamayacak ve belli bir uzmanlık veya yüksek teknoloji gerektiren işlerde açık ihale usulünün uygulanmadığı hallerde belli istekliler arasında ihale usulü uygulanır (Gök 2010; Torbacı 2017). Yapılacak alımın özel bir uzmanlık veya teknoloji gerektirip gerektirmediği hususuna karar verme yetkisi idare aittir (Demirboğa 2017). Bu ihale usulü, ön teklif yapılmasından sonra belirlenen isteklilerin teklifinin alınması suretiyle yapılmaktadır (Arrowsmith 2010). Yapım, mal ve hizmet alımlarında bu usulün uygulanabilmesi için yaklaşık maliyetin eşik değerin yarından fazlası olması gerekir (Torbacı 2017).

Belirli istekliler arasında ihale usulünde idarece istekli olabileceklerin başvurularını hazırlayabilmesi için ön yeterlilik ilanları verilen son başvuru tarihinden on dört gün önce, en az bir kez yayımlanarak ilan edilip duyurulmalıdır. Özel herhangi bir şart koşulmadan bütün isteklilerin katılımına imkân sağlanmış olunur. İdarece talep edilen ön yeterlilik dokümanları idarenin verdiği süre içerisinde teslim edilir. Herhangi bir fiyat teklifi alınmaz (Sütçü 2020). Talep edilen dokümanları sunan isteklilerin belge kontrolleri yapıldıktan sonra uygun olmayan isteklilere bu durum bildirilir (Sancak 2020). Yeterlilik kriterlerini taşıyan isteklilere ise yeniden teklif hazırlamaları için kanunda belirtilen şartlar dâhilinde süre verilir. Rekabete engel teşkil etmeyecek şekilde isteklilerin içeriğinde fiyatlarını da sundukları teklifler alınarak ihale sonuçlandırılır (Sütçü 2020). Yeterlilik kriterlerinin değerlendirilmesi sonucunda davet edilebilecek istekli sayısının en az beş olması yâda geçerli teklif sayısının üçten daha az olması durumunda ihale iptal edilir (Sezginer 2013; Sancak 2020). En az üç istekli katılmama sebebi ile ihale iptal edilmişse, ihale dokümanı tekrardan incelenir. İncelemeden sonra eğer ki bulunması gereken hususlar yoksa ve uygun şekilde belirtilmemişse gerekli düzenlemeler yapılması suretiyle istekliler tekrardan davet edilip ihale tamamlanır (Yüksektepe 2018).

2.1.2.3. Pazarlık Usulü

Pazarlık usulü yapılan ihaleler KİK'in 21. Maddesinde düzenlenmiştir. Açık ihale usulü yâda belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılan ihalelerde teklif alınamaması, yangın, salgın vb. doğal afetler gibi ani ve beklenmeyen durumların

ortaya çıkması durumunda can ve mal emniyetinin temin edilmesi bakımından ivedilikle yapılması gereken hallerde yapılmaktadır. İdarece önceden öngörülmeven durumların ortaya çıkması, savunma ve güvenlik gibi hassas durumların meydana gelmesi, Ar-ge süresinde ihtiyat olarak ortaya çıkan seri üretim durumu olmayan hususlar, ihale konusu alımın özün nitelikte olması ve belirlenen parasal limitler dâhilinde olması kaydıyla ile pazarlık ihalesi ile yapılabilmektedir (Demirboğa 2017).

Pazarlık usulü diğer ihale usulleri ile kıyaslandığında süreç bakımından daha basit olduğu görülmektedir. Ancak saydamlık, şeffaflık ve açıklık gibi ilkelere uyulması gerekmektedir (Akel 2018). Pazarlık usulü ile yapılan alımlarda temel ilkelerden saydamlık ve rekabet ilkeleri bu alımda göz ardı edilmiş durumdadır. Fakat kamu hizmetlerinin sürekliliği ve diğer alım yöntemleri ile alımlarda doğabilecek durumlarda hizmetleri aksatmamak adına kullanılması zorunlu görünmektedir (Demirboğa 2017). Bu usulde yapılacak ihalelere en az üç isteklinin davet edilmesi zorunludur. İhale katılan istekli sayısının üçten az olması rekabet açısından bir sorun teşkil etmemektedir. İdareler açısından en büyük sorunlardan birisi, kimlerin ihaleye davet edileceğine karar verilmesidir. Bu maddenin (b), (c) ve (f) bentlerinde ilan yapma zorunluluğu bulunmamaktadır. Hangi isteklilerin davet edileceği konusunda da mevzuat düzenlemesi yoktur. Davet edilecek kişilerin yasaklılık durumlarının daha önceden tespit edilmesi gerekmektedir (Altun 2004). İhaleye davet edilmeyen katılımcıların doküman almasına imkân tanınmamıştır. İhaleye katılamayacak olanların şikâyet ve itirazın şikâyet yollarını kullanmaları da mümkün değildir (Yıldırım 2018). İdareler tarafından zorunlu durumlarda seçilen bir yöntemdir. Yukarıda bahsedilen pazarlık ihalesi şartları oluşmadan yapılan ihalelerde hesap verilebilirlik zordur. Pazarlık ihalesi için şartların oluşması gerekmektedir.

2.1.2.4. Doğrudan Temin

İhale usullerinden çıkarılmış olan doğrudan temin, prosedür açısından diğer ihale usullerinden çok daha basittir, fakat denetleme açısından şeffaflığı sağlanması gerekmektedir. İhale yetkilisi tarafından en az bir kişinin piyasa araştırması yapması için görevlendirilmesi, görevlendirilmiş kişi yâda kişilerin piyasa araştırma yapması, piyasa araştırması sonucunda alınan fiyatların ihale yetkilisince onaylanması ve alım sonucunda mevzuattan kaynaklanan fatura vb. belgelerin düzenlenmesi ise zorunluluk bulunan hususlardır (Üstün ve Çalış 2019; Sütçü 2020). Doğrudan temin usulünde; ihale dokümanı hazırlanması, yaklaşık maliyet tespit edilmesi, teminat alınması,

şartname hazırlanması ve sözleşme yapılması, yazılı teklif alınması, pazarlık yapılması ve yasaklılık teyidi alınması zorunlu değildir. Temel ihale usullerinden biri olan doğrudan temin, 2003 yılında yapılan değişiklik ile temel ihale usullerinden çıkarılmıştır (Seyhan 2018). 4734 KİK'e göre esas olan ihalenin belirtilen diğer ihale usullerinden birisi ile yapılmasıdır. Bu kanunun yürürlüğe girdiğinde temel ihale usullerinin açık ihale usulü ile belli istekliler arasında ihale usulü olduğu, diğer ihale usullerinin yapılmasının ise belli şartlara bağlandığı 5. Maddenin 4. Fıkrasında hüküm altına alınmıştır (Köşker 2014).

Doğrudan temin; KİK'in yürürlüğe girdiği dönemde temel ihale usullerinden sayılmasına rağmen, daha sonra temel ihale usulleri arasından çıkarılmıştır. Doğrudan teminin kullanım alanları 4734 sayılı KİK'in 22. Maddesinde düzenlenmiştir. Bu yöntemin kullanılacağı durumlar şu şekildedir (Ertaş 2010):

KİK'in 22. maddesinde,

- a. İhtiyacı karşılayacak tek bir gerçek ya da tüzel kişi bulunması
- b. İhtiyaçla ilgili olarak tek bir kişinin özel bir hakka sahip olması
- c. Standardizasyon gereken durumlarda alımı yapılan mal ve hizmetin asıl sözleşmeye bağlı olarak bu sözleşmeni tarafı olan gerçek ve tüzel kişiden karşılanması
- d. Bu madde Büyükşehir sınırları içinde kalan ve büyükşehir sınırları haricinde kalan idarelerin bir limit dâhilinde konaklama ağırlama, iaşe ve seyahat giderlerine ilişkin alımları kapsar
- e. Kamu idareleri tarafından ihtiyaç duyulacak kira ve taşınmaz mal alımları
- f. Niteliği açısından stoklanması zor olan acil ihtiyaç durumlarında kullanılacak kan ve kan ürünleri, serum, aşı, ortez ve protez tarzı mallar bu bent kapsamında tedarik edilir
- g. Uluslararası hakem yoluyla çözülebilecek uyuşmazlık davalarında yerli veya yabancı uyruklu avukatlardan ve ya ortaklarından alınacak hizmetler
- h. Uluslararası kuruluşlarda fikri ve sınai hakların tescil edilmesi için yapılacak hizmet alımları
1. Türkiye İş Kurumunun 4904 Sayılı Kanununun 3. maddesinin b ve c bentlerinde sayılan görevlerine ilişkin hizmet alımları ile 4447 Sayılı Kanununun 48.maddesinin 7. fıkrasında sayılan görevlerine ilişkin hizmet alımları,

- i. Seçimlerin yenilenmesi, ara seçime gidilmesi ve halk oylaması gibi durumlarda filigranlı oy pusulası temin edilmesi

Doğrudan temin alımlarında belirli limit sınırlamaları bulunmaktadır. İdarelerin her yıl mal, yapım ve hizmet türünde belirlenmiş olan bütçelerin % 10'u doğrudan temin limitini oluşturur. Bu limit kamu ihale kurumunun uygun görüşü alınmadan aşılamamaktadır (<http://www.ebb.gov.tr/> 25 Kasım 2020). 2021 yılı için doğrudan temin limitleri büyükşehirlerde 121.405,-TL, büyükşehir olmayan illerde ise 40.443,-TL olarak güncellenmiştir (Resmi Gazete, 26 Ocak 2021, Sayı:31376).

2.1.2.5. Tasarım Yarışması

KİK'in 23. maddesinde "Tasarım yarışmaları" tanım olarak "İdareler gerekli gördükleri mimarlık, peyzaj mimarlığı, mühendislik, kentsel tasarım projeleri, şehir ve bölge plânlama ve güzel sanat eserleri ile ilgili bir plân veya tasarım projesi elde edilmesine yönelik olarak, ilgili mevzuatında belirlenecek usul ve esaslara göre rekabeti sağlayacak şekilde ilân yapılmak suretiyle, jüri tarafından değerlendirme yapılmak üzere ödüllü veya ödüksüz yarışma yaptırabilir." bahsedilmektedir. Tasarım yarışmaları usulü, Kamu İhale Kurumu tarafından yayımlanan "Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği" uyarınca düzenlendiği için yapılacak olan alımların tabii olduğu yönetmelik kapsamında yürütülmelidir (Gönen ve Işık 2008; Yıldırım 2018). Daha çok sanat değeri taşıyan işlerde kullanılacak bu usulde kamu ihalesine hâkim olan ilkelerin göz ardı edilmemesi gerekmektedir (Sezginer 2013).

2.1.3. Yeni İhale Usulleri

Kamu alımlarında son dönemlerde yeni satınalma yaklaşımları ortaya çıkmıştır. Çerçeve Anlaşmalar, Dinamik Alım Sistemleri, Elektronik İhale ve Elektronik Eksiltme kullanılan yeni yaklaşımlardır.

2.1.3.1. Çerçeve Anlaşmalar

Birden çok idarenin ihtiyaçları için birden fazla istekli ile yapılan belli bir süre için yapılacak olan alımların fiyat ve miktarının belirlenmesidir. Çerçeve anlaşmaların süresi en fazla 48 ay olarak yapılabilmektedir. Çerçeve anlaşma imzalanan istekliler ile idarelerin ihtiyacı doğması halinde münferit alım ihale yapılmaktadır. Münferit alım ihalelerinin çerçeve anlaşma süresi içinde yapılması gerekmektedir. Çerçeve anlaşma için idarenin ödeneğinin bulunması şartı aranmamaktadır. İhale . belirlenen

miktarların alınması hususunda idarenin bir zorunluluğu yoktur. Çerçeve anlaşmalarda en az üç istekli bulunmalıdır. İl düzeyinde yapılabildiği gibi bakanlık düzeyinde de yapılabilmektedir. Çerçeve anlaşmada taraf istekli sayısının üçün altına düştüğü durumlarda çerçeve anlaşma sonlandırılır ve bu durum taraf olan diğer isteklilere bildirilir (Resmi Gazete, 4 Mart 2008, Sayı: 27159). Çerçeve anlaşmalar sürekli yapılan ihalelerde, ihale sayısını azaltmak ve kanunda sayılan diğer ihale usullerini devre dışı bırakarak isteklilerden teklif alınması suretiyle gerçekleştirilen bir usuldür. Avrupa birliğine uyum sürecinde yürürlüğe giren çerçeve anlaşmalarda istekliler alımdan önce belirlenmektedir. İdarelerin uzun süreli alım sözleşmelerinde teknoloji ve fiyatlarda ortaya çıkacak olası olumlu değişikliklerden istifade edebilmesi için istekliler ile çerçeve anlaşma (frameworkagreement) yapabilmeleri mümkündür. Enformasyon teknolojisi ve hizmetleri gibi değişimin sürekli olduğu sektörlerde uzun süreli ve sabit fiyatlı anlaşma yapmak her zaman için ekonomik olmayabilir. Çerçeve anlaşmalar, tekrarlanan alımlarda, zamanı geldiğinde, idarelerin ihtiyaçlarını karşılamak için belirli tedarikçilerin seçilmesi amacıyla kullanılmaktadır (Emek 2001).

2.1.3.2. Dinamik Alım Sistemleri (DAS)

Açık ihale usulü kullanılarak ihale dokümanına uygun şekilde ön teklif veren ve süreç içerisinde yeterlilik kriterini taşıyan bütün isteklilerin elektronik ortamda piyasa şartlarında bulunan mamullere teklif verebildiği bir usuldür (T.C Resmi Gazete, 05 Aralık 2008, Sayı:27075). Dinamik satın alma sistemi, zamanla sınırlı olan ve geçerliliği boyunca seçim kriterlerini karşılayan ve şartnameye uygun bir gösterge niteliğinde teklif veren herhangi bir ekonomik operatöre açılan, yaygın olarak kullanılan satın alımları yapmak için tamamen elektronik bir süreçtir. Bu tür teknikler, özellikle kullanımlarının izin vereceği zaman ve para tasarrufu açısından, rekabeti artırmaya ve kamu satın alımını kolaylaştırmaya yardımcı olur. Dinamik müzayedelerin üç aktif oyuncusu vardır: İdare, tedarikçiler ve altyapıyı ve teknik desteği sunan platform sahibi kamu idaresidir. Özellikle, sözleşme makamının, politika oluşturma, birincil ve ikincil mevzuatın taslaklarının hazırlanması, operasyonel araçların sağlanması, yardım masası, izleme ve istatistiklerin yanı sıra tutarlı bir şekilde kontrollerin temel işlevlerini sağlamak için merkezi düzeyde uygun idari yapılara ihtiyacı vardır. Kamu alımları ile ilgili tüm alanlar için kullanılan yöntemdir (Özbilgin ve İmamoğlu 2011; Eadie ve Potts 2016). DAS, iki aşamalı bir

süreçtir. İlk kurulum aşamasında, seçim kriterlerini karşılayan ve dışlama gerekçeleri nedeniyle uygun olmayan tüm tedarikçiler otomatik olarak DAS'a kabul edilir. DAS, tüm ömrü boyunca tedarikçilere açık kalacaktır. İkinci aşamada bireysel sözleşmeler verilir. Bireysel sözleşmeler için ihale kriterleri, ana sözleşme duyurusunda belirtilmelidir. Bu kriterler, belirli sözleşmeler için ihale davetinde belirtildiği gibi, belirli sözleşmeler için daha kesin olarak formüle edilebilir. Bir 'duraklama dönemi' alma zorunluluğu yoktur, ancak bunu yaparken bazı faydalar olabilir (<https://cloudia.com> 03 Şubat2020).

2.1.3.3. Elektronik İhale

İhalelerin elektronik ortama taşınması çalışmalarının en önemlisi "Elektronik İhale" (e-ihale) uygulamasının oluşturulmasıdır. İhalelerde temel ilkelere uygun olarak ihalelerin yapılması noktasında elektronik ihale büyük katkı sağlamaktadır. Dünyada gerçekleşen ihalelerin analizi yapıldığında alımlarda yaklaşık % 20 oranına kadar tasarruf elde edildiği görülmektedir (Ertuğrul 2013). İhale işlemlerinin fiziki ortamdan elektronik ortama taşındığı kanunda belirtilen istisnalar hariç ihale usullerinin hepsinde uygulanabilen yöntemdir. Elektronik İhalenin yaygınlaşması birçok kolaylığı beraberinde getirmiştir. 2 Ocak 2020 tarihinden itibaren yaklaşık maliyet limiti olmadan yapılabilmesine imkân sağlanmıştır. Başlıca faydaları şunlardır (www.ekapakademi.kik.gov.tr 25 Nisan 2020):

- İhale süreçlerinde bürokrasi süreçler kolaylaşmıştır
- Süreçlerin bilişim teknolojileri vasıtasıyla yürütülmesine imkân sağlanmıştır
- Yürütülen iş ve işlerim maliyeti düşmüştür
- Zaman ve kaynak tasarrufu sağlanmıştır
- Değerlendirme süreçlerinin kısalması ve sadeleşmesi sağlanmıştır.

Elektronik ihalede, ihaleye katılacak olan istekliler herhangi bir bilgi veya belge sunulmamaktadır. İsteklilerin hazırlamış olduğu teklifler ve ihalede istenilen belgeler dijital ortam da e-teklif şeklinde sunulmaktadır. İsteklilerin hazırlamış olduğu teklifler kilitli olarak idareye sunulurken, teklif saati geldiğinde açılmaktadır. İstekliler tarafından sunulan tekliflere ait anahtar ihale tarih ve saatine kadar idarece muhafaza edilmekte ve ihale saatinde aktif edilmektedir

2.1.3.4. Elektronik Eksiltme

Tez konusu olduğu için daha sonra ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

2.1.4. İhale Türleri

4734 sayılı KİK'e göre alımı yapılan işler Mal Alımları, Hizmet Alımları ve Yapım İşleri olarak sınıflandırılmıştır. KİK'in 4. Maddesinde mal, hizmet ve yapım işlerini ifade eden alımlar aşağıdaki şekilde gruplandırılmıştır (Torbacı 2017).

2.1.4.1. Mal Alımları İhaleleri

İdarelerin ihtiyaç duyacağı taşınır, taşınmaz ve her türlü haklar için yapılacak alımlar mal alımı olarak ifade edilmektedir (Torbacı 2017). KİK'in 6. maddesinde de finansal kiralama alımları mal alım ihalesi kapsamında değerlendirilmiştir (www.ailevecalisma.gov.tr 25 Şubat 2021).

2.1.4.2. Hizmet Alımları İhaleleri

Hizmet alımları KİK'in 4 maddesinde "Bakım ve onarım, taşıma, haberleşme, sigorta, araştırma ve geliştirme, muhasebe, piyasa araştırması ve anket, danışmanlık, tanıtım, basım ve yayım, temizlik, yemek hazırlama ve dağıtım, toplantı, organizasyon, sergileme, koruma ve güvenlik, meslekî eğitim, fotoğraf, film, fikrî ve güzel sanat, bilgisayar sistemlerine yönelik hizmetler ile yazılım hizmetlerini, taşınır ve taşınmaz mal ve hakların kiralanmasını ve benzeri diğer hizmetleri," şeklinde tanımlanmıştır (Resmi Gazete, 22 Ocak 2002, Sayı:24648; Eker Kazancı 2011).

Avrupa'da 1980'lerin başından beri hizmetlerinin bir kısmını özel hizmet sağlayıcılara devretmiştir. O dönemde ihale çoğunlukla konut, toplu taşıma, atık yönetimi ve teknik bakım alanlarında uygulanmaktaydı. Bununla birlikte, belediyelerin yaşlı bakım hizmetlerinde özel, çoğunlukla kar amacı gütmeyen kuruluşlarla işbirliği yapma geleneği de vardır. 1980'lere kadar, bu kar amacı gütmeyen sağlayıcıların faaliyetleri, hayırsever dernekleri desteklemek için blok hibe şeklinde finanse ediliyordu. Bu nedenle, hibelerin verilmesi, sağlayıcıları, hacim veya hizmet kalitesi ile ilgili kesin yükümlülüklerle dâhil etmedi. Bununla birlikte, ulusal düzeyde bir karar olarak, rekabet ve kamu alımlarına ilişkin AB düzenlemeleri, 2000'lerin başında sağlık ve sosyal hizmetlerde de uygulanmıştır. Bu, belediyeler ve özel hizmet sağlayıcılar arasındaki ilişkiyi, işbirliğinden ziyade rekabeti ve sözleşmeyi vurgulamaya doğru değiştirdi. Kamu hizmetlerinin sunumunda özel sektörün rolü de benzer şekilde artmıştır. Bazı tahminlere göre, özel sektör tarafından sağlanan kamu hizmetlerinin oranı tüm sağlık ve sosyal hizmetlerin yaklaşık dörtte biri

kadardır. Bununla birlikte, oranlar yerel olarak ve hizmetler arasında farklılık gösterir (Tynkkynen ve ark.2013).

2.1.4.3. Yapım İhaleleri

Yapım alımları KİK'in 4 maddesinde "Bina, karayolu, demiryolu, otoyol, havalimanı, rıhtım, liman, tersane, köprü, tünel, metro, viyadük, spor tesisi, alt yapı, boru iletim hattı, haberleşme ve enerji nakil hattı, baraj, enerji santrali, rafineri tesisi, sulama tesisi, toprak ıslahı, taşkın koruma ve dekapaj gibi her türlü inşaat işleri ve bu işlerle ilgili tesisat, imalat, ihzarat, nakliye, tamamlama, büyük onarım, restorasyon, çevre düzenlemesi, sondaj, yıkma, güçlendirme ve montaj işleri ile benzeri yapım işlerini," şeklinde tanımlanmıştır (Resmi Gazete, 22 Ocak 2002, Sayı:24648;). Yapım işleri çok projelerden oluşan içerisinde yapım, işçilik ve malzeme gibi işin tüm kalemlerini barındıran işlerdir (Yıldırım 2018). Sonuç doğurucu faaliyetler olan yapım ihaleleri, ortaya bir eser çıkarılması anlamına gelmekte ve bütün bir proje olarak varsayılmalıdır. Yapım işlerine konu olan işler işçilik hizmeti gerektirmez. Yapım işleri kapsamında alınan mallar ise yapım işine konu edilmemeli, ayrıca mal alımı olarak ihale edilmelidir. Anahtar teslim götürü bedel sözleşme ve birim fiyat sözleşme olarak iki şekilde sözleşmeye bağlanmaktadır (Yalçın 2018).

2.1.5. İhalede Taraflar

2.1.5.1. İdare

Kamu kurumlarının yapmış olduğu alımlar sonucunda bir sözleşme imzalanmaktadır. Kamu adına sözleşmeyi imzalayan taraf, idaredir. Kanunda sözleşme imzalayabilecek olan kurumlar ve kuruluşlar belirtilmiştir. Buna göre bu kuruluşlar (Menteşe 2019);

1. Genel ve özel bütçeli idareler, belediler, il özel idareler
2. Kamu iktisadi teşebbüsleri (devlet teşekküllü) ve kamu iktisadi kuruluşlar
3. Kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kurulan tüzel kişilikli ve bağımsız bütçeli kuruluşlar, Fonlar ve Sosyal güvenlik kuruluşlar
4. Yukardaki 3 maddede sayılanların dolaylı ya da doğrudan ayrı ayrı ya da birlikte sahip oldukları sermayenin yarısından fazlasına sahip işletmeler, birlikler, şirketler ve kuruluşlar

5. Bankalar (4603 sayılı Kanun kapsamında) ve bu bankaların dolaylı ya da doğrudan ayrı ayrı ya da birlikte yarıdan fazla sermayeye sahip oldukları şirketlerin yapım ihaleler

2.1.5.2. İstekli

Kamu ihale sözleşmelerinin iki tarafı vardır. Bu taraflar idare ve yüklenicidir. İstekliler ise; teklif sunabilmek için yeterli şartları taşıyanlardır. Kanunda gerçek kişiler, tüzel kişiler, tüzel kişilikleri olmayan iş ortakları ve konsorsiyumlar teklif verebilecekler olarak belirtilmiştir. İstekliler ihale dokümanı satın alarak ihaleye iştirak ederler. İhaleyi kazanan istekliler ile sözleşme imzalanır ve sözleşme imzalayan istekli artık yüklenici olarak adlandırılır (Menteşe 2019).

2.2. ELEKTRONİK EKŞİLTME

Elektronik eksiltme, *“Tekliflerin değerlendirilmesinin ardından elektronik ortamda eksiltme şeklinde sunulan yeni fiyatların veya belirli teklif unsurlarına ilişkin yeni değerlerin bir elektronik araç marifetiyle otomatik değerlendirme metotları kullanılarak yeniden değerlendirilmesi ve sıralandırılması”* olarak tanımlanmıştır (T.C Resmi Gazete, 05 Aralık 2008, Sayı: 27075).

Kamu kaynaklarını daha etkili ve verimli kullanımının sağlanması ve rekabetin artırılması amacıyla, ihalelere katılan isteklilerin elektronik ortamda yeniden teklif vermesine imkân veren elektronik eksiltme uygulaması Elektronik Kamu Alımları Platformu (EKAP) üzerinden uygulanmaya başlamıştır. Açık ihale usulü yâda belli istekliler arasında ihale usullerinden birisi ile çıkılan ihalelerde elektronik eksiltme yapılmasına imkân verilmiştir (www.dosyalar.kik.gov.tr 25 Nisan 2020; Lüleci 2009). Yapılan mevzuat düzenlemeleri ile pazarlık ihalelerinde 21. Maddesinin (a), (d) ve (e) bentlerinden birisi ile yapılması durumunda elektronik eksiltme uygulanabilmektedir. Dinamik alım sistemi ve Çerçeve anlaşmalarda da uygulanabilmektedir (www.ekapakademi.kik.gov.tr 26 Nisan 2020; Ramsey 2006).

Elektronik eksiltme uygulamasının dayanağını oluşturan mevzuat değişiklikleri 19 Haziran 2018 tarih ve 30453 mükerrer sayısının da Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Mal, hizmet ve yapım ihale uygulama yönetmeliklerinde yapılan değişiklikler ile bu ihalelerde elektronik eksiltme yapılmasına olanak tanınmıştır. Ön proje ile ihale edilen yapım işleri ve hizmet alımı olarak yapılan danışmanlık hizmet alımları kapsam dışında tutulmuştur (Resmi

Gazete, 19 Haziran 2018, Sayı: 30453). İhale ilanı ve ihale dokümanında açık eksiltmenin yapılacağını belirtilmesi zorunludur. Elektronik eksiltmede ihaleye dair bilgilerin ihtiyaç raporunda hazırlanması ya da zeyilname düzenlenmesi için düzeltme ilan süresi geçmemiş olması kaydıyla zeyilname düzenleme safhasında EKAP üzerinden sisteme girilebilmektedir. Aşırı düşük teklif açıklaması istenilmesi durumunda ise sadece fiyat dışı unsurlar üzerinden eksiltme yapılabilmektedir (www.dosyalar.kik.gov.tr 25 Nisan 2020). İhalenin kısmı teklife açık olması durumunda tüm kısımlar için ayrı ayrı eksiltme yâda ihalede belirlenen kısımlara kısmı teklif verilmesi şeklinde düzenleme yapılabilir. Eksiltmeye katılan isteklilerin eksiltme sonrası vermiş oldukları teklifler son teklif sayılır, eksiltmeye katılmayan isteklilerin ise ilk teklifleri son teklif kabul edilerek değerlendirme yapılır. Eksiltmenin yenilenmesi durumunda ise yeniden teklif verilmeyen isteklilerin son eksiltmede vermiş olduğu teklifler son teklif olarak kabul edilir.

Yükleniciler nezdinde her geçen gün kullanımı yaygınlaşan bu satınalma yöntemi ilk defa 1999 yılında kullanılmaya başlamıştır. Rekabet düzeyini arttırması, ihalelerde şeffaflığı arttırması kullanımının daha da yaygınlaşmasını sağlamıştır. Verimliliği ve maliyetleri arttırmak için günümüzde de kullanımı her sektörde yaygınlaşmaktadır (Pearcy ve Giunipero 2008).

2.2.1. Elektronik Eksiltme İşlemleri

2.2.1.1. Elektronik Eksiltme Kayıt ve Tebligat İşlemleri

Elektronik eksiltme yapılacak ihalelerde/kısımlarda ilk oturumda geçerli bulunan tekliflerin değerlendirilmesi yapıldıktan sonra EKAP üzerinden kısım teklif giriş işlemleri yapılır. Tüm isteklilerin sunmuş oldukları kalem bazlı fiyatların toplamı kısmı olarak verilen teklif ile uyumlu olmalıdır. Sistem üzerinde yer alan “Elektronik Eksiltme İşlemleri” menüsünden yapılacak eksiltmeye ait bilgiler girilir. Kayıt yapıldıktan sonra EKAP üzerinden geçerli teklifi bulunan isteklilere Elektronik Eksiltmeye Davet Formu gönderilmesiyle ilk aşama tamamlanmış olur Teklif işlemleri akışı şu şekildedir (www.dosyalar.kik.gov.tr 26 Ocak 2021):

- E-eksiltme yeni kayıt
- E-eksiltmeyi güncelleme işlemleri
- E-eksiltmeye davet tebligatı
- E-eksiltme imza yetkilisi işlemleri
- E-eksiltme erteleme işlemleri

- E-eksiltmeyi yenileme işlemleri
 - Teknik problem nedeniyle yenileme
 - Geçerli olan tekliflerde değişiklik gerekmesi nedeniyle yenileme
- E-eksiltmeyi izleme işlemleri

2.2.1.2. Elektronik Eksiltme Teklif İşlemleri

Elektronik eksiltme uygulanacak ihalelerde ihale sürecinde teklif kapalı bir zarf ile idareye teslim edilir. İhale komisyonu ilk değerlendirmeyi yapmak üzere teklif zarflarını açarak yeterlilik kriterlilerini taşıyıp taşımadıklarını kontrol eder. Yeterliliği eksik olan istekliler ihale dışı bırakılarak teklifleri geçersiz sayılır. Bu aşamada yaklaşık maliyet açıklanmaz. Yeterlilik kriterlerini taşıyan istekliliklere elektronik eksiltmeye katılmaları için tebligat gönderilir. İdarenin isteklilere yapmış gönderdiği bu tebligat ile elektronik eksiltme süreci başlamış olur. Tebligat isteklilere ulaştıktan sonra istekliler elektronik eksiltmeye katılırlar veya katılmaz, istekliler için katılım zorunlu değildir. Elektronik eksiltmeye katılacak isteklilikler imza yetkilisi tanımlayıp, ıslık imzalı olarak idareye gönderirler. İdare tarafından gönderilen eksiltmeye davette eksiltmenin hangi saatte ve hangi kısımlar için yapılacağı belirtilir. Eksiltmeye davet formu gönderildikten kırk sekiz saat geçmediği sürece eksiltme başlatılamaz Teklif işlemleri akışı şu şekildedir: (www.dosyalar.kik.gov.tr 28 Ocak 2021).

- Tebligat işlemleri
- E-eksiltme imza yetkilisi tanımlama
- EKAP imzacı uygulamasının kurulması
- E-eksiltme teklif işlemleri
- EKAP imzacı uygulaması ile tekliflerin imzalanması
- Eksiltmiş tekliflerin imzalanarak sonraki turlara geçilmesi

2.2.1.3. Elektronik Eksiltme Yapılacak İhalede Teklif Değerlendirme İşlemleri

Elektronik eksiltme tekliflerinin değerlendirmesi iki aşamada yapılmaktadır. Birinci aşamada ihale komisyon üyelerinin EKAP sistemi üzerinden yeniden kaydedilmesi gerekmektedir. İhale dokümanı satın alan gerçek veya tüzel kişilerin kontrolü yapılmalıdır. Teklif atamaları yapıldıktan sonra ikinci aşamaya geçilir. İkinci aşamada teklif sunan isteklilerin ihale tarihi itibarıyla yasaklı durumda olup olmadıkları yine sistem üzerinden teyit edilir. Kısmi tekliflere ait fiyatlar EKAP

üzerinden otomatik olarak sıralanarak düzenlenir. Yapılan sıralamaya göre birinci avantajlı ve ikinci avantajlı firmalar belirlenir. Bu aşamadan sonra yaklaşık maliyet isteklilere sistem üzerinden açıklanır. Fiyatların eşit çıkmadı durumunda ise ihale komisyonu tarafından firmalar davet edilerek kura çekilmesi suretiyle ekonomik açıdan en avantajlı fiyat belirlenmiş olur. Teklif değerlendirme işlemleri akışı şu şekildedir (www.dosyalar.kik.gov.tr 24 Ocak 2021):

- Tekliflerin değerlendirme işlemleri
 - Teklif değerlendirme 1. Oturum işlemleri
 - Teklif değerlendirme 2. Oturum işlemleri
- Kalemlerin teklif giriş işlemleri
- Teklif sonu işlemleri
- Elektronik eksiltme kaydı yaptıktan sonra geçerli tekliflerdeki değişiklikler
 - Teklif zarflarının durumlarının değerlendirilmesi
 - Tekliflerin durumunun değiştirilmesi
 - Teklif tutarının değiştirilmesi
 - Teklif değerlendirmenin değiştirilmesi
 - Kalem teklif tutarının değiştirilmesi

2.2.1.4. İstekli Elektronik Eksiltme Teklif İşlemleri

Elektronik eksiltme olarak yapılan ihalelerde idareler tarafından isteklilerin sunmuş oldukları teklifler değerlendirilir ve isteklilere elektronik eksiltmeye davet formu gönderilir. İsteklilere yapılan tebligat ile elektronik eksiltme süreci başlamış olur. İstekliler tarafından elektronik imza yetkilisi tanımlanır ve yetkilendirmeye ait belge ıslak imzalı olarak idare teslim edilir. Davet formunda belirtilen tarih ve saatte istekliler sisteme girerek çevrimiçi olarak ihaleye katılırlar. Teklif işlemleri akışı şu şekildedir (www.dosyalar.kik.gov.tr 26 Nisan 2020):

- E-eksiltmeye davet tebligatının alınması
- E-eksiltme imza yetkilisi işlemleri
- EKAP imzacı uygulamasının kurulumu
- E-eksiltme işlemleri

2.2.2. Elektronik Eksiltme Süreçleri

E-eksiltmede süreçler iki türlü işlemektedir. Bunlardan ilki ihaleyi yapan idareler, diğeri ise ihalelere katılan isteklilerin yürüttüğü süreçlerdir. Tüm süreçler EKAP üzerinden yürütülür fakat ara yüzler idareler ve istekliler açısından aynı değildir (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021).

2.2.2.1. İdare Süreci

İdarelerin e-eksiltme süreci aşağıdaki adımlardan oluşmaktadır (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021):

2.2.2.1.1. İhtiyaç Raporu İşlemleri

İhtiyaç raporu işlemleri üç kısımdan oluşur. Birinci kısımda ihale öncesinde alımı yapılacak ürünlere ait ihtiyaç raporu oluşturulur. Bu raporun oluşturulması için gerekli olan tüm bilgiler çevrimiçi olarak sisteme girilir. Kısmı teklif alınmayan ihalelerde elektronik eksiltme yapılıp yapılmayacağı veya ihale kısımlarından en az bir tanesinde elektronik eksiltme yapılıp yapılmayacağı bu kısımda sorulmaktadır. Her iki durumda da evet seçeneğinin seçilmesi gerekmektedir. İkinci kısımda ihalenin kısımlarına/kalemlerine ait bilgiler bu alanda sisteme girilir. Üçüncü kısımda ise, elektronik eksiltme yapılamayacak kısımlar ve yapılacak kısımların düzenlendiği alandır. Sistem üzerinden e-eksiltme yapılacak ve yapılmayacak kısımlar belirlendikten sonra kaydetme işlemi yapılıp ihtiyaç raporu oluşturulmuş olur (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021).

2.2.2.1.2. İhale Kayıt İşlemleri

İhale ait bilgiler girilir. Elektronik eksiltme yapılacağı ve kısım veya kalemlere kısım teklif verilip verilmeyeceğine karar verilir. Daha önce girilen verilere ait özet bilgiler görüntüledikten sonra kaydedilerek ihale kayıt işlemi yapılmış olur (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021).

2.2.2.1.3. İhale Dokümanı Hazırlama İşlemleri

İhale dokümanı hazırlama işlemleri iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda, ihale kayıt numarası alınır ve daha önce hazırlanan ihtiyaç bu kısımda birbirine bağlanır. İhale ve ihtiyaç raporu bağlanan ihalenin teknik şartnamesi ve diğer belgeler bu kısımda hazırlanır. İkinci kısımda, idari şartname hazırlanır. İdari şartname hazırlarken 21. Maddede “Elektronik Eksiltme öngörülüyor mu?” sorusu için «Evet» seçeneği seçili gelir ve değiştirilemez. Yapım ihalelerinde ise sadece uygulama projesi

ya da kesin proje seçilmesi durumunda ihale dokümanı oluşturulabilir (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021).

2.2.2.1.6. İhale İlanı Hazırlama İşlemleri

İhale dokümanı hazırlandıktan sonra ihalenin yaklaşık maliyetine göre Kamu İhale Bülteni'nin de (KİB) veya yerel gazetelerde yayınlanacak olan ihale ilanı hazırlanır. Hazırlanan ilanın diğer hususlar kısmında elektronik eksiltme yapılacağı belirtilmelidir (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021).

2.2.2.1.5. Teklif Değerlendirme İşlemleri

Teklif değerlendirme işlemleri üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısım teklif değerlendirme kısmıdır. İhale tarih saatinin gelmesiyle birlikte teklif değerlendirme işlemlerine başlanır. 1. oturum işlemleri tamamlanır. Elektronik eksiltmesiz ihalelerin mevcut sürecinden farklı olarak "Teklif Edilen Fiyatlara İlişkin Tutanak" birinci oturum sonunda değil, ikinci oturumda gösterilir. Birinci oturumun tamamlanmasının ardından ikinci oturuma geçilir. İkinci kısım ise teklif değerlendirme durum kısmıdır. İkinci oturumda tekliflerin değerlendirilme durumları belirlenir. Eksiltme olan kısımlar için eksiltmenin durumuna ilişkin bilgi mesajı verilir. Üçüncü kısım ise teklif kalem teklif giriş işlemleri ekranıdır. Daha önceden kısmi teklif yapılmasına izin verilen ihalelerde geçerli olan tekliflerin kalem teklif girişleri burada yapılır. Teklif veren tüm isteklilerin tekliflerine ait kalem fiyat toplamları sunulan kısmi fiyatlarla tutarlı şekilde yapılmasına dikkat edilmelidir (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021).

2.2.2.1.6. Eksiltme Kayıt İşlemleri

Eksiltme kayıt işlemleri ekranına ihale kayıt numarası girilerek işlem yapılacak ihale açılır. Bu ekranda ihaleye ait bilgiler görüntülenir. İhaleye ait kısımlar bu alanda listelenir. İstekliler tarafından sunulan teklifler Excel formatına aktarılabilir. Elektronik eksiltme kayıt işlemleri ekranında ihale seçilerek davet gönderme bilgileri açılır. Burada dikkat edilmesi gereken ise davet tarihi ile e-eksiltme tarihi arasında iki iş günü bulunması zorunluluğudur. İdareler 5 tura kadar belirleyebilir. İhalenin yapılacağı tarihe ait tüm bilgiler girildikten sonra e-eksiltme zaman çizelgesi hazırlanır. Eksiltmenin tamamlanacağı süreye ait bilgiler ise sistem tarafından otomatik olarak yapılır (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021).

2.2.2.1.7. Eksiltmeye Davet

Eksiltmeye davet tebligat kayıt ekranından yapılır. Kısmi teklife açık ihalelerde, e-eksiltme öngörülen kısımlara ilişkin ayrı ayrı tebligat gönderilmektedir (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021).

2.2.2.1.8. Eksiltme İmza Yetkilisi İşlemleri

İdare, eksiltme başlamadan önce elektronik eksiltmeye katılmak isteyen isteklilerin tanımladıkları eksiltme imza yetkililerini onaylama işlemlerini tamamlamalıdır. İlgili ihale seçildikten sonra Elektronik Eksiltme İmza Yetkilisi İşlemleri ekranı görüntülenir. Eksiltme imza yetkilisi tanımlanacak ihale bilgileri görüntülenir ve istekli tarafından eklenen imza yetkilileri listelenir. Onaylanan e-eksiltme imza yetkililerinin e-eksiltmede verdikleri teklifler geçerli olacaktır (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021).

2.2.2.1.9. Eksiltmenin Ertelenmesi

E-eksiltmeye davet tebligatı yapılmış ihale/kısım için elektronik eksiltme tarihi henüz gelmediyse e-eksiltme daha sonraki bir tarihe ertelenebilir (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021).

2.2.2.1.10. Eksiltmenin İzlenmesi

Elektronik eksiltmesi devam eden veya tamamlanmış ihale/kısımlarda, e-eksiltmeye ilişkin bilgilerin izlenebilir. İhale/kısma ilişkin e-eksiltme devam ediyorsa açılan ekranda, tamamlanan tur/turlar için teklif veren istekli sayısı gösterilir (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021).

2.2.2.1.11. Tamamlanan Eksiltmenin Görüntülenmesi

Eksiltmenin tamamlanması durumunda “Tur Detay” ekranında isteklilerin vermiş oldukları teklifler, tekliflere ait sıralamalar ve eksiltmiş tutar miktarları görüntülenir. İdare kullanıcısı bu kısımda tamamlanan eksiltmelerin kalem detaylarını görebilir ve ihaleyi takip edebilir (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021).

2.2.2.1.12. Eksiltmenin Yenilenmesi

Gerekli şartların oluşması durumunda elektronik eksiltme yenilenebilir. Eksiltme iki durumda yenilenebilir: Birincisi teknik aksaklık oluşması diğeri ise geçerli tekliflerde değişiklik olması. Yenileme işlemi yapılsa dahi isteklilerin son vermiş olduğu fiyatlar üzerinden devam edilir. Yenileme yapılması durumunda gerekçenin belirtilmesi gerekmektedir. Teknik aksaklık durumun tespiti için EKAP'ın

444 0545 nolu telefonu aranarak etkileşim merkezinden tur bilgisinin öğrenilmesi gerekmektedir. Hangi turda teknik aksaklık oluştuysa o turdan eksiltmeye devam edilir. Geçerli tekliflerde değişiklik olması durumunda ise tur bilgisi değiştirilmez. Eksiltme birinci turdan başlanarak isteklilerin daha önce verdiği tutarlar üzerinden devam edilir (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021).

2.2.2.1.13. Eksiltmenin Değerlendirme İşlemleri

Elektronik eksiltme tamamlandıktan sonra teklif sonuç ekranı ile davet edilir. İkinci oturum sonuç ekranında ilgili kısma ait eksiltmenin tamamlandığı notu görülür. İstekliler tarafından sunulan teklifler teklif tutarı olarak gösterilir. Sunulan tekliflere göre ekonomik açıdan avantajlılık durumuna göre bu alanda yer alır. Elektronik eksiltme “Teklif Edilen Fiyatlara İlişkin Tutanak” e-eksiltme tamamlanmasına müteakip görüntülenebilir. Ekonomik açıdan en avantajlı fiyatlara göre sıralama yapılarak süreç burada sona erdirilir. İhale komisyon kararı aşamasına geçilerek ihale süreci devam ettirilir (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021).

2.2.2.2. İstekli Süreci

İstekliler idareler tarafından e-eksiltmeye davet edilmeleri ile istekli süreci başlar. İsteklilerin e-eksiltme süreci aşağıdaki adımlardan oluşmaktadır (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021).

2.2.2.2.1. Tebligat Görüntüleme

E-eksiltme süreçleri, İdare tarafından yapılan, “Elektronik Eksiltmeye Davet” bildirimini, «Tebligatlarım» sayfasına gelmesi ile başlamaktadır. Tebligatta, e-eksiltmenin bütün bilgileri yer almaktadır. “Elektronik Eksiltme Zaman Çizelgesi” turlara alakalı detaylı bilgiyi göstermektedir. Kısmi teklif verilmesine izin verilen ihalelerde kısma ait kalem bilgisinin detaylarında da tebligat içinde tablo olarak gösterilir (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021) .

2.2.2.2.2. İmza Yetkilisi Tanımlama

İşlem yapılacak ihale belirlendikten sonra, e-eksiltmeye teklif verecek olan, e-eksiltme yetkilisine ait Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Numarası (TCKN) bilgisi girilir. Kullanıcı EKAP’a kayıtlı değilse e-posta, cep telefonu bilgileri girilerek kullanıcı olarak eklenir. Sistem, eklenen kullanıcıya aktivasyon e-postası göndererek EKAP’a giriş yapabilmesi için yönlendirir. Bu kullanıcı sadece ilgili ihalenin e-eksiltme sürecinde işlem yapabilir. Girilen TCKN, EKAP’A kayıtlı olan bir kullanıcıysa, sistem

tarafından ilgili alanlar doldurulur. Bu kullanıcılara ait bilgilerin güncelleme işlemleri, “Kullanıcı Bilgilerim” sayfasından yapılır. Eklenen e-eksiltme imza yetkilisi, listede yer alır. Kayıt işleminin tamamlandığına ilişkin başarı mesajı gösterilir. İsteklilerin, elektronik eksiltmeye katılacak kişinin temsile yetkili olduğunu gösteren belgeleri eksiltmeden önce idareye sunması gerekmektedir. İdare tarafından reddedilen bir E-Eksiltme İmza Yetkilisi eksiltme oturumuna katılamaz ve varsa vermiş olduğu teklifler geçersiz sayılır. Bu durumda ilgili isteklinin yazılı teklifi nihai teklif olarak işlem görür. Eklenen e-eksiltme imza yetkilisi/yetkilileri, “Sil” butonuyla pasife alınabilir. Pasife alınan imza yetkilileri, ilgili e-eksiltmeye teklif veremezler. Sistem, e-eksiltme imza yetkilisi olarak eklenen kullanıcılara, bilgilendirme e-postası gönderir. Teklif verme süresi Tur Süresi ile sınırlı olduğundan e-eksiltme oturumu başlamadan önce «EKAP İmzacı» uygulamasının bilgisayara kurulması ve uygulamaya giriş yapılması eksiltme sürecinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için önem arz etmektedir (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021).

2.2.2.2.3. Teklif İşlemleri

Teklif verme işlemlerinin yürütülmesi için EKAP üzerinden sistem açılmalı ve hazır olunmalıdır. Ortak Girişim olması halinde eksiltme oturumuna sadece Pilot Ortak yetkilileri giriş yapabilir. Listede İhale Kayıt Numarası ve E-Eksiltme Oturum durumuna (“E-Eksiltme Oturumu tamamlandı”, “E-Eksiltme Oturumu devam ediyor”, “E-Eksiltme Oturumu başlamadı”) göre Listele butonu ile filtreleme yapılabilir. «Oturuma Katıl» butonu ile açılan ekranda e-eksiltme Başlangıç tarih saati gelmeyen eksiltme oturumları için ihaleye ilişkin genel bilgiler gösterilir. Eksiltme Başlangıcına Kalan Süre sıfırlandığında sistem otomatik olarak e-eksiltme oturumunu görüntüler. E-Eksiltme Başlangıç tarih saati itibariyle Oturuma Katıl butonu ile doğrudan e-eksiltme oturumu açılır. “Elektronik Eksiltme Teklif İşlemleri” ekranında İlk Teklif Tutarı ve eksiltme turlarına ilişkin Zaman Çizelgesi görüntülenir. İçinde bulunulan tur göstergesi; yeşil renk, henüz başlamayan turların göstergesi; sarı renk ile belirtilir. Ekranın sağ tarafında; ihaleye ilişkin bilgiler, asgari fark aralığı, turun bitimine kalan süre, eksiltmenin bitimine kalan süre, sıralama bilgisi ve teklif bilgileri görüntülenir. İstekliler tur süresine ilişkin sayaç (Tur Bitimine Kalan Süre) sıfırlanmaya kadar ilgili tur için teklifini verebilir. İlgili turda elektronik eksiltme teklifinin henüz imzaya gönderilmediği durumlar için “Eksiltmiş teklifinizi henüz kaydetmediniz!” ibaresi görüntülenir. Teklif oluşturma işlemi; “Teklif Verme Paneli”nde yer alan Kalem Adı,

Menşei, Miktarı, Birimi, Önceki Birim Teklif Fiyatı, Birim Teklif Fiyatı ve Kalem Toplam Fiyatı kolonlarından oluşan tablo aracılığıyla yürütülür. Menşei kolonu sadece yerli malı lehine fiyat avantajı uygulanacak ise gösterilir. “Önceki Birim Teklif Fiyatı” kolonunda görüntülenen bilgiler ise ilgili isteklinin o kalem için daha önce vermiş olduğu birim teklif fiyatını göstermektedir. Teklifin oluşturulması ile ilgili işlem yapılan tek kolon ‘Birim Teklif Fiyatı’dır. Birim Teklif Fiyatı alanına ilgili kalem/kalemlerin teklif bilgisi girilerek o tur için teklif bilgisi oluşturulur. Kısmın Toplam Teklif Tutarı; kalemlerin toplam fiyatlarından oluşur. Yeni teklifin başarıyla imzaya gönderilebilmesi için teklifin en az ‘Asgari Fark Aralığı’ kadar eksiltilmiş (Eksiltme Tutarı, Asgari Fark Aralığı’na eşit ya da büyük) olması gerekmektedir. Eksiltme Tutarı, Asgari Fark Aralığı ile ilgili koşulu sağladığında Eksiltilmiş Teklifi, İmzaya Gönder butonu aktif hale gelir ve bu butona tıklanmak suretiyle ilgili tur için teklif imzaya gönderilir. İmzaya gönderilen ancak henüz imzalanmayan yeni teklif için mevcut duruma ilişkin “Eksiltilmiş teklifinizi henüz imzalamadınız!” bilgisi görüntülenir. Ayrıca teklif kutusunun içinde teklif süreci ile ilgili “E-İmza Bekleniyor” ibaresi görüntülenir. İmzaya gönderilen teklifin detay bilgilerine, Kalem Bilgileri İçin Tıklayınız butonu ile ulaşılabilir (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021) .

2.2.2.2.4. EKAP İmzacı Uygulaması

Teklifin imzalanabilmesi için e-eksiltme İmza Yetkilisinin işlem yapacağı bilgisayarda, EKAP İmzacı uygulamasının kurulu olması gerekmektedir. Ortak girişim olması halinde bütün ortakların e-eksiltme imza yetkilileri; EKAP İmzacı uygulamasını, bilgisayarlarına kurmalıdır. İlgili e-eksiltme imza yetkilisi, kurulan EKAP İmzacı uygulamasına giriş yapmak için T.C. Kimlik No ve EKAP Şifresini girer ve Giriş Yap butonuna tıklanır. Giriş Yap butonuna tıkladığında “İmza Bekleyenler” ekranı açılır. Açılan ekranda sol tarafta listelenen teklif kayıtlarından imzalanacak teklif seçilir. Seçim yapıldığında teklife ilişkin durum bilgisi, ilgili tur için kalan süre (sayaç şeklinde) ve teklifin detay bilgileri görüntülenir. Teklifin imzalanmadığı durumda durum bilgisi alanında “İmza Bekleniyor” ibaresi görüntülenir. Kaleme “İlişkin Teklif Bilgileri” tablosu ile detayı verilen eksiltilmiş yeni teklif kontrol edildikten sonra “İmzala” butonuna tıklanır. Teklifin hatalı olması durumunda “Reddet” butonu ile teklif verme süreci tekrar başlatılabilir. İmzala butonuna tıklanması halinde ekranda eksiltilen teklifin imzalandığına dair bilgi notu görüntülenir. E-eksiltme imza yetkilisi, “İmzala” butonuna tıkladığında açılan

ekranda, elektronik imza kart şifresini girer ve “Tamam” butonuna tıklar. Sistem imzalanacak içeriği görüntüler. Kullanıcı İmzala butonuna tıklar. Sistem teklifin başarıyla imzalandığına ilişkin bilgi mesajını görüntüler. İmzalanmış Teklifi Gönder butonuna tıklanarak imzalanan teklif bilgisi, EKAP sistemine gönderilir. İmzalı teklif EKAP sistemine gönderildiğinde başarı mesajı görüntülenir ve Tamam butonuna tıklanır (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021) .

2.2.2.2.5. Sonraki Tur

Teklifin imzalanması halinde “Elektronik Eksiltme Teklif İşlemleri” ekranındaki bildirim barında “Eksiltmiş teklifiniz imzalandı!” bilgisi görüntülenir. Sistem imzalanan teklifi alt barda yer alan ilgili tura ait kutucukta gösterir ve sıralama bilgisini yeniden hesaplayarak günceller. Sıralama, yerli malı/istekli lehine fiyat avantajı tanımlanmış ihalelerde, fiyat avantajı uygulanarak hesaplanır. Sıralama bilgisi eksiltme oturumuna katılan isteklilerin herhangi biri teklif verdiğinde yeniden hesaplanmakta ve değişiklik olması halinde güncellenmektedir (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021).

2.2.2.2.6. Tamamlanan E-Eksiltme Ekranı

Elektronik eksiltme tamamlandığında ekranın üstünde “Bu kısım için e-eksiltme oturumu tamamlanmıştır.” İbaresini görüntülenir. İsteklilerin eksiltme sonucu verdiği son teklif ve sıralamaları ile ihalenin/kısmın yaklaşık maliyeti görüntülenir. Elektronik eksiltme tamamlandıktan sonra idare, elektronik eksiltme yapılan ihale/kısım için teklif değerlendirme işlemlerini tamamlar, komisyon kararı oluşturulması ile ihale süreçleri mevcut durumdaki şekilde devam eder (<http://ekapakademi.kik.gov.tr> 31 Ocak 2021) .

2.2.3. Elektronik Eksiltmenin Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Sistemin dijitalleşmesi ile birlikte iş ve işlemlerin hızının artması, işlemlerin daha düzenli ve denetime açık yapılması ve ekonomik birçok fayda sağlanmıştır. Ancak yasal sorunlar, teknik sorunlar, idari sorunlar ve geçmiş alışkanlıklar gibi bazı sakıncalı durumları da beraberinde getirmiştir. E-eksiltmenin en temel yararları ve sakıncaları aşağıda açıklanmıştır.

2.2.3.1. Elektronik Eksiltmenin Olumlu Yönleri

E-eksiltme ile kurum ve kuruluşlar birçok avantaj elde edebilmektedirler. Bu satınalma yönteminin yaygınlaşması ile yapılan işlemlerin standartlaşması, kamu ihale

genel ilkelerine uygun bir satınalma süreci yaşanması, hukuksal sorunların ortadan kalması ve ekonomik olarak birçok avantaj sağlanabilir.

Standardizasyonun sağlanması; elektronik alım sürecinde diğer kurumların bilgi ve belgelerine ulaşma imkânının olması tüm kurumların koordinasyon içine çalışmasına imkân sağlamaktadır. Bilginin bütünlüğe kavuşarak, anlamlı sonuçlar üretilmesi için kurumlar arası bilgi aktarımı standartlara dayalı bir bütünleşme oluşturmaktadır (Bartezzaghi ve Ronchi 2003).

Şeffaf yönetim, usulsüzlük ve yolsuzluk algısının azaltılması; ihale kavramı toplum nezdinde kötü bir imaja sahiptir. Toplum içinde yaygın olarak yandaşa çıkar sağlama, usulsüzlük ve yolsuzluk gibi kötü kavramlarla anılmaktadır. Elektronik ihalelerin tüm safhasının kamuoyuna açık olarak yapılması bahsedilen tüm kötü algıların yok olmasını ve hesap verilebilirlik düzeyinin artmasını sağlamaktadır (Gümüşsoy 2009; Verona 2014). Var olan süreç içerisinde bulunmayan kontrollerin otomatik yapılması, gizlilik derecesinde olmayan bazı bilgi ve belgelere herkese açık olması, hesap verilebilir bir kamu harcama sistemi yönetimi de sunmaktadır (Karkın 2003).

Kayıt dışı ekonominin kontrol altına alınması; kayıt dışı ekonominin ölçülmesi zor bir süreçtir. Verilerin ölçümünün zor olması ekonomik göstergelerin doğru olmayan sonuçlar oluşmasına neden olmaktadır. Tüm işlemlerin elektronik ortamda yapılması ve rekabetin sadece elektronik ortamda olması, kayıt dışı ekonominin oluşmasını engelleyecektir. İnsan faktörünün etkinliğini azaltarak yolsuzluk rüşvet gibi konularda ekonomik kontrol sağlanabilir (Erkuş ve Karagöz 2009).

Hataların azaltılması; ihalelere ait veriler ile ilgili işlemlerde bazen küçük bir hata büyük problemler doğurabilmektedir. Doğacak problemler ise hem idareleri hem de işlem yapan birim çalışanlarını hukuksal anlamda sıkıntıya sokabilmektedir. İhale teklif verme süreçlerinin sona ermesinden sonra fiyatların değerlendirilmesi aşamasında, tüm isteklilerce sunulan tekliflerin sistemde otomatik derlenmesi rakamsal hata yapma ihtimalini ortadan kaldırmaktadır (Uğur ve Sütçü 2009).

Bürokrasinin azaltılması; ihaleler her ne kadar elektronik ortama taşınmış olsa da, klasik ihalede istenen belgelerin sunulması zorunluluğunu kaldırmamıştır. İdarelerin ve istekliliklerin birbirlerine göndereceği tüm bilgi ve belgeler sistem üzerinden yapılabilmektedir. İdareler tüm tebligatlarını EKAP üzerinden

yapabilmektedir. İstekliler ise ihale sonrası süreçlere ait başvurularını fiziklen yapmaktadırlar. Bu konuda çalışmalar devam etmekte olup kısa süre içerisinde tamamen dijital ortamda işlerin sürdürüleceği öngörülmektedir (Bartezzaghi ve Ronchi 2003).

Veri alışveriş hızının artırılması; klasik ihalenin en büyük sıkıntılarında bir tanesinin işlemlerin yavaş yürümesi ve bilgi alış verişinin uzun zaman almasıdır. Elektronik eksiltmede süreç anlık takip edilebilmekte ve ihale sonuçlanır sonuçlanmaz ihaleye dair bilgiler isteklilerce görüntülenebilmektedir. Bilginin hızlı elde edilmesi ihale süreçlerini hızlandırmaktadır. İstekliler ile veri alış veriş döngüsü hızlanmaktadır.

Kamu yönetiminde üretkenlik ve verimliliğin artırılması; kamu ihalelerinin elektronik ortamda yapılması rekabeti artırarak verimliliği yükseltmiştir. İhalelerde verimliliğin ve üretkenliğin artması en temel koşulu ihaleye katılacak istekli sayısının fazla olmasıdır. Elektronik ortamda yapılan ihalelerin isteklilere mali yük getirmemesinden dolayı katılımın artmasını sağlayarak verimliliği arttırmıştır. Sistemin kullanımının satınalma personelleri tarafından öğrenilmesi işlemlerin daha hızlı yapılmasını sağlamaktadır. İhaleye dair tüm bilgiler kayıt altına alınmakta ve istenildiği zaman kolayca ulaşılabilir (Bartezzaghi ve Ronchi 2003; Karkın 2003).

Kurumlar arası bilgi alışverişinin sağlanması; Klasik ihale yönteminde tüm bilgi ve belgelerin kâğıt olarak sunulması zorunluluğu bulunmaktadır. Elektronik ihalelerde ise ihalelerde istenen ticaret sicil gazetesi, imza sirküleri, geçici teminat vb. sunulması zorunlu evraklar dijital ortamda ilgili kurumlardan alınan belirleyici numaralar sunulabilmektedir. Örneğin; bankalardan alınan teminat mektupları bir kod ile sorgulanmakta ve herhangi bir fiziki teminata ihtiyaç bulunmamaktadır (Yazıcı ve Özdemirci 2019).

Karar vericilerin karar verme süreçlerini hızlandırması; ihale hususunda karar vermenin hukuksal sorunlar doğurma ihtimali yüksek olduğundan karar vericiler, bir kararı kolay alamamakta ve nasıl karar alınacağı konusunda sıkıntı yaşamaktaydılar. Elektronik ihalelerde ise ihale dokümanının hazırlanması, ihalelerde istenecek belgeler ve yapılacak tebligatların süresinin takip edilmesi otomatik olarak takip edilmekte ve yapılması gereken bir işlem var ise o işlem yapılmadan sonraki safhaya geçme olanağı

vermemesi idareler açısından rahatlatıcı ve karar vermesi kolaylaştırıcı bir imkân sunmaktadır.

Rekabetin düzeyinde artış; bilişim yeniliklerinin takip edilmesi ve bilişim teknolojilerine hâkim olunması ve doğabilecek fırsatların öngörülmesi rekabet düzeyi açısından önemlidir. Özellikle uluslararası işletmeler rekabet ortamının arttığı bu dönemde elektronik sistemleri bir rekabet üstünlüğüne çevirebilir (Çebi 1997). E-ihale kapsamında yapılan elektronik eksiltmeler firmalara doküman alma ve uzak coğrafyalardan ihaleye katılım için uzun mesafeler kat etme dönemi ihalelilerin dijital ortama aktarılmasıyla bitmiştir. Elektronik eksiltmede verilen tekliflerin son teklif olmaması ve birbirine yakın teklif vermiş olan firmaların yeniden rekabet etmesine olanak vermektedir. Elektronik eksiltmede idarenin belirlemesi ile beş tura kadar sayı belirlenebilmektedir. Buda firmaların beş tur rekabet etmesine olanak sağlamıştır (Bartezzaghi ve Ronchi 2003; Kaufmann ve Carter 2004).

Zamandan kazanç; teknolojinin ilerlemesi ile belgeye, bilgiye, ürün ve hizmetlere ulaşmak kolay hale gelmiştir. Önceki dönemlerde istenilen veri kaynaklarına ulaşmak hem zor hem de zaman alıcı iken teknoloji sayesinde ulaşmak kolaylaşmıştır (Bozkurt 2019). Elektronik ihalede dijitalleşme ile birlikte verileri ulaşımın kolaylaşması zaman faktörlerinin kısalmasını sağlamıştır. Sağlık sektöründe insan sağlığı odaklı hizmet verilmesinden dolayı taleplerin karşılanması noktasında zaman kavramı çok önemlidir.

Maliyetlerin azaltılması; sağlık sektörü bilişim teknolojileri yatırımları ve bunların maliyet ve kalite sonuçlarını incelemek için önemli politika uygulamalarına sahiptir. Bilişim istemlerinin kullanılması daha düşük maliyet oluşturabilmektedir (Ardhan ve Thouin 2013). Süreçler optimize edilerek, verimlilikteki hem başlangıç hem de sürekli iyileştirmeler yoluyla anında ve uzun vadeli tasarruflar sağlayabilir. Personeller, zaman ve kaynakları düşük değerli görevlere ayırmayı durdurabilir ve odağını yüksek önemli görevlere geçirebilir. Ayrıca, genel gider, personel sayısı veya donanım, yazılım ve hatta ofis malzemelerine daha az ihtiyaç duyularak daha fazla maliyet tasarrufu sağlanır. Otomatik ve dijital işlemlerde, geleneksel ve manüel iş akışlarından çok daha az kâğıt ve malzeme kullanır.

Memnuniyetin artması; Bilgi sistemlerinin kullanımı yürütülen işlerin daha pratikleşmesi ve hata payının azalması sonucunu doğurmaktadır. Bu durum

kullanıcılar üzerinde memnuniyet oluşturmaktadır (Gelderman 1998). Elektronik eksiltmede yoğun rekabet ortamının olması isteklilerin ihalelerde yüksek rekabet gücü kazanması ihale sonuçlanıncaya kadar ihaleyi kazanma ihtimali olması, istekliler açısından memnuniyet oluşturmaktadır. İdare açısından ise rekabet ortamının artması ve yoğun katılım sayesinde kamu kaynaklarının daha etkili kullanılması sağlanması idarelerin memnuniyetini arttırmaktadır (Bartezzaghi ve Ronchi 2003).

Yönetim bilgi avantajları; İşletmeler faaliyetlerini gerçekleştirirken işlerin geleneksel yöntemler vasıtasıyla yapılması zor bir süreç gerektirir. Bu karşılık sistemler bilişim teknolojisindeki gelişmelerle beraber bilginin daha ulaşılabilir olmuştur. Bilgi daha kolay depolanabilir ve istenildiğinde kolayca ulaşılabilir. Elektronik sistemler yardımıyla bir işletmede her kademedeki bilgiye ulaşılması ve kullanılması daha kolay olmaktadır (Çebi 1997). Finansal faydaları ve stratejik kaynak kullanımını en üst düzeye çıkarmak son derece önemlidir. Bu nedenle, e-eksiltme başarılı ve uygun bir şekilde uygulanırsa, yönetimin ayrıntılı bilgi sahibi olarak veri depolamanın yanı sıra veri madenciliğinin konusunda da fayda sağlamış olur.

Ekonomik gelişimin desteklenmesi; elektronik araçların kullanılması maliyetlerin azalmasına, bürokrasinin azalmasına ve kamu kaynaklarının daha verimli kullanılmasına vesile olacaktır. Ayrıca kayıt dışı sağlık ekonomisinin azalması fayda sağlayacaktır.

Katılımın Artması; ihalelerin elektronik ortama taşınması ihalelerde rekabetin artmasını sağlamıştır. İhaleler kamu ihale platformu aracılığıyla yapıldığı için yerli ve yabancı tüm isteklilerin Türkiye'nin veya dünyanın herhangi bir yerinden katılmasına imkân verebilmektedir. İhaleye katılım için istenen doküman bedelinin idareden alınması istekliler için büyük sorun teşkil etmekteydi. Elektronik olarak yapılan ihaleler hem katılımcı sayısını arttırmakta hem de rekabetten dolayı kamunun daha uygun fiyatlara satın alma yapmasına katkıda bulunmaktadır (Bartezzaghi ve Ronchi 2003).

Kâğıt bağımlılığının ve kullanımının azaltılması; çoğu işlem internet üzerinden yapılarak kayıt altına alındığı için fiziksel evrak kullanımı azalmaktadır. Kâğıt kullanımının azalması maliyet tasarrufu ve verimlilik artışı sağlamaktadır (Bartezzaghi ve Ronchi 2003).

Denetim Kolaylığı Sağlanması; e-eksiltme, satın alma sürecinin her yönü üzerinde daha fazla esneklik ve kontrol sağlar. İhale süreci ile ilgili yapılan tüm iş ve işlemler otomatik olarak kayıt altındadır. Süreç içerisinde hangi iş ve işlemlerin yapıldığı, kimler tarafından yapıldığı, nasıl yapıldığı, sisteme kimlerin ne zaman girdiği konusunda bilgi edinmek kolay olduğundan denetim kolaylığı sağlamaktadır. Sistem içerisinde kimlerin hangi verilere ulaşacağı şifre ile mümkün olduğundan, yetkisiz kişilerin verilere ulaşması imkânsızdır.

2.2.3.2. Elektronik Eksiltmenin Olumsuz Yönleri

E-eksiltme birçok avantaj sağlarken bazı sorunlarda oluşturabilmektedir. İhale sürecinin dijital ortamda yapılması yasal problemler, teknik problemler ve bilgi güvenliği gibi dijital sorunlar oluşturabilmektedir. Satınalma çalışanlarına yeteri kadar eğitim verilmemesi ve geleneksel ihale alışkanlıklarının varlığı e-eksiltmeye geçişin ve yaygınlaşmanın önünde önemli bir engel olabilir.

Yasal sorunlar; iletişimsel ve enformasyonel sistemlerin oluşumunda önemli olan yönlerden bir tanesi de işlerin yasalara uygun şekilde yürütülmesidir. Kanunlar insanlar için hem bir rehber hem de kısıtlayıcılığı olan bir güçtür. Yasalarla, idare bazında normlar kişiliğine dair ana özgürlükleri kamu müdahalesine karşı muhafaza etmektedir. Bununla birlikte yasal normlar kurumların birbiri ile rol paylaşmasına ve iletişim metotlarının tekdüze olmasına vesile olmaktadır. Bundan dolayı bürokrasi kuralların yorumlanması alt yapı tasarımlarında dikkate alınması gereken faaliyetler durumuna gelmektedir (Wimmer 2002). Hukuksal anlamda sorun oluşturabilecek ve işlemlerin kanuni düzenlenmelerinin yapılmaması elektronik sistemlerin beklenen düzeyde yaygınlaşmasını engeller. Örneğin, e-imzanın kullanılacağı durumlarda yasal bir düzenlenmenin olmaması, kullanıcılarda çekince oluşturabilecektir (Karkın 2003; Seferoğlu ve ark. 2011).

İdari problemler; klasik yöntemlerden elektronik yöntemlere geçişlerin önünde ki engellerden bir tanesinde eski alışkanlıkların sürdürülmesi isteğidir. Yeni bir yaklaşıma geçişlerin önünde ki engellerden biri idarenin sorumluluk almasıdır (İleri 2017). Yeni bir sisteme geçmek basit değildir ve uzun zaman gerektirebilir. Sisteme geçişte sorunlarda çıktığında çözümler hemen olmayacaktır. Değişimin başarılı olup olmayacağı ise bilinmediği için değişim hareketi başlatma kararı da zor bir karardır. Değişimlerin yönü hiyerarşik olarak yukardan aşağıya doğrudur (Karkın 2003; Çelikkol 2008).

Teknik problemler; ihale sürecinde hem idareler hem de istekliler EKAP üzerinden işlem yapmada teknik açıdan sorun yaşayabilirler. Elektronik eksiltme aşamasında teklif verecek olan isteklinin sisteme bağlanamaması, internet kesintisi yaşaması, teklifini sistemden kaynaklı sorunlardan dolayı yükleyememesi gibi birçok teknik sorunla karşılaşma ihtimali vardır. Teknik sorunlardan dolayı EKAP üzerinde işlem yapılamaması nedeniyle tarafların hak kaybına uğramaması alternatifler devreye sokulması konusunda işlemleri durdurmaya, ertelemeye, yenilemeye ve yahut iptal etmeye Kamu İhale Kurumu yetkilidir. Karşılaşılan teknik sorunlarda başvuru yapılması gerekmektedir (www.mevzuat.gov.tr 26 Kasım 2020). Mevzuatta sorunların çözümü için KİK'e başvuru yapılması ve verilecek karara göre hareket edilmesi yönünde düzenleme olsa da, yaklaşık maliyetin ortaya çıkması, firmaların birbirinin teklifini görmesi yapılacak yeni ihale durumunda büyük sorunlar getirecektir. Bazı firmalar hak kaybına uğrarken, idareler tarafından ise yeni bir ihale yapılması hâsıl olacaktır. Yeni bir ihalenin hem zaman hem maliyet hem de iş yükü getirdiği unutulmamalıdır (Karkın 2003).

Bilgi güvenliği problemleri; günümüzde en değerli hazine bilgisidir. Bu gerekçeden dolayı bilginin saklanması, güvenliğin sağlanması büyük önem arz etmektedir. Teknolojisinin gelişimine paralel olarak bilginin kullanım alanlarında da değişimler olmuştur. Bilgi basılı olarak muhafaza edilmesinin yanında elektronik ortamlarda da muhafaza edilmektedir. Günümüz koşullarında dijital dünya büyük faydalar getirmesinin yanında bir takım riskleri de beraberinde getirmektedir. Globalleşen dünya her geçen gün yeni casus yazılımlar, hackerler ve bilgiye saldırı olmaktadır. Bu faaliyetler kurumlar için büyük handikap oluşturmaktadır. Virüsler, siber saldırılar kuruluşların faaliyetlerini yeterine getirmesi noktasında büyük risk teşkil etmektedir (Erdoğan 2020). Elektronik ortamlarda sunulan hizmetlerde bilgi güvenliğinin tam olarak sağlanıp sağlanmadığından hiçbir kesinlik bulunmamaktadır. Elektronik ortamlar kısa süre aşılamayacak büyük sorunları da beraberinde getirmektedir. E-uygulamaların tam olarak yerleşmesi dijital hukuk sisteminin tam olarak yerleşmesine bağlıdır (Çelikkol 2008).

Geleneksel ihale alışkanlıkları ve eğitim konusu; birçok kullanıcı, sadece insan doğası ve alışkanlığı nedeniyle değişime dirençlidir. Satınalma çalışanlarının klasik ihale alışkanlıklarını sürdürmeleri, yeniliklere kapalı olmaları sistemi kullanırken hata yapmalarına sebep olabilmektedir. Yeniliklerin uygulamasının verimli ve doğru

olabilmesi için sistemin tam olarak bilmesi ve öğrenilmesi gerekmektedir. Satınalma çalışanlarının eğitim almaması hata yapma riski arttırmaktadır. Eğitim verilmesi konusu gelişim açısından olumlu olsa da eğitimin bir masrafı olduğu da unutulmamalıdır (Smeltzer ve Carr 2003).

2.3. Elektronik Eksiltme İstatistikleri

E-eksiltmenin yapılan ihale türlerine göre dağılımı Tablo 2.3.'de sunulmuştur.

Tablo 2.3.1 Elektronik Eksiltmenin İhale Türüne Göre Dağılımı

İhale Türü	Kısım Miktarı	İhale Miktarı	İlk Fiyat	Son Fiyat
			Tek. Top. (1000 TL)	Tek. Top. (1000 TL)
Mal Alımı	6.212	1.240	5.049.114	3.996.383
Yapım Alımı	157	151	237.430	205.017
Hizmet Alımı	419	260	334.341	164.885
Toplam	6.788	1.651	5.620.885	4.366.285

(www.dosyalar.kik.gov.tr 27 Şubat 2021).

Tablo 2.3.1'e göre toplam 1.240 ihalede 6.212 kısımda açık eksiltme yapılmış ilk teklif toplam tutarı 5.049.114 iken son teklif toplam tutarı 3.996.383'tür. Alınan ilk fiyatlar ile son fiyatlar açısından değerlendirildiğinde ise elektronik eksiltmenin yaklaşık % 14 oranında kar sağladığı görülmektedir.

Tablo 1.3.2 Elektronik Eksiltmenin Genel Verileri

Kazananın Değiştiği Eksiltme Sayısı	3.730
İhale Sayısı	3254
İdare Sayısı	1876
Elektronik Eksiltmeye Katılan İstekli Sayısı	7059
Sağlanan Toplam Tasarruf	954 Milyon

(www.ekap.gov.tr 27 Şubat 2021)

EKAP 2020 yılı genel istatistikleri incelendiğinde toplam 100.350 ihale 8.923 idare tarafından yapılmıştır (www.dosyalar.kik.gov.tr 27 Şubat 2021). Elektronik eksiltme yapan idare sayısı ise 1.876'dır. İdarelerin yaklaşık olarak %20'sinin e-eksiltme yaptığı görülmüştür. Fakat yapılan toplam 100.350 ihalenin sadece %3,24'ü e-eksiltmedir. Elektronik eksiltmenin devreye alındığı 2018 Kasım ayından itibaren ise sağlanan tasarruf miktarının 954 milyon lira olduğu görülmektedir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Amaç ve Önem

Çalışmanın amacı; Türkiye'de sağlık sektöründe yapılan ihalelerde seçilen yöntemlerin elektronik eksiltme açısından incelenmesi ve satınalma birimlerinde çalışanların elektronik eksiltme konusundaki görüşlerinin değerlendirilerek, e-eksiltme seçiminin kamu kaynaklarının etkili kullanımı ve satınalma konusunda tespit edilen sorunlara çözüm önerileri sunulmasıdır. Bu araştırmanın yapılma gerekçesi, kamu kaynaklarının etkili kullanımını sağlayacağı düşünülen Elektronik Eksiltme yönteminin kamu alımlarında kullanılması gerekliliği ve bu konuda daha önce yapılmış herhangi bir akademik çalışmanın bulunmamasıdır.

Araştırmanın önemi kamu kaynaklarının daha etkili ve verimli kullanılmasında e-eksiltmenin rolünü belirlemek ve satınalma birimlerinde çalışanların e-eksiltmeye karşı tutumlarının belirlenmesini sağlamaktadır. Kamu kurumlarında satınalma birimlerinde çalışanların daha çok geleneksel ihale türlerini seçtikleri ve yeni yaklaşımları daha az tercih ettikleri görülmektedir. Yeni yöntemleri tercih etmekten kaçınmalarının sebepleri araştırılıp bulunarak çözüm önerileri sunulacaktır.

2019 yılı Kamu İhale Kurumu istatistiklerine göre Belediyeler ve Diğer Özel Bütçeli Kuruluşlardan sonra en yüksek alımı gerçekleştiren üst idare Sağlık Bakanlığı'dır. 2019 yılı Sağlık Bakanlığı toplam ihale bedeli 1000/TL cinsinden 19.195.139-TL'dir. Bu kadar yüksek miktarda gideri olan idareler açısından seçilen ihale yöntemi ve ihaleyi gerçekleştirecek olan birim çalışanın satınalma bilgi ve beceri düzeyi oldukça önemlidir. Literatürde Elektronik Eksiltme konusunda herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmanın literatüre önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

3.2. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma araştırma modeli açısından genel tarama modeli olan nicel bir araştırmadır. Bu tarama modelleri elaman sayısının çok olduğu bir evrende, evrenin tümü ya da evrenden alınacak bir örnek, grup veya örneklem üzerinden evren hakkında bir yargıya varmak için yapılan tarama düzenlemeleridir. Tez çalışmasında bağımsız ve bağımlı değişkenler arasındaki ilişkinin derecesini tespit etmek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli iki ya da daha fazla sayıda değişkenin arasındaki birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi

amaçlayan modellerdir (Karasar 2003). Nicel bir araştırma olan bu çalışmada katılımcılardan veriler soru formu kullanılarak toplanmıştır.

Tez çalışmasında, yabancı ve yerli literatür taranmış; araştırmanın önem, amaç ve sınırlıkları tespit edilmiştir. Daha sonra veri toplama metodu belirlenmiş, veri toplama aracı hazırlanmış ve örneklem tespit edilmiştir. Pilot uygulama yapılmış ve uzman görüşü alınmıştır. Sonrasında anketler uygulanmış ve doldurulanlar değerlendirilerek veri kodlaması ve analizi yapılmıştır. Son olarak araştırma bulguları ortaya konmuş ve değerlendirmesi yapılmıştır. Bu çalışmada öncelikle satınalma çalışanlarının elektronik eksiltme konusundaki bilgi düzeylerindeki mevcut durum ve tutumları tespit edilmiştir. Daha sonra satınalma çalışanlarına ait değişkenler ile elektronik eksiltme konusundaki ifadeleri arasındaki ilişki ortaya konmuştur.

3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Sağlık Bakanlığına bağlı kurum ve kuruluşlarda çalışan Elektronik Kamu Alımları Platformu kullanıcıları oluşturmaktadır. Bilgi edinme kanununa istinaden T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (Cimer)'ne 17.08.2020 tarihinde yapılan 2003678234 başvuru numarası ile Kamu İhale Kurumu Elektronik İhale Dairesi Başkanlığından EKAP kullanıcı sayısı talep edilmiş olup, cevaben gelen kullanıcı sayısı 197.572'dir. Örneklem hesaplamasında bu veri kullanılmıştır.

Araştırmada örneklem seçimi olarak olasılıklı örnekleme yöntemlerinden basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tez çalışmasında evreni oluşturan satınalma birim çalışanları birbiriyle benzer yapıda oldukları için ve her bir bireyin seçilme şansı eşit ve birbirinden bağımsız olduğundan homojen olarak kabul edilebilir. Basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile 197.572 kişinin bulunduğu evrenden ulaşılması gereken en az örneklem sayısı aşağıdaki formül (İslamoğlu 2009) ile hesaplanmıştır. %95 güven düzeyinde ulaşılacak kişi sayısı 383 olarak bulunmuştur.

$$n = \frac{Z^2 \cdot P \cdot Q}{E^2 + Z^2 \cdot P \cdot Q / N}$$

Formülde verilen parametrelerin anlamları ise şunlardır:

E: Varsayılan hata (%5) = 0,05

Q: 1-P = 0,5

N: Evren büyüklüğü

Z: 1,96 (Standart normal değişken = %95 güven düzeyinde)

P: Ana kütle oranı = (%50) 0,5 sapma payı (Maksimum hata olarak alındı),

Bu formülle yapılan hesaplamada %5 hata payı ile %95 güven aralığında örneklem büyüklüğü şöyle hesaplanır:

$$n = \frac{(1,96)^2 \cdot (0,5) \cdot (0,5)}{(0,05)^2 \cdot 197.572 + (1,96)^2 \cdot (0,5) \cdot (0,5)} = 383$$

Toplamda 648 kişiye ulaşılmış ancak araştırmaya katılan 7 anket uygun olmadığı gerekçesi çalışmadan çıkarılmış ve 641 kişi ile çalışma gerçekleştirilmiştir.

3.4. Ön Uygulama

Anket formundaki soruların anlaşılabilirliğini değerlendirmek amacıyla bu konuda uzman olan kişiler ile görüşme yapılmıştır. Daha sonra 30 kişi ile pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlar üzerinden anket formu yeniden değerlendirilerek, gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

3.5. Veri Toplama Araçları

Tez çalışmasında veri toplama aşamasında anket formu kullanılmıştır. Anket formu, sosyo-demografik özellikleri belirleyen sorular ile Sağlık Bakanlığına bağlı kuruluşlarda çalışan satınalma çalışanlarına yönelik sorulardan oluşmuştur. Sorular, 4734 sayılı Kamu ihale Kanunu'nda bahsedilen temel ilkeler ve literatürün taranması sonucu elde edilmiş ve geliştirilmiştir. Etik kurul ve pilot uygulama sonucunda anket formu üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci kısımda Kişisel Bilgi Formu ikinci kısımda ise Satınalma Çalışanlarına Yönelik Soru Formu bulunmaktadır. Kişisel Bilgi Formunda; katılımcıların yaşı, öğrenim durumu, medeni durumu, cinsiyeti, çalışma yılı, memuriyet yılı, eğitim alma durumu ve gönüllülük esasına dair bilgilerini tespit etmeye yönelik sorular bulunmaktadır. Satınalma Çalışanlarına Yönelik Soru Formunda ise; araştırmacılar tarafından 5'li Likert (1. Kesinlikle Katılmıyorum, 2. Katılmıyorum, 3. Kararsızım, 4. Katılıyorum, 5. Kesinlikle Katılıyorum) tipinde hazırlanan sorunlar bulunmaktadır. Anket formunda sağlık kurumlarında satınalma

birimlerinde çalışanların e-eksiltme yöntemi üzerinde bilgi tutumlarını ortaya çıkaracak sorular yer almaktadır.

3.6. Verilerin Toplanması

Nicel bir araştırma olan bu çalışmada bireylerden bilgiler soru formu kullanılarak toplanmıştır. Koronavirüs pandemisi nedeni ile veriler mail, telefon ve çevrimiçi anket yoluyla toplanmıştır. Katılımcılara kurumsal mail sistemi, mesleki sosyal ağlar ve gruplar üzerinden ulaşılmıştır.

3.7. Veri Analizi

Araştırmada, veriler toplandıktan sonra bilgisayar ortamına aktarılmış ve istatistik programından yararlanılarak verilerin analizi yapılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler, yüzde, sayı, standart sapma ve ortalama ile hesaplanmıştır. İki kategorik veri arasındaki ilişkiyi incelemek için ki-kare (χ^2) testi yapılmış, $p < 0,05$ anlamlı olarak kabul edilmiştir. Değişkenlerin ilişki düzeyi hesaplanırken $r \times r$ sayıda tablolarda ContingencyCoefficient, $r \times c$ sayıda tablolarda Cramer's V değeri incelenmiştir (Gamgam ve Altunkaynak, 2008). Değerler 0-1 arasında değişmekte olup, tıpkı korelasyon katsayısının büyüklüğünün yorumlanmasında olduğu gibi, 0-30 arası değerler zayıf, 31-60 arası değerler orta, 61-100 arası değerler ise güçlü bir ilişkinin varlığını göstermektedir (Özbay 2008).

3.8. Araştırmanın Etik Boyutu

- Araştırmanın yürütülebilmesi için Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan 07.10.2020 tarihli ve 2020/03 sayılı kararı ile etik kurul izni alınmıştır.
- Sağlık Bakanlığı Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü'nden 30.11.2020 tarih ve E.610 sayılı yazı ile Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık tesislerinin dâhil olacağı çevrimiçi anket izni alınmıştır.
- Ayrıca katılımcılara araştırma ile ilgili bilgilendirmeler anket formunun ön kısmında belirtilmiş ve araştırmaya katılımda gönüllük esas alınmıştır.

3.9. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada veriler çevrimiçi anket, mail, telefon, faks ve çevrimiçi yazışma programları yoluyla toplanmış olup, araştırmanın sadece Sağlık Bakanlığı bünyesindeki sağlık kuruluşlarında yapılmış olması araştırmanın sınırlılığıdır.

3.9. Araştırma Süreci

Araştırmada ilk olarak Elektronik Eksiltme ile ilgili yerli ve yabancı literatürler incelenmiş ve bu sayede araştırmanın amacı, önemi ve sınırlılıkları belirlenmiştir. Daha sonra veri toplama yöntemi belirlenerek veri toplama araçları hazırlanmıştır. Veri toplama araçları hazırlandıktan sonra araştırmanın nerede ve hangi hedef kitle ile gerçekleştirileceğine karar verilmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın yapılacağı evrenden örneklem hesaplamasına gidilerek örneklem sayısı belirlenmiştir. Ardından pilot uygulama yapılmış ve uzman görüşü alınarak anket formu üzerinde düzeltmeler yapılarak son haline getirilmiştir. Sonrasında konu ile ilgili kaynaklar taranarak teorik kısım oluşturulmaya çalışılmıştır. Teorik kısım yazıldıktan sonra çevrimiçi ortama aktarılan anket formu aracılığıyla veriler toplanmış, toplanan veriler değerlendirilmiş ve analizi yapılmıştır. Yapılan analiz doğrultusunda çalışmanın bulguları ortaya konulmuş ve ilgili literatür kapsamında tartışılmıştır.

3.10. Araştırma Soruları

Elektronik Eksiltme konusunda daha önce yapılmış bir çalışmaya bulunmadığı için teoriye dayalı hipotezler oluşturulmamıştır. Bu yüzden araştırmanın amacına yönelik aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Satınalma çalışanlarının satınalma konusunda eğitim alma durumları ne düzeydedir?
2. Satınalma çalışanlarının satınalma birimlerinde isteyerek çalışma durumları nasıldır?
3. Satınalma çalışanlarının e-eksiltmenin ihalelerde saydamlık sağlamasına bakışları nasıldır?
4. Satınalma çalışanlarının e-eksiltmenin ihalelerde maliyetleri düşürmesine bakışları nasıldır?
5. Satınalma çalışanlarının e-eksiltmenin ihalelerde verimlilik sağlamasına bakışları nasıldır?

6. Satınalma çalışanlarının e-eksiltmenin ihalelerde yolsuzlukları azaltma konusunda düşünceleri nasıldır?
7. Satınalma çalışanlarının e-eksiltmenin ihalelerde rekabet sağlama konusuna bakışları nasıldır?
8. Satınalma çalışanlarının e-eksiltmenin ihalelerde personel ve zaman tasarrufu sağlama açısından düşünceleri nasıldır?
9. Satınalma çalışanlarının yaş grupları değişkeni ile e-eksiltmenin zamandan tasarruf sağlama durumu arasında ilişki bulunmakta mıdır?
10. Satınalma çalışanlarının satınalmada biriminde gönüllü çalışması ile e-eksiltmenin verimliliği durumu arasında ilişki bulunmakta mıdır?
11. Satınalma çalışanlarının öğrenim durumu ile e-eksiltmenin verilen hizmetin düzeyini arasında ilişki bulunmakta mıdır?
12. Satınalma çalışanlarının e-eksiltme konusunda eğitim alma durumu ile e-eksiltme ihalelerinde saydamlık durumu arasında ilişki bulunmakta mıdır?
13. Satınalma çalışanlarının memuriyet yılı ile e-eksiltme konusunda çalışan hataları arasında ilişki bulunmakta mıdır?
14. Satınalma çalışanlarının öğrenim durumu ile e-eksiltmenin personel tasarrufu arasında ilişki bulunmakta mıdır?
15. Satınalma çalışanlarının unvanı ile e-eksiltmeye duyulan güven arasında ilişki bulunmakta mıdır?

4. BULGULAR

Bu bölümde sağlık kurumlarındaki satınalma çalışanlarının elektronik eksiltmeye karşı bilgi düzeylerini ve tutumlarını ölçmek için yapılan uygulama araştırmasından elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Satınalma Çalışanlarının Tanımlayıcı Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde sağlık kurumlarında bulunan satınalma çalışanlarının tanımlayıcı özelliklerine ilişkin bilgilere ve puan ortalamalarına yer verilmiştir.

Tablo 4.1.1. Satınalma Çalışanlarının Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Dağılımları

Tanımlayıcı Özellikler	Ortalama	Standart Sapma
Yaş	37,29	8,053
Memuriyet yılı	13,53	7,628
Satınalma çalışma yılı	8,11	5,285
Yaş	N	%
20-29	103	16,0
30-39	332	51,8
40-49	144	22,5
50 ve üzeri	62	9,7
Öğrenim Durumu	N	%
Lise	18	2,8
Önlisans	82	12,8
Lisans	424	66,1
Lisansüstü	117	18,3
Medeni Durum	N	%
Evli	383	59,8
Bekâr	258	40,2
Cinsiyet	N	%
Kadın	196	30,6
Erkek	445	69,4
Ünvan	N	%
Cevapsız	3	0,5
Genel İdari Hizmetler Sınıfı (GİH)	133	20,7
Sağlık Hizmetleri Sınıfı (SHS)	282	44,0
Yönetici	223	34,8
Memuriyet Yılı	N	%
0-5 Yıl	83	12,9
6-14 Yıl	320	49,9
15-24 Yıl	166	25,9

Tablo 4.1.2. Satınalma Çalışanlarının Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Dağılımları (Devam)

25 Yıl ve üzeri	72	11,3
Satınalmada Çalışma Yılı	N	%
Cevapsız	1	0,2
0-5 yıl	215	33,5
6-10 Yıl	277	43,2
11-15 Yıl	81	12,6
16 Yıl ve üzeri	67	10,5
Satınalma Eğitim Alma Durumu	N	%
Evet	315	49,1
Hayır	326	50,9
İsteyerek Çalışma	N	%
Evet	453	70,7
Hayır	188	29,3
Toplam	641	100

Katılımcıların tanımlayıcı özellikleri Tablo 4.1.1’de gösterilmekte olup ünvan bilgisini sadece 3, satınalma biriminde çalışma yılını ise 2 kişi cevapsız bırakmıştır. Satınalma çalışanlarının yaş ortalamasının $37.29 \pm 8,053$, memuriyet yılı ortalamasının $13,53 \pm 7,628$, Satın alma çalışma yılı ortalamasının ise $8,11 \pm 5,285$ olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılanların %66,1’i lisansüstü eğitim düzeyinde, %59,8’i evli, %69,4’ü erkek, %44’ü sağlık hizmetleri sınıfında ve %49,9’u 6-14 yılı memuriyet yılı aralığındadır. Katılımcıların 50,9’u satınalma konusunda eğitim aldığını belirtirken, %70,7’si ise satınalma biriminde isteyerek çalışmaktadır.

Tablo 4.1.2. Ünvanların Cinsiyete Göre Dağılımı

Değişkenler	Cinsiyet						
	Kadın		Erkek		Toplam		
Ünvan	N	%	N	%	N	%	
GİS	GS7	34	25,6	99	74,4	133	100
	GS6	34	17,3	99	22,2	133	20,7
SHS	GS7	91	32,3	191	67,7	282	100
	GS6	91	46,4	191	42,9	282	44,0
Yönetici	GS7	70	31,4	153	68,6	223	100
	GS6	70	35,7	153	34,4	223	34,8
Cevapsız	GS7	1	33,3	2	66,7	3	100
	GS6	1	0,5	2	0,4	3	0,5
Toplam		196	30,6	445	69,4	100	

Tablo 4.1.2 incelendiğinde kadınların %17,3'ü GİS, %46,4'ü SHS, %35,7'si yönetici sınıfı kadrosundadır. Erkeklerin ise %22,2'si GİS, %42,9'u SHS, %34,4'ü yönetici sınıfı kadrosunda çalışmaktadır. GİS kadrosundakilerin %74,4'ü, SHS kadrosundakilerin %67,7'si erkek, yönetici kadrosundakilerin de %68,6'sının erkek olduğu dikkat çekmektedir. Sonuçlar göstermektedir ki araştırmaya katılan satınalma çalışanlarından tüm sınıflarda erkekler yoğunluktur.

4.2. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltme İhale Yöntemine Karşı Tutumlarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde satınalma çalışanlarının e-eksiltme konusunda ders alma, satınalma biriminde gönüllü olmak, ihalelerde saydamlık, rekabet, verimlilik, yolsuzluk, maliyetler, personel ve zaman tasarrufu açısından bilgi düzeyleri ve tutumları incelenmiştir.

Tablo 4.2.1. Satınalma Çalışanlarının Satınalma Konusunda Eğitim Alma Durumu ve Cinsiyete Göre Dağılım Durumları

Cinsiyet		Satınalma Eğitim Alma Durumu			
		Evet	Hayır	Total	
Kadın	N	82	114	196	X ² =6,029* P=,014 Φ _c =,097**
	GS6%	41,8	58,2	100,0	
	GS10%	26,0	35,0	30,6	
Erkek	N	233	212	445	
	GS6%	52,4	47,6	100,0	
	GS10%	74,0	65,0	69,4	
Total	N	315	326	641	
	GS10%	49,1	50,9	100,0	
	Toplam	100,0	100,0	100,0	

*PearsonChi-Square **Cramer's V

Tablo 4.2.1'e bakıldığında satınalma çalışanlarının %49,1'in satınalma konusunda eğitim aldığı %50,9'unun ise eğitim almadığı görülmektedir. Kadın satınalma çalışanlarının %41,8 eğitim alırken %58,2'si ise eğitim almamıştır. Erkek satınalma çalışanlarında ise eğitim alan oranı %52,4 iken eğitim almayanların oranı %47,6'dır. Satınalmada biriminde çalışan erkek oranı %69,4 iken kadın çalışan oranı %30,6'dır. Satınalma eğitim alma durumu ile cinsiyet arasında anlamlı (p=,014) ve düşük (Φ_c=,097) düzeyde ilişki bulunmuştur.

Tablo 4.2.2. Satınalma Çalışanlarının Satınalma Birimlerinde İsteyerek Çalışma Durumları ve Unvan Durumları

Unvan	İsteyerek Çalışma Durumu			
		Evet	Hayır	Total
Genel İdari Hizmetler Çalışanı	N	83	50	133
	GS7%	62,41	37,59	100,0
	GS11%	18,40	26,74	20,85
Sağlık Hizmetleri Çalışanı	N	211	71	282
	GS7%	74,82	25,18	100,0
	GS11%	46,79	37,97	44,20
Yönetici	N	157	66	223
	GS7%	70,40	29,60	100,0
	GS11%	34,81	35,29	34,95
Total	N	451	187	638
	GS7%	70,69	29,31	100,0
	GS11%	100,00	100,00	100,0

X²=6.759*
P=,0,80
Φ_c=,103**

*PearsonChi-Square **Cramer's V

Tablo 4.2.2'e bakıldığında satınalma çalışanlarının %20,85'inin GİHS çalışanları, %44,20'sinin SHS çalışanları ve % 34,95'inin ise yönetici sınıfında olduğu görülmektedir. Satınalma biriminde isteyerek çalışma durumu değerlendirildiğinde en yüksek oran %74,82 ile sağlık hizmetleri sınıfında çalışanlardır. Yönetici sınıfında çalışanların %70,40 isteyerek çalışırken, genel idari hizmetler sınıfında çalışanların %62,41'i isteyerek çalışmaktadır. Satınalma birimlerinde isteyerek çalışma durumu ile unvan değişkeni arasında anlamsız (p=,080) ve düşük (Φ_c=,103) düzeyde ilişki bulunmuştur.

Tablo 4.2.3.Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmenin İhalelerde Saydamlık Açısından Tutumları

3. E-Eksiltme ihalelerde saydamlığı azaltmaktadır	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	101	15,8
Katılmıyorum	208	32,5
Kararsızım	127	19,8
Katılıyorum	140	21,8
Kesinlikle Katılıyorum	65	10,1
Total	641	100,0

Tablo 4.2.3'e bakıldığında satınalma çalışanlarının %48,2'sinin e-eksiltmenin ihalelerde saydamlığı azalttığına katılmadıkları ifade edilmiştir. Çalışmaya katılan satınalma çalışanlarının ise %31,9'unun ise e-eksiltmenin ihalelerde saydamlığı azalttığı görüşüne katıldıkları görülmektedir.

Tablo 4.2.4.Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmenin İhalelerde Maliyetler Açısından Tutumları

7. E-Eksiltme maliyetleri arttırmaktadır	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	56	8,7
Katılmıyorum	230	35,9
Kararsızım	153	23,9
Katılıyorum	111	17,3
Kesinlikle Katılıyorum	91	14,2
Total	641	100,0

Tablo 4.2.4'e bakıldığında satınalma çalışanları %44,6 oranında e-eksiltmenin ihalelerde maliyetleri düşürdüğü yönünde görüş bildirmişlerdir. Satınalma çalışanlarının %31,5'i ise e-eksiltmenin maliyetleri düşürmediği yönünde görüş bildirdiği görülmektedir.

Tablo 4.2.5. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmenin İhalelerde Verimlilik Açısından Tutumları

20. E-Eksiltme verimliliği azaltmaktadır	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	53	8,3
Katılmıyorum	229	35,7
Kararsızım	138	21,5
Katılıyorum	93	14,5
Kesinlikle Katılıyorum	128	20,0
Total	641	100,0

Tablo 4.2.5'e bakıldığında satınalma çalışanları % 44'ünün e-eksiltmenin ihalelerde verimliliği azaltmadığını ifade ettikleri görülmektedir. Çalışmaya katılanların %34,5'i ise e-eksiltmenin ihalelerde verimliliği azalttığını ifade etmişlerdir.

Tablo 4.2.6. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmenin İhalelerde Yolsuzluk Açısından Tutumları

22. E-Eksiltme ihalelerde yolsuzlukları azaltmaktadır.	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	100	15,6
Katılmıyorum	121	18,9
Kararsızım	153	23,9
Katılıyorum	191	29,7
Kesinlikle Katılıyorum	76	11,9
Total	641	100,0

Tablo 4.2.6'e bakıldığında satınalma çalışanlarının %41,6'sinin e-eksiltmenin ihalelerde yolsuzlukları azalttığını ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcıların %34,5'inin ise e-eksiltmenin ihalelerde yolsuzlukları azalttığı görüşüne katılmadıkları görülmektedir.

Tablo 4.2.7. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmenin İhalelerde Rekabet Açısından Tutumları

10. E-Eksiltme rekabeti azaltmaktadır.	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	62	9,7
Katılmıyorum	201	31,3
Kararsızım	178	27,8
Katılıyorum	95	14,8
Kesinlikle Katılıyorum	105	16,4
Total	641	100,0

Tablo 4.2.7'e bakıldığında satınalma çalışanlarının %41,0'i e-eksiltmenin rekabeti azalttığı görüşüne katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların %31,2'si ise e-eksiltmenin rekabet azalttığı görüşüne katılmaktadır. Kararsız kalanların oranın %27,8 gibi yüksek bir oran olması dikkat çekmektedir.

Tablo 4.2.8. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmenin İhalelerde Personel Ve Zaman Tasarrufu Açısından Tutumları

İfadeler	1- E-Eksiltme zamandan tasarruf sağlamaktadır.		2.E-Eksiltme personel tasarrufu sağlamaktadır.	
	N	%	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	133	20,7	152	23,7
Katılmıyorum	89	13,9	79	12,3
Kararsızım	113	17,7	116	18,1
Katılıyorum	248	38,7	226	35,3
Kesinlikle Katılıyorum	58	9,0	68	10,6
Total	641	100,0	641	100,0

Tablo 4.2.7'e bakıldığında satınalma çalışanlarının %47,7'sinin e-eksiltmenin zamandan tasarruf sağladığını ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcıların %34,6'sı ise e-eksiltmenin zamandan tasarruf sağlamadığını ifade etmiştir. Araştırmaya katılanların %45,9'u e-eksiltmenin personel tasarrufu sağladığını ifade ederken, %36'sı ise e-eksiltmenin personel tasarrufu sağlamadığını ifade etmiştir.

4.3. Satınalma Çalışanlarının Genel Bilgileri Ve Satınalmaya İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Bu kısımda satınalma çalışanlarının genel özellikleri ile anket formunda da sorulan sorulara verdikleri cevaplar arasındaki anlamlılık durumu ve ilişki durumları incelenmiştir.

Tablo 4.3.1. Satınalma Çalışanlarının Yaş Grupları Değişkeni İle E-Eksiltmenin Zamandan Tasarruf Sağlama Durumu Arasındaki İlişki

1- E-Eksiltme zamandan tasarruf sağlamaktadır.		Yaş Grupları				
		20-29	30-39	40-49	50 +	Total
Kesinlikle Katılmıyorum	N	16	71	19	27	133
	ASF1.%	12,0	53,4	14,3	20,3	100,0
	GS1%	15,5	21,4	13,2	43,5	20,7
Katılmıyorum	N	20	48	18	3	89
	ASF1.%	22,5	53,9	20,2	3,4	100,0
	GS1%	19,4	14,5	12,5	4,8	13,9
Kararsızım	N	20	53	24	16	113
	ASF1.%	17,7	46,9	21,2	14,2	100,0
	GS1%	19,4	15,9	16,6	25,9	17,7
Katılıyorum	N	35	137	62	14	248
	ASF1.%	14,1	55,2	25,0	5,7	100,0
	GS1%	34,0	41,3	43,1	22,6	38,7
Kesinlikle Katılıyorum	N	12	23	21	2	58
	ASF1.%	20,7	39,7	36,2	3,4	100,0
	GS1%	11,7	6,9	14,6	3,2	9,0
Total	N	103	332	144	62	641
	ASF1.%	16,1	51,7	22,5	9,7	100,0
	GS1%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

X²=45.894

P=,000*

Φ_c=154**

*PearsonChi-Square **Cramer's V

Tablo 4.3.1'de görüldüğü üzere katılımcıların yaş grupları ile e-eksiltme zamandan tasarruf sağlamaktadır önermesi arasında anlamlı (p=,000) ve düşük düzeyde (φ_c=154) ilişki tespit edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda 20-29 yaş grubundaki satınalma çalışanlarının 45,7%, 30-39 yaş grubundaki satınalma çalışanlarının %48,2'i ve 40-49 yaş grubundaki satınalma çalışanlarının %57,7'si e-eksiltme zamandan tasarruf sağladığı görüşüne katılmaktadır. Fakat 50 ve üzeri yaş grubundaki katılımcıların %48,3'ünün e-eksiltmenin zamandan tasarruf sağladığı görüşüne katılmadığı belirlenmiştir. Katılımcıların % 17,6'sı ise kararsız kalmıştır.

Tablo 4.3.2. Satınalma Çalışanlarının Satınalmada Biriminde İsteyerek Çalışma Değişkeni İle E-Eksiltmenin Verimliliği Azaltma Durumu Arasındaki İlişki

20-E-Eksiltme verimliliği azaltmaktadır		Satınalmada İsteyerek Çalışma Durumu		
		Evet	Hayır	Total
Kesinlikle Katılmıyorum	N	37	16	53
	ASF20 %	69,8	30,2	100,0
	GS11 %	8,2	8,5	8,3

X²=75.287

P=,000*

Φ_c=324**

Tablo 4.3.3. Satınalma Çalışanlarının Satınalmada Biriminde İsteyerek Çalışma Değişkeni İle E-Eksiltmenin Verimliliği Azaltma Durumu Arasındaki İlişki (Devam)

Katılmıyorum	N	183	46	229
	ASF20 %	79,9	20,1	100,0
	GS11 %	40,4	24,4	35,7
Kararsızım	N	61	77	138
	ASF20 %	44,2	55,8	100,0
	GS11 %	13,5	41,0	21,5
Katılıyorum	N	60	33	93
	ASF20 %	64,5	35,5	100,0
	GS11 %	13,2	17,6	14,5
Kesinlikle Katılıyorum	N	112	16	128
	ASF20 %	87,5	12,5	100,0
	GS11 %	24,7	8,5	20,0
Total	N	453	188	641
	ASF20 %	70,7	29,3	100,0
	GS11 %	100,0	100,0	100,0

*PearsonChi-Square **Cramer's V

Tablo 4.3.2'de görüldüğü üzere katılımcıların satınalma biriminde isteyerek çalışma durumu ile e-eksiltme verimliliği düşürmektedir önermesi arasında anlamlı ($p=,000$) ve orta düzeyde ($\phi_c=324$) ilişki tespit edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda satınalma biriminde isteyerek çalışanların %48,6'sı e-eksiltmenin verimliliği azalttığı görüşüne katılmamaktadır. E-eksiltmenin verimliliği azalttığı görüşüne katılanların oranı ise %37,9'dur. İsteyerek çalışanların % 13,5'i ise kararsız kalmıştır. Satınalma biriminde zorunlu çalışanların %32,9'u e-eksiltmenin verimliliği azalttığı görüşüne katılmazken, azalttığı görüşüne katılmayanların oranı ise %26,'dir. Zorunlu olarak çalışanların % 41'i ise kararsız kalmıştır.

Tablo 4.3.4. Satınalma Çalışanlarının Öğrenim Durumu Değişkeni İle E-Eksiltmenin Verilen Hizmetin Düzeyini Düşürme Durumu Arasındaki İlişki

5. E-Eksiltme verilen hizmetin düzeyini düşürmektedir.	Eğitim Durumu					Total	
	Lise	Önlisans	Lisans	Yüksek Lisans			
Kesinlikle Katılmıyorum	N	2	9	47	13	71	
	AFS5 %	2,8	12,7	66,2	18,3	100,0	
	GS4 %	11,1	11,0	11,1	11,1	11,1	X²=71.853
Katılmıyorum	N	4	57	125	53	239	
	AFS5 %	1,7	23,8	52,3	22,2	100,0	P=,000
	GS4 %	22,2	69,5	29,5	45,3	37,3	Φ_c=317**
Kararsızım	N	7	6	115	17	145	
	AFS5 %	4,8	4,1	79,3	11,8	100,0	
	GS4 %	38,9	7,3	27,1	14,5	22,6	

Tablo 4.3. 5. Satınalma Çalışanlarının Öğrenim Durumu Değişkeni İle E-Eksiltmenin Verilen Hizmetin Düzeyini Düşürme Durumu Arasındaki İlişki (Devam)

	N	4	3	94	14	115
Katılıyorum	AFS5 %	3,5	2,6	81,7	12,2	100,0
	GS4 %	22,2	3,7	22,2	12,0	17,9
	N	1	7	43	20	71
Kesinlikle Katılıyorum	AFS5 %	1,4	9,9	60,6	28,3	100,0
	GS4 %	5,6	8,5	10,1	17,1	11,1
	N	18	82	424	117	641
Total	AFS5 %	2,8	12,8	66,1	18,3	100,0
	GS4 %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

*PearsonChi-Square **Cramer's V

Tablo 4.4.3'de görüldüğü üzere katılımcıların öğrenim durumu ile e-eksiltme verilen hizmetin düzeyini düşürmektedir önermesi arasında anlamlı ($p=,000$) ve orta düzeyde ($\phi_c=317$) ilişki tespit edilmiştir. Yapılan analizlere göre önlisans mezunlarının % 80,5'i, lisans mezunlarının %40,6'sı ve yüksek lisans mezunlarının %56,4'ü e-eksiltmenin verilen hizmetin düzeyini düşürdüğü görüşüne katılmamaktadır. Lise mezunlarının ise sadece %33,3'ü katılırken lise mezunları arasında en yüksek oranın %38,9 kararsızım cevabını verenler olduğu gözükmektedir.

Tablo 4.3.6. Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltme Konusunda Eğitim Alma Değişkeni İle E-Eksiltmenin İhalelerde Saydamlığı Azaltma Durumu Arasındaki İlişki

3. E-Eksiltme ihalelerde saydamlığı azaltmaktadır.	E-Eksiltme konusunda eğitim aldı mı?				
	Evet	Hayır	Total		
Kesinlikle Katılmıyorum	N	63	38	101	
	ASF3 %	62,4	37,6	100,0	
	GS 10	20,0	11,7	15,8	
Katılmıyorum	N	107	101	208	
	ASF3 %	51,4	48,6	100,0	
	GS 10	34,0	31,0	32,4	X²=35.060
Kararsızım	N	34	93	127	
	ASF3 %	26,8	73,2	100,0	P=,000
	GS 10	10,8	28,5	19,8	Φ_c=234**
Katılıyorum	N	75	65	140	
	ASF3 %	53,6	46,4	100,0	
	GS 10	23,8	19,9	21,8	
Kesinlikle Katılıyorum	N	36	29	65	
	ASF3 %	55,4	44,6	100,0	
	GS 10	11,4	8,9	10,1	
Total	N	315	326	641	
	ASF3 %	49,1	50,9	100,0	
	GS 10	100,0	100,0	100,0	

*PearsonChi-Square **Cramer's V

Tablo 4.3.4’de görüldüğü üzere katılımcıların e-eksiltme konusunda eğitim alma durumu ile e-eksiltme ihalelerde saydamlığı azaltmaktadır önermesi arasında anlamlı ($p=,001$) ve düşük düzeyde ($\phi c=234$) ilişki tespit edilmiştir. E-eksiltme konusunda eğitim alanların %54’ü, eğitim almayanların %42,7’si e-eksiltmenin saydamlığı azalttığı görüşüne katılmamaktadır. E-eksiltme konusunda eğitim alanların %35,2’si, eğitim almayanların %28,8’i e-eksiltmenin saydamlığı azalttığı görüşüne katılmaktadır. Eğitim almayanların %28,5’i ise kararsız kalmıştır.

Tablo 4.3.7. Satınalma Çalışanlarının Memuriyet Yılı Değişkeni İle E-Eksiltmenin Çalışan Hatalarını Arttırma Durumu Arasındaki İlişki

23. E-Eksiltme çalışan hatalarını arttırmaktadır.]”	Memuriyet Yılı					
	0-5 yıl	6-14 yıl	15-24 yıl	25 yıl ve üzeri	Total	
Kesinlikle Katılmıyorum	N	6	15	21	11	53
	ASF23	11,3	28,3	39,6	20,8	100,0
	SF8	7,2	4,7	12,7	15,3	8,3
Katılmıyorum	N	29	96	54	24	203
	ASF23	14,3	47,3	26,6	11,8	100,0
	SF8	34,9	30,0	32,5	33,3	31,7
Kararsızım	N	21	99	36	20	176
	ASF23	11,9	56,3	20,5	11,3	100,0
	SF8	25,3	30,9	21,6	27,8	27,5
Katılıyorum	N	15	32	26	12	85
	ASF23	17,6	37,6	30,6	14,2	100,0
	SF8	18,1	10,0	15,7	16,7	13,3
Kesinlikle Katılıyorum	N	12	78	29	5	124
	ASF23	9,7	62,9	23,4	4,0	100,0
	SF8	14,5	24,4	17,5	6,9	19,3
Total	N	83	320	166	72	641
	ASF23	12,9	49,9	25,9	11,3	100,0
	SF8	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

$X^2=34.039$

$P=,001*$

$\Phi c=133**$

*PearsonChi-Square **Cramer’s V

Tablo 4.3.5’de görüldüğü üzere katılımcıların memuriyet yılı durumu ile e-eksiltme çalışan hatalarını arttırmaktadır önermesi arasında anlamlı ($p=,001$) ve düşük düzeyde ($\phi c=133$) ilişki tespit edilmiştir. 0-5 yıl memuriyet yılı olanların %42,1’i e-eksiltmenin çalışan hatalarını arttıracığı görüşüne katılmazken, %32,6’sı ise bu görüşe katılmaktadır. 6-14 yıl çalışanların ise %34,7’si e-eksiltmenin çalışan hatalarını arttıracığı görüşüne katılmazken, %24’ü ise katılmaktadır. 15-24 yıl arasında memuriyet yılı olanların %36,2’si e-eksiltmenin çalışan hatalarını arttıracığı görüşüne katılmazken, %33,2’si ise katılmaktadır. 25 yıl ve üzeri memuriyet yılı olanların ise

%48,6'sı e-eksiltmenin çalışan hatalarını artıracığı görüşüne katılmazken, %26,6'sı katılmaktadır.

Tablo 4.3.8. Satınalma Çalışanlarının Öğrenim Durumu Değişkeni İle E-Eksiltmenin Personel Tasarrufu Sağlama Durumu Arasındaki İlişki

2.E-Eksiltme personel tasarrufu sağlamaktadır.	Eğitim Düzeyi					
	Lise	Önlisans	Lisans	Yüksek Lisans	Total	
Kesinlikle Katılmıyorum	N	0	8	87	57	152
	ASF2	0,0	5,3	57,2	37,5	100,0
	GS4	0,0	9,8	20,5	48,7	23,7
Katılmıyorum	N	0	3	57	19	79
	ASF2	0,0	3,7	72,2	24,1	100,0
	GS4	0,0	3,7	13,4	16,2	12,3
Kararsızım	N	14	32	59	11	116
	ASF2	12,1	27,6	50,9	9,4	100,0
	GS4	77,8	38,1	13,9	9,4	18,1
Katılıyorum	N	4	31	168	23	226
	ASF2	1,8	13,7	74,3	10,2	100,0
	GS4	22,2	37,8	14,0	19,7	35,3
Kesinlikle Katılıyorum	N	0	8	53	7	68
	ASF2	0,0	11,8	77,9	10,3	100,0
	GS4	0,0	9,8	12,5	6,0	10,6
Total	N	18	82	424	117	641
	ASF2	2,8	12,8	66,1	18,3	100,0
	GS4	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

$X^2=134.178$

$P=,000^*$

$\Phi_c=264^{**}$

*Pearson Chi-Square **Cramer's V

Tablo 4.3.6'de görüldüğü üzere katılımcıların öğrenim durumu ile e-eksiltme personel tasarrufu sağlamaktadır önermesi arasında anlamlı ($p=,000$) ve düşük düzeyde ($\phi_c=264$) ilişki tespit edilmiştir. Yüksek Lisans mezunlarının %64,9'u e-eksiltmenin personel tasarrufu sağlayacağı görüşüne katılmadığı, %25,7'sinin ise katıldığı görülmektedir. Lisans mezunlarının %33,9'u e-eksiltmenin personel tasarrufu sağlayacağı görüşüne katılmadığı, %52,1'inin ise katıldığı görülmektedir. Önlisans mezunlarının %13,5'i e-eksiltmenin personel tasarrufu sağlayacağı görüşüne katılmadığı, %46,6'sının ise katıldığı görülmektedir. Lise mezunu olan katılımcıların %77,8'i kararsız kalırken sadece %22,2'si "katılıyorum" yönünde görüş bildirmiştir.

Tablo 4.3.9. Satınalma Çalışanlarının Unvan Değişkeni İle E-Eksiltmenin Güvenirlilik Düzeyini Düşürme Durumu Arasındaki İlişki

8. E-Eksiltme güvenilirlik düzeyini azaltmaktadır.	Unvan				
	GİHS	SHS	Yönetici	Total	
Kesinlikle Katılmıyorum	N	22	30	21	73
	ASF8	30,1	41,1	28,8	100,0
	GS7	16,5	10,6	9,4	11,4

$X^2=21.095$

$p=,016^*$

$\Phi_c=121^{**}$

Tablo 4.3.10. Satınalma Çalışanlarının Ünvan Değişkeni İle E-Eksiltmenin Güvenirlilik Düzeyini Düşürme Durumu Arasındaki İlişki (Devam)

	N	27	96	81	204
Katılmıyorum	ASF8	13,2	47,1	39,7	100,0
	GS7	20,3	34,0	36,3	32,0
	N	34	60	57	151
Kararsızım	ASF8	22,5	39,8	37,7	100,0
	GS7	25,6	21,4	25,6	23,7
	N	18	48	34	100
Katılıyorum	ASF8	18,0	48,0	34,0	100,0
	GS7	13,5	17,0	15,2	15,7
	N	32	48	30	110
Kesinlikle Katılıyorum	ASF8	29,1	43,6	27,3	100,0
	GS7	24,1	17,0	13,5	17,2
	N	133	282	223	638
Total	ASF8	20,8	44,2	35	100,0
	GS7	100,0	100,0	100,0	100,0

*PearsonChi-Square **Cramer's V

Tablo 4.3.7'de görüldüğü üzere katılımcıların ünvan değişkeni ile e-eksiltme güvenilirlik düzeyini azaltmaktadır önermesi arasında anlamlı ($p=,016$) ve düşük düzeyde ($\varphi=121$) ilişki tespit edilmiştir. GİHS çalışanlarının %36,8'i e-eksiltmenin güvenilirlik düzeyini azalttığı görüşüne katılmadığı, %37,6'sının ise bu görüşe katıldığı görülmektedir. SHS çalışanlarının ise %44,6'sı e-eksiltmenin ihalelerde güvenilirlik düzeyini düşürdüğü görüşüne katılmazken, %34'ü ise e-eksiltmenin güvenilirlik düzeyini düşürdüğü görüşüne katıldığı görülmektedir. Yönetici sınıfında olanların %45,7'si ise e-eksiltmenin güvenilirlik düzeyini düşürdüğü görüşü varken %28,7'si ise bu görüşe katılmamaktadır.

4.4. Sağlık Kurumlarındaki Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltme İhale Usulüne İlişkin Tutumlarının İncelenmesi Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı

Satınalma çalışanlarına yöneltilen e-eksiltmeye yönelik ifadeler ne derece katılırsınız sorusuna verilen cevaplar ve puan ortalamaları Tablo 4.4.1.'de gösterilmektedir

Tablo 4.4.1.Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmeye Yönelik Katılım Durumları Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı

33. E-Eksiltmede ihale sonrası süreçler daha hızlı ilerlemektedir	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	28	4,4		
Katılmıyorum	41	6,4	3,77	0,910

Tablo 4.4.2.Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmeye Yönelik Katılım Durumları Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı (Devam)

Kararsızım	63	9,8		
Katılıyorum	425	66,3		
Kesinlikle Katılıyorum	84	13,1		
Toplam	641	100,0		
11. E-Eksiltme kamu kaynaklarının usulüne uygun verimli kullanılabilme düzeyini arttırmaktadır.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	50	7,8		
Katılmıyorum	98	15,3		
Kararsızım	169	26,4		
Katılıyorum	247	38,5	3,32	1,110
Kesinlikle Katılıyorum	77	12,0		
Toplam	641	100,0		
16. E-Eksiltmenin doğrudan teminde kullanılması rekabet adına fayda sağlayabilir	N	%	A.O.	SS
Cevapsız Veri	1	0,2		
Kesinlikle Katılmıyorum	75	11,7		
Katılmıyorum	112	17,5		
Kararsızım	139	21,6		
Katılıyorum	220	34,3	3,22	1,241
Kesinlikle Katılıyorum	94	14,7		
Toplam	641	100,0		
27. E-Eksiltme idarelere güveni arttırmaktadır	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	77	12,0		
Katılmıyorum	104	16,2		
Kararsızım	153	23,9		
Katılıyorum	218	34,0	3,22	1,222
Kesinlikle Katılıyorum	89	13,9		
Toplam	641	100,0		
13. E-ihale elektronik olmayan diğer ihalelerden daha kullanışlıdır.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	74	11,5		
Katılmıyorum	101	15,8		
Kararsızım	152	23,7		
Katılıyorum	236	36,8	3,22	1,194
Kesinlikle Katılıyorum	78	12,2		
Toplam	641	100,0		

Tablo 4.4.3.Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmeye Yönelik Katılım Durumları Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı (Devam)

17. Elektronik eksiltmede teknik sorunlarla karşılaşıyorum.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	43	6,7		
Katılmıyorum	134	20,9		
Kararsızım	212	33,1		
Katılıyorum	152	23,7	3,21	1,139
Kesinlikle Katılıyorum	100	15,6		
Toplam	641	100,0		
34. E-Eksiltme ihtiyaçların uygun şartlarda zamanında karşılanmasını sağlamaktadır.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	89	13,9		
Katılmıyorum	78	12,2		
Kararsızım	171	26,6		
Katılıyorum	226	35,3	3,19	1,215
Kesinlikle Katılıyorum	77	12,0		
Toplam	641	100,0		
30. E-Eksiltmede istekliler süreçlere daha aktif katılabilmektedir.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	74	11,5		
Katılmıyorum	98	15,3		
Kararsızım	171	26,8		
Katılıyorum	233	36,3	3,18	1,163
Kesinlikle Katılıyorum	65	10,1		
Toplam	641	100,0		
32. E-Eksiltme eşit davranış imkânı sağlamaktadır	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	87	13,6		
Katılmıyorum	90	14,0		
Kararsızım	159	24,8		
Katılıyorum	235	36,7	3,17	1,208
Kesinlikle Katılıyorum	70	10,9		
Toplam	641	100,0		
28. E-Eksiltme ihale masraflarını azaltmaktadır	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	85	13,3		
Katılmıyorum	115	17,9		
Kararsızım	155	24,2		
Katılıyorum	200	31,2	3,14	1,242

Tablo 4.4.4.Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmeye Yönelik Katılım Durumları Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı (Devam)

Kesinlikle Katılıyorum	86	13,4		
Toplam	641	100,0		
35. E-Eksiltme ile ilgili sıkıntıda yaşadığımda KİK'ten yardım alabiliyorum.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	68	10,6		
Katılmıyorum	103	16,1		
Kararsızım	219	34,2		
Katılıyorum	172	26,8	3,14	1,152
Kesinlikle Katılıyorum	79	12,3		
Toplam	641	100,0		
14. E-Eksiltme EKAP işlemlerinde kullanım kolaylığı sağlamaktadır	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	103	16,1		
Katılmıyorum	59	9,2		
Kararsızım	163	25,4		
Katılıyorum	255	39,8	3,17	1,219
Kesinlikle Katılıyorum	61	9,5		
Toplam	641	100,0		
19. E-Eksiltme ihalelere standardizasyon sağlamaktadır	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	91	14,2		
Katılmıyorum	88	13,7		
Kararsızım	186	29,0		
Katılıyorum	198	30,9	3,13	1,219
Kesinlikle Katılıyorum	78	12,2		
Toplam	641	100,0		
12. E-Eksiltme ihaleye katılım daha fazla firmanın katılmasını sağlamaktadır.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	62	9,7		
Katılmıyorum	137	21,4		
Kararsızım	171	26,6		
Katılıyorum	207	32,3	3,12	1,145
Kesinlikle Katılıyorum	64	10,0		
Toplam	641	100,0		
9. E-Eksiltme kamuoyu denetimini arttırmaktadır.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	94	14,7		
Katılmıyorum	91	14,2		
Kararsızım	182	28,3	3,12	1,233

Tablo 4.4.5.Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmeye Yönelik Katılım Durumları Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı (Devam)

Katılıyorum	194	30,3		
Kesinlikle Katılıyorum	80	12,5		
Toplam	641	100,0		
31. E-Eksiltme ulaşılabilirliği azaltmaktadır	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	61	9,5		
Katılmıyorum	155	24,2		
Kararsızım	193	30,1		
Katılıyorum	138	21,5	3,08	1,192
Kesinlikle Katılıyorum	94	14,7		
Toplam	641	100,0		
29. E-Eksiltme klasik ihaleye göre kamuoyu algısında daha şeffaftır.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	92	14,4		
Katılmıyorum	113	17,6		
Kararsızım	174	27,1		
Katılıyorum	189	29,5	3,06	1,225
Kesinlikle Katılıyorum	73	11,4		
Toplam	641	100,0		
25. E-Eksiltme veri girişi kolaylığı sağlamaktadır	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	102	15,9		
Katılmıyorum	93	14,5		
Kararsızım	188	29,3		
Katılıyorum	189	29,5	3,05	1,228
Kesinlikle Katılıyorum	69	10,8		
Toplam	641	100,0		
23. E-Eksiltme çalışan hatalarını arttırmaktadır	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	53	8,3		
Katılmıyorum	203	31,7		
Kararsızım	176	27,4		
Katılıyorum	85	13,3	3,04	1,247
Kesinlikle Katılıyorum	124	19,3		
Toplam	641	100,0		
22. E-Eksiltme ihalelerde yolsuzlukları azaltmaktadır.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	100	15,6		
Katılmıyorum	121	18,9		
Kararsızım	153	23,9	3,03	1,259

Tablo 4.4.6.Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmeye Yönelik Katılım Durumları Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı (Devam)

Katılıyorum	191	29,7		
Kesinlikle Katılıyorum	76	11,9		
Toplam	641	100,0		
21. E-Eksiltme ihalelerde usulsüzlükleri azaltmakta	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	101	15,8		
Katılmıyorum	119	18,6		
Kararsızım	158	24,5		
Katılıyorum	194	30,3	3,02	1,245
Kesinlikle Katılıyorum	69	10,8		
Toplam	641	100,0		
20. E-Eksiltme verimliliği azaltmaktadır.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	53	8,3		
Katılmıyorum	229	35,7		
Kararsızım	138	21,5		
Katılıyorum	93	14,5	3,02	1,278
Kesinlikle Katılıyorum	128	20,0		
Toplam	641	100,0		
18. E-Eksiltme ihale süreci daha hızlı sonuçlanmaktadır	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	103	16,1		
Katılmıyorum	98	15,3		
Kararsızım	187	29,2		
Katılıyorum	190	29,6	3,02	1,219
Kesinlikle Katılıyorum	63	9,8		
Toplam	641	100,0		
1. E-Eksiltme zamandan tasarruf sağlamaktadır.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	133	20,7		
Katılmıyorum	89	13,9		
Kararsızım	113	17,7		
Katılıyorum	248	38,7	3,01	1,312
Kesinlikle Katılıyorum	58	9,0		
Toplam	641	100,0		
36. E-Eksiltmede tur sayısı temin etme fiyatını düşürmektedir.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	103	16,1		
Katılmıyorum	88	13,7		
Kararsızım	221	34,4	2,99	1,192

Tablo 4.4.7.Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmeye Yönelik Katılım Durumları Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı (Devam)

Katılıyorum	169	26,4		
Kesinlikle Katılıyorum	60	9,4		
Toplam	641	100,0		
26. E-Eksiltme gizlilik düzeyini azaltmaktadır	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	61	9,5		
Katılmıyorum	211	32,9		
Kararsızım	168	26,3		
Katılıyorum	83	12,9	2,98	1,256
Kesinlikle Katılıyorum	118	18,4		
Toplam	641	100,0		
6. E-Eksiltme ihale sürecinde işlemleri azaltmaktadır.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	108	16,8		
Katılmıyorum	134	20,9		
Kararsızım	123	19,3		
Katılıyorum	213	33,2	2,98	1,269
Kesinlikle Katılıyorum	63	9,8		
Toplam	641	100,0		
2. E-Eksiltme personel tasarrufu sağlamaktadır.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	152	23,7		
Katılmıyorum	79	12,3		
Kararsızım	116	18,1		
Katılıyorum	226	35,3	2,97	1,360
Kesinlikle Katılıyorum	68	10,6		
Toplam	641	100,0		
10. E-Eksiltme rekabeti azaltmaktadır	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	62	9,7		
Katılmıyorum	201	31,3		
Kararsızım	178	27,8		
Katılıyorum	95	14,8	2,97	1,227
Kesinlikle Katılıyorum	105	16,4		
Toplam	641	100,0		
24. E-Eksiltme bürokrasiyi azaltmaktadır	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	94	14,7		
Katılmıyorum	134	20,9		
Kararsızım	185	28,8	2,96	1,218

Tablo 4.4.8.Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmeye Yönelik Katılım Durumları Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı (Devam)

Katılıyorum	157	24,5		
Kesinlikle Katılıyorum	71	11,1		
Toplam	641	100,0		
8. E-Eksiltme güvenilirlik düzeyini azaltmaktadır.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	56	8,7		
Katılmıyorum	230	35,9		
Kararsızım	153	23,9		
Katılıyorum	111	17,3	2,95	1,274
Kesinlikle Katılıyorum	91	14,2		
Toplam	641	100,0		
15. E-Eksiltme firmalar arasında yeteri kadar bilinmektedir.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	83	12,9		
Katılmıyorum	149	23,2		
Kararsızım	182	28,5		
Katılıyorum	186	29,0	2,93	1,137
Kesinlikle Katılıyorum	41	6,4		
Toplam	641	100,0		
7. E-Eksiltme maliyetleri arttırmaktadır.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	56	8,7		
Katılmıyorum	230	35,9		
Kararsızım	153	23,9		
Katılıyorum	111	17,3	2,92	1,202
Kesinlikle Katılıyorum	91	14,2		
Toplam	641	100,0		
5. E-Eksiltme verilen hizmetin düzeyini düşürmektedir.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	71	11,1		
Katılmıyorum	239	37,3		
Kararsızım	145	22,6		
Katılıyorum	115	17,9	2,81	1,185
Kesinlikle Katılıyorum	71	11,1		
Toplam	641	100,0		
3. E-Eksiltme ihalelerde saydamlığı azaltmaktadır	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	101	15,8		
Katılmıyorum	208	32,4		
Kararsızım	127	19,8	2,78	1,238

Tablo 4.4.9.Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltmeye Yönelik Katılım Durumları Ve Puan Ortalamalarının Dağılımı (Devam)

Katılıyorum	140	21,8		
Kesinlikle Katılıyorum	65	10,1		
Toplam	641	100,0		
4. E-Eksiltme iş akışını zorlaştırmaktadır.	N	%	A.O.	SS
Kesinlikle Katılmıyorum	121	18,9		
Katılmıyorum	264	41,2		
Kararsızım	127	19,8		
Katılıyorum	108	16,8	2,44	1,077
Kesinlikle Katılıyorum	21	3,3		
Toplam	641	100,0		

Satınalma çalışanlarının destekledikleri önermelere vermiş olduğu cevaplar Tablo 4.4.1.'de gösterilmektedir. Satınalma çalışanlarının en çok destekledikleri ve en az destekledikleri ifadeler aşağıda değerlendirilmiştir.

Satınalma çalışanlarının en çok destekledikleri ifadeler azalan olarak şu şekildedir. Soru 33'e verilen cevaplara bakıldığında; satınalma çalışanlarının %79,4'ü e-eksiltmede ihale sonrası süreçlerin daha hızlı ilerlediğini (3,77±0,910) belirtmiştir. Soru 11'e bakıldığında; e-eksiltme kamu kaynaklarının usulüne uygun verimli kullanılabilme düzeyini arttırmaktadır önermesine ise katılımcıların %50,5'i (3,32±1,110) ile katıldığı tespit edilmiştir. Soru 16'ya bakıldığında; e-eksiltmenin doğrudan teminde kullanılması rekabet adına fayda sağlayabilir önermesine katılımcıların %49'u (3,22±1,241) katılmıştır. Soru 27'de ise; e-eksiltme idarelere güveni arttırmaktadır önermesine katılımcıların %47,9'u (3,22±1,222) katılmıştır. Soru 13 incelendiğinde; katılımcıların %49,0'u(3,22±1,194) ortalama ile e-eksiltmenin elektronik olmayan diğer ihalelerden daha kullanışlı olduğunu, %27,3'ü ise bu ifadeye katılmadığını belirtmektedir.

Satınalma çalışanlarının en az destekledikleri ifadeler olarak şu şekildedir. Soru 15 incelendiğinde; (2,93±1,137) ortalama ile-eksiltme uygulamasının firmalar arasında yeteri kadar bilinmediğini düşünenlerin oranı %35,4 iken yeteri kadar bilindiğini düşünenlerin oranı %36,1'dir. Soru 7 incelendiğinde; çalışmaya katılanların %31,5'i(2,92±1,202) ortalama ile e-eksiltme uygulamasının maliyeti arttırdığını, %44,6'sı arttırmadığını ve %23,92'u kararsız olduğunu ifade etmiştir.

Soru 5 incelendiğinde; e-eksiltme uygulamasının verilen hizmetin düzeyini düşürdüğünü düşünenler katılımcıların %48,4'ünü(2,81±1,185) ortalama ile oluştururken, %29,0'u verilen hizmetin düzeyini düşürmediğini düşünmektedir ve katılımcıların %22,6'sı kararsız olduğunu belirtmektedir. Soru 3 incelendiğinde; çalışmaya katılanların %48,2'si(2,78±1,238) ortalama ile e-eksiltmenin ihalelerde saydamlığı azaltmadığını, %31,9'u azalttığını ve %19,8'i kararsız olduğunu ifade etmiştir. Soru 4 incelendiğinde; katılımcıların %60,1'i (2,44±1,077) ortalama ile e-eksiltme uygulamasının iş akışını kolaylaştırdığını, %20,1 iş akışını zorlaştırdığını ve %19,8'i kararsız olduğunu ifade etmiştir.

5. TARTIŞMA

Satınalma birimlerinin yapılan iş açısından riskli birimler sınıfında olması bu birimlerde çalışan kadın oranının düşük olmasının gerekçesi olduğu düşünülmektedir. Satınalma eğitimi alma durumu değerlendirildiğinde ise katılımcıların %50,9 oranında eğitim almadığı, %49,1 oranında ise eğitim aldığı ifade edilmiştir. Satınalma gibi önemli ve mevzuat bilgisi gerektiren birimlerde çalışanların eğitim alma durumunun düşük olduğu görülmektedir. Eğitim almadan satınalma birimlerinde çalışmak, satınalma çalışanı açısından risk oluşturmakta ve hukuki sorunların ortaya çıkmasının temelini oluşturabilmektedir. Son yıllarda dijitalleşme ile birlikte birçok mevzuat değişikliği olmaktadır. Bu değişimlerin takip edilmesi ve hataların azaltılması için yeterli eğitimlerin verilmesi ve sürekliliğinin sağlanması gerekmektedir. Son yıllarda tasarruf tedbirleri kapsamında getirilen kısıtlamaların kamu çalışanlarına eğitim verilmesi konusunda problem oluşturduğu düşünülmektedir. Kısıtlama gerekçe olarak kamu kurumlarının eğitimlerini genellikle pahalı otellerde yapması ve bu durumun büyük yük oluşturması bu kararın alınmasına gerekçe olarak gösterilebilir. Kamuya ait birçok tesis bulunmaktadır. Eğitimlerin bu mekânlarda yapılması maliyet açısından yük getirmeyecektir. Eğitim konusunun iyi planlanması ve eğitimin merkezden taşraya yayılması şeklinde bir program uygulanabilir. Mevcut durumda hiyerarşik yapı göz önünde bulundurulduğunda eğitim programlarının İl Sağlık Müdürlükleri bünyesinde çalışan ve Uzman kadrosunda istihdam edilenlere öncelikli olarak verilmesi sağlanmalıdır. Uzmanlar ise buldukları ilde görev yapan satınalma çalışanlarına İl Sağlık Müdürlüklerinin sahip olduğu fiziki mekânlarda bu eğitimi verebilirler. Dikkatte alınması gereken önemli bir husus ise satınalma uzmanlarının ehliyetli ve liyakatli satınalmacılarından seçilmesi programın uygulanabilmesi açısından önemlidir.

Satınalma işi genel idari hizmetler bünyesinde yürütülen bir hizmettir. Doğal olarak da bu birimde çalışanların bu sınıfta çalışanlar olması gerekmektedir. Ancak en yoğun çalışan kısmın %44,20 ile sağlık hizmetleri sınıfı çalışanlarından oluştuğu görülmektedir. Yönetici sınıfında çalışanların oranı %34,95 iken genel idari hizmetler sınıfında çalışanların oranı ise % 20,85'dir. Asli işi sağlık hizmetleri sınıfında çalışmak olan sağlık hizmeti çalışanlarının bu birimlerde istihdam edildiği görülmektedir. Bu durumun gerekçesinin son dönemlerde bakanlık nezdinde genel idari hizmetler sınıfında çalışanların atamalarının ihtiyacı karşılamaktan çok uzak seviyede olmasıdır. Özellikle son dönemlerde üniversitelerde eğitim alan ve mezun veren Sağlık Yönetimi

bölümü mezunlarının bu alanlarda istihdam edilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Bunun sonucunda da sağlık hizmetleri sınıfında çalışanların kendi mesleklerini yapması sağlanabilir ve sağlık hizmetleri sınıfında istihdam sorunu azalabilir. Ünvanlar içinde satınalma biriminde isteyerek çalışma oranının en yüksek olduğu sınıf %74,82 ile sağlık hizmetleridir. Asli işi genel idari hizmetleri yürütmek olan genel idari hizmetler sınıfına mensup satın alma çalışanları ise %62,41 ile en düşük orana sahiptir.

Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların %48,2'sinin e-eksiltmenin ihalelerde saydamlığı arttırdığı yönünde cevap vermesi bu ihale yönteminin ihalelerde saydamlık sağladığı sonucunu işaret etmektedir. Bu sonucun ihaleye ait işlemlerin tamamıyla dijital ortama taşınması sonucunda insan ve doküman etkenini en aza indirmesinden olduğu düşünülmektedir. Çalışma sonucu ile benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar bulunmaktadır (Mahmood 2010; Hui ve Jianping 2011; Verona 2014; Rasic ve ark. 2019; Ahmad ve ark. 2019). E-eksiltme ile ihale sürecindeki tüm işlemlerde saydamlık artmakta ve çevrimiçi sistem aracılığıyla idareler ve istekliler arasındaki etkileşim daha iyi hale gelmektedir (Adebiyi ve ark. 2010). E-eksiltmede saydamlık düzeyinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşan çalışma da mevcuttur (Drab ve ark. 2020).

Araştırma katılanların verdiği yanıtlara göre %44,6' ile en yüksek oranda e-eksiltmenin ihalelerde maliyetleri düşürdüğü ifade edilmiştir. Satınalma çalışanlarının %31,5'i ise e-eksiltmenin maliyetleri düşürmediği yönünde görüş bildirmiştir. İhaleler personel, zaman ve malzeme gibi birçok gider kaleminden oluşmaktadır. Süreçlerin dijital ortamda yapılması zamanın daha etkili kullanılmasını, satınalma sürecindeki işlemler açısından daha az malzeme masrafı olması ve daha az personelle hizmetin sürdürülebileceği göz önüne alındığında bu sonucun çıktığı düşünülmektedir. Araştırma sonucunu benzer sonuca ulaşan çalışmalar bulunmaktadır (Bankur 2008; Mahmood 2010; Verona 2014). Schrader ve ark.'nın (2004) çalışmasında e-ihalelerle ilgili süreç tasarruflarını belgelemiş, e-ihalelerin kullanımının da 'ikinci dereceden' tasarruf sağladığını ve tedarik döngüsü sürelerinde % 40'a varan tasarruf sağladığını tespit etmişlerdir.

Katılımcıların %44'ü e-eksiltmenin verimliliği arttırdığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılanların %34,5'i ise e-eksiltmenin ihalelerde verimliliği düşürdüğünü ifade etmiştir. Satınalma birimlerinde verimliliğin artırılması bu birimlerde çalışanların bilgi düzeyinin yüksek olması ve gönüllülük esasına dayalı olarak

çalışanlardan oluşturulması ile mümkün olacağı düşünülmektedir. Gönüllü olarak satınalma biriminde çalışanların daha verimli çalıştıklarını gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Kaliannan Awang 2009; Aman Kasimin 2011).

Satınalma çalışanları %41,6 oranında e-eksiltmenin ihalelerde yolsuzlukları azalttığı görüşüne katılmaktadır. E-eksiltmenin ihalelerde yolsuzluğu azaltmadığı görüşüne katılanların oranı ise %34,5'tir. Tüm satınalma işlemlerin elektronik ortamda yapılması, insanlar arasında iletişimin koparılması ve fiziksel tehdit unsurlarının ortadan kaldırılmasının yolsuzlukları azalmasında önemli faktörler olduğu düşünülmektedir. İhalelere katılmak isteyen istekliler baskı altında kalmadan tekliflerini özgür bir şekilde sunabilirler. Kamu ihalelerinde teklif verenler arasında daha fazla rekabeti oluşturabilir. Kamu ihalelerinde rekabetin artması, yolsuzlukları ve usulsüzlükleri azaltabilir. İhalede sağlanan şeffaflık ile e-eksiltme daha fazla rekabet sağlayabilir. Teklif verebilecek firmalara eşit fırsatlar sağlamak idarelerin hem yolsuzlukla mücadele etmesine hem de düşük fiyatlı ve yüksek kaliteli alım yapmasına imkân sağlayabilir (Soudry 2004). Yolsuzlukların azaltılmasında ve gücün kontrol altına alınmasında elektronik eksiltme önemli bir yol olabilir. Bu ihale yöntemi sayesinde güç kontrol altına alınarak yolsuzluklar minimize edilebilir. İgbal ve Seo (2008) ve Sohail ve Cavill'in (2008) yapmış olduğu çalışmalar tez çalışmasının sonuçlarını desteklemektedir. Neupane ve ark'nın (2012) gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde üzerinde yapmış olduğu çalışmada e-satınalma yöntemlerinin yolsuzlukları azalttığı sonucuna ulaşmıştır. Vaidya ve Neupane (2011) ve Ahmad ve ark.'nın (2019) çalışmasının sonuçları da çalışma ile paralel sonuçlara ulaşmıştır. Ndou'nun (2004) çalışmasında e-ihale, ihale ve diğer iş ve hizmetler üzerindeki doğrudan insan etkileşimini ortadan kaldırıldığı, yolsuzluk önemli ölçüde azalttığı ve kamu kurumlarında iç verimlilik artırdığı sonucuna ulaşmıştır. Eğitim alan satınalma çalışanların ise satınalma işlemlerinin elektronik ortamda yapılmasının yolsuzlukları azaltma noktasında katkı sağlamadığını düşündükleri düşünülmektedir. E-ihale, ihale ve diğer iş ve hizmetler üzerindeki doğrudan insan etkileşimini ortadan kaldırması nedeniyle, yolsuzluk önemli ölçüde azalabilir ve kamu da verimliliğin artmasına neden olabilir.

Araştırma sonuçlarına göre katılımcılar %41'i e-eksiltmenin ihalelerde rekabeti arttırdığını ifade etmişlerdir. Katılımcıların %31,2'si ise e-eksiltmenin rekabeti azalttığı görüşüne katılmamışlardır. Geleneksel ihale yöntemlerinde isteklilerin

ihalelere fiziklen katılması sorunlara yol açabilmektedir. İhalelerdeki en önemli problemlerden birisi firmaların ihalelere katılma haklarının engellenmesi olduğu düşünülmektedir. Tehdit veya şantaj yöntemlerine başvurulması katılımı oranını etkileyebilir. Dijital ihalelerde ise böyle bir durum söz konusu değildir. İhalelere iştirak etmek isteyen tüm istekliler herhangi bir baskı altında kalmadan tekliflerini özgürce sunabilirler, bu durum ise ihalelere katılımın artmasını sağlayabilir. Katılımın artması ise rekabetin artmasını ve kamu kaynaklarının daha etkili ve verimli kullanılmasını sağlayabilir. E-eksiltme yönteminin özellikle hizmet alım ihalelerinde kullanılması rekabet açısından büyük avantajlar sağlayabilir. Araştırma sonucuna benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar bulunmaktadır (Smeltzer ve Carr 2003; Millet ve ark. 2004; Pavel ve Sičáková-Beblavá 2013; Verona 2014; Pawar ve ark. 2017; Delina ve Grof 2019; Rasic ve ark. 2019). Hanak ve ark.'nın (2018) çalışmasının sonucu ise e-eksiltme ihalelerin ihaleye katılan tedarikçi sayısında bir azalmaya neden olabileceği ve bunun sonucunda da rekabetin azalacağı yönündedir.

Araştırmaya katılanların %47,7'si e-eksiltmenin zamandan tasarruf sağladığını, %45,9'u ise e-eksiltmenin personel tasarrufu sağladığını belirtmişlerdir. Katılımcıların %34,6'sı e-eksiltmenin zaman tasarrufu sağlamadığını, %36'sı da personel tasarrufu sağlamadığını ifade etmişlerdir. E-eksiltmede iş ve işlemlerin dijital ortamda yapılması zamanın daha efektif kullanılmasını sağladığı düşünülmektedir. Dijital ortama taşınan ve tüm ihale sürecinin bu ortamda yapılması daha az personel ile hizmetin yürütülmesini sağlayabilir. E-eksiltme araştırma sonuçlarına göre zamandan tasarruf sağlandığı sonucunu işaret etmektedir. Araştırma sonuçlarına benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar mevcuttur (Hui ve Jianping 2011; Elmaghraby ve ark. 2012; Drab ve ark. 2018; Rasic ve ark. 2019; Drab ve ark. 2020). Martinelli ve Marchi (2007) e-eksiltmenin diğer satın alma ve müzakere yöntemlerine göre temel farklılıklarından ve avantajlarından birinin zaman olduğunu belirtmiştir. Bankur'un (2008) yapmış olduğu çalışmada ise unvan değişkeni ve satınalma çalışma yılı değişkenini zamandan tasarruf sağlama önermesi ile arasında ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Elektronik eksiltme sisteminin yeteri kadar kullanılmaması ve çok fazla bilinmemesinin sonucunda ihalelerin yapılmaması uygulamayı tanımayı zorlaştırabilmektedir. Bir sistemi kıyaslayabilmenin şartı karşılaştırılacak iki sistemden iyi bilinmesidir. E-eksiltme sistemi daha da yaygınlaştığında personel açısından kıyaslama yapılması daha mümkün olacaktır. Araştırma sonuçları ile benzer

sonuçlara ulaşan çalışmalar bulunmaktadır (Elmaghraby ve ark. 2012; Drab ve ark. 2018; Drab ve ark. 2020). Bunkur'un (2008) çalışmasında unvan değişkeni açısından tez çalışmasının aksine sonuca ulaşırken, satınalma çalışma yılı değişkeni sonucu ise çalışma ile paraleldir.

50 yaş ve üzeri çalışanların %48,3'ü e-eksiltmenin zamandan tasarruf sağladığı görüşüne katılmadıklarını ifade etmiştir. 20-29 yaş aralığındaki katılımcıların %45,7'si, 30-39 yaş aralığındaki katılımcıların %48,2'si ve 40-49 yaş aralığında olan katılımcıların ise %57,7'si e-eksiltmenin zaman tasarrufu yönünde görüş bildirmiştir. Yaş grupları ile e-eksiltmenin zamanda tasarruf sağlaması arasında ($p=0,000$) anlamlı ve düşük düzeyde ($\Phi_c=,154$) düşük düzeyde ilişki olduğu sonucu çıkmıştır. 50 yaşın üstündeki çalışanların e-eksiltme zamandan tasarruf sağladığı görüşüne katılmamasının nedeninin, elektronik gelişmelere direnç göstermesi ve daha alışılmış usulleri tercih etmeleri olduğu düşünülmektedir. 50 yaşın altındaki yaş gruplarında e-eksiltme zamandan tasarruf sağladığı görüşüne katılmalarının sebebinin gelişen teknolojileri yakından takip etmeleri ve dijital araçların kullanımına kolay uyum sağlamaları olduğu düşünülmektedir. Dijital araçları sıklıkla kullanan ve kullanımına daha yatkın olan genç satınalma çalışanlarının sisteme daha kolay uyum sağlaması ve kendi tarzlarına yakın olması uyum ve tercih açısından bir etken olabilir. Tez çalışmasının aksine Bankur'un (2008) e-ihale ile ilgili yapmış olduğu çalışmada yaş grupları açısından bir farklılık olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Öcal'ın (2012) yapmış olduğu çalışma da e-ihalenin zamandan tasarruf sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların %70,7'si satınalma biriminde isteyerek çalışırken, %29'3'ü ise zorunlu olarak çalıştığını ifade etmiştir. Zorunlu olarak satınalma biriminde çalışan katılımcıların %32,9'u e-eksiltmenin verimliliği azaltacağı görüşüne katılmadığını, %26,1'i ise e-eksiltmenin verimliliği düşüreceği görüşüne katıldığını ifade etmiştir. Satınalma biriminde isteyerek çalışma durumu ile e-eksiltmenin verimliliği azaltma ifadesi arasında ($p=0,000$) anlamlı ve orta düzeyde ($\Phi_c=,324$) düşük düzeyde ilişki olduğu sonucu çıkmıştır. Satınalma birimlerinde isteği dışında çalışan katılımcıların %41'nin ise kararsız kalması dikkat çekmektedir. Satınalma birimleri çalışma şartları ve yapılan iş açısından mali riskler taşıyan bir birimdir. Zorunlu olarak satınalma biriminde çalışanların yaptıkları işe adapte olmada sorun yaşamalarının bakış açılarını olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu tür birimlerde gönüllü ve uzun süreli

çalışanların istihdam edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Öcal'ın (2012) yapmış olduğu çalışmada e-ihalenin tek başına verimlilik açısından bir etken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ön lisans mezunu olan katılımcıların %80,5'i, yüksek lisans mezunu olan katılımcılar ise %56,4'ü, lisans mezunu olan katılımcılar %40,6'sı ve lise mezunu olan katılımcıların %33,3'ü e-eksiltmenin hizmetin düzeyini düşürdüğü görüşüne katılmadığını ifade etmişlerdir. Lise mezunu olan katılımcıların vermiş olduğu cevaplara göre ise en yüksek oranın %38,9 ile kararsız olduğunu belirtenlerin olması dikkat çekicidir. Katılımcıların eğitim durumu ile e-eksiltmenin hizmetin düzeyini düşürme ifadesi arasında ($p=0,000$) anlamlı ve orta düzeyde ($\Phi_c=317$) ilişki olduğu sonucu çıkmıştır. Katılımcıların verdiği yanıtlara göre en yüksek oranın önlisans seviyesinde olanlar, en düşük oranın ise lise öğrenim durumu seviyesine sahip olanların olması eğitim seviyesi yükselmesi ile hizmetin düzeyinin düşürülmesine katılım arasında fark olmadığı düşünülmektedir. Ancak lise öğrenim durumu seviyesindekilerin en yüksek oranda kararsız olduğunu ifade etmesi diğer eğitim durumuna sahip olanlardan farklıdır.

E-eksiltme konusunda eğitim alan katılımcıların %54'ü, eğitim almayanların %47,7'si e-eksiltmenin ihalelerde saydamlığı azaltacağına katılmadığını ifade etmişlerdir. Kararsız olduğunu ifade eden katılımcıların %73,2'si eğitim almayanlardan oluşurken sadece %26,8'i eğitim alanlardan oluşmaktadır. Satınalma konusunda eğitim almayanlardan kararsız kalanların oranı (%28,5) ile e-eksiltmenin saydamlığı azaltacağı görüşüne katılanların oranı (%28,8) oldukça yakındır. Katılımcıların satınalma konusunda eğitim alma durumu ile e-eksiltmenin ihalelerde saydamlığı azaltacağı ifadesi arasında ($p=0,000$) anlamlı ve düşük düzeyde ($\Phi_c=234$) ilişki olduğu sonucu çıkmıştır. E-eksiltme konusunda eğitim alanların mevzuatlara daha hâkim olması ve satınalma süreçlerini daha iyi bilmelerinin e-eksiltmenin ihalelerde saydamlık sağlayacağı yönünde görüş belirttikleri düşünülmektedir. Satınalma süreçlerine daha hâkim olmak için satınalma konusunda eğitim almanın önemli olduğu düşünülmektedir. E-eksiltme yöntemin geleneksel ihalelere göre daha az tercih edilmesinin gerekçesi idarelerin elektronik eksiltme konusunda yeteri kadar bilgiye sahip olmamaları şeklinde değerlendirme yapılabilir. Satınalma süreçleri hukuksal olarak büyük sıkıntılar oluşturabilecek bir süreçtir. Sürecin satınalma çalışanları açısından iyi yürütülebilmesi için yeterli bilgi, beceri ve eğitime sahip olmaları

gerekmektedir. Akdoğan'nın (2009) yapmış olduğu çalışmada saydamlık ihlallerinin yaşandığı ihalelerde görev üslenenlerin yeteri kadar eğitim almadığı ve mevzuata hâkim olmadığı görülmüştür. Saydamlığın artması idarelere olan güvenilirlik düzeyini de arttıracakı düşünülmektedir. Eğitim almanın güvenilirlik düzeyi üzerinde etkisi olduğu sonucuna ulaşan çalışmalar bulunmaktadır (Gist 1997; Rahim 2008). Azanlerigu ve Akay (2015) çalışmasında çalışanların eğitim eksikliğini e-satın almanın sorunsuz bir şekilde benimsenmesinde çok önemli bir rolü olduğu vurgulanmıştır.

0-5 yıl çalışma süresi olan katılımcıların %42,1'i, 6-14 yıl çalışma süresi olan katılımcıların %34,7'si, 15-24 yıl çalışma süresi olan katılımcıların %36,2'si ve 25 yıl üzeri çalışma süresi olan katılımcıların %48,6'sı e-eksiltmenin çalışan hatalarını arttıracakı görüşüne katılmadıklarını ifade etmişlerdir. 0-5 yıl çalışma süresi olanların %32,6'sı, 6-14 yıl çalışma süresi olanların %24,4'ü, 15-24 yıl çalışma süresi olanların %33,2'si ve 25 yıl üzeri çalışma süresi olanların , %26,6'sı e-eksiltmenin çalışan hatalarını arttıracakı görüşüne katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların memuriyet yılı durumu ile e-eksiltme çalışan hatalarını arttırmaktadır ifadesi arasında anlamlı ($p=,001$) ve düşük düzeyde ($\phi c=133$) ilişki tespit edilmiştir. Araştırmaya katılanlardan 14 yıl ve altında olanlar e-eksiltmenin çalışan hatalarını arttıracakı görüşüne katılanların oranı, 15 yıl ve üzeri memuriyet yılı olanlardan daha düşüktür. 14 yıl ve altında memuriyet süresi olanlar elektronik eksiltmenin çalışan hatalarını arttıracakı görüşüne katılma oranı daha yüksektir. Tüm gruplar arasında ise 25 yıl ve üzerinde memuriyet süresi olanlar % 48,6 en yüksek oranla e-eksiltmenin çalışan hatalarını arttıracakı görüşüne katılmadığı görülmektedir. Memuriyet süresi arttıkça e-eksiltmenin çalışan hatalarını arttıracakı görüşüne katılım oranının düştüğü görülmektedir. Memuriyet yılında uzun süre çalışılmasına bağlı olarak deneyimin fazla olması önemli olduğu düşünülen faktördür. Çalışılan yıllar içinde yapılan hatalardan ders alarak artık daha az hata yapıldığını düşünmek memuriyet süresi daha fazla olanların böyle bir cevap vermiş olmasına bağlanabilir. Çalışmanın aksine Bankur'un (2008) e-ihale ile ilgili yapmış olduğu çalışmada hataların azaltılması da memuriyet yılı açısından bir farklılık bulunmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Yüksek Lisans mezunlarının %64,9'u e-eksiltmenin personel tasarrufu sağlayacakı görüşüne katılmadığı, %25,7'sinin ise katıldığı görülmektedir. Lisans mezunlarının %33,9'u e-eksiltmenin personel tasarrufu sağlayacakı görüşüne

katılmadığı, %52,1'inin ise katıldığı görülmektedir. Önlisans mezunlarının %13,5'i e-eksiltmenin personel tasarrufu sağlayacağı görüşüne katılmadığı, %46,6'sının ise katıldığı görülmektedir. Lise mezunu olan katılımcıların %77,8'i kararsız kalırken sadece %22,2'si "katılıyorum" yönünde görüş bildirmiştir. Katılımcıların öğrenim durumu ile e-eksiltme personel tasarrufu sağlamaktadır ifadesi arasında anlamlı ($p=,000$) ve düşük düzeyde ($\phi c=264$) ilişki vardır. E-eksiltmenin personel tasarrufu sağlayacağı görüşüne katılmayanlar en yüksek olduğu eğitim düzeyi %64,9 ile yüksek lisans mezunlarıdır. Önlisans mezunlarının ise %46,6'sı e-eksiltmenin personel tasarrufu sağlayacağı görüşüne katılırken, lisans mezunlarının %52,1'inin katıldığı tespit edilmiştir. Lise mezunların %77,8'inin ise kararsız olduğu yönünde cevap vermesi dikkat çekicidir. Katılımcıların eğitim seviyesinin en düşük ve en yüksek olanların büyük oranda e-eksiltmenin personel tasarrufu sağlayacağı görüşüne katılmadığı, orta seviyede öğrenim durumuna sahip olanların ise en yüksek oranda e-eksiltmenin personel tasarrufu sağlayacağı görüşüne daha fazla katıldığı anlaşılmaktadır. Lise mezunlarının daha düşük eğitim seviyesine sahip olmasının büyük oranda kararsız kaldığı düşünülmektedir. Bankur'un (2008) e-ihale ile ilgili yapmış olduğu çalışmada katılımcıların e-ihalenin personel tasarrufu sağlayacağı görüşüne daha yüksek oranda katılmaları tez çalışmasının sonuçları ile uyumludur.

GİHS çalışanlarının %36,8'i e-eksiltmenin güvenilirlik düzeyini azalttığı görüşüne katılmadığı, %37,6'sının ise bu görüşe katıldığı görülmektedir. SHS çalışanlarının ise %44,6'sı e-eksiltmenin ihalelerde güvenilirlik düzeyini düşürdüğü görüşüne katılmazken, %34'ü ise e-eksiltmenin güvenilirlik düzeyini düşürdüğü görüşüne katıldığı görülmektedir. Yönetici sınıfında olanların %45,7'si ise e-eksiltmenin güvenilirlik düzeyini düşürdüğü görüşü varken %28,7'si ise bu görüşe katılmamaktadır. Katılımcıların ünvan değişkeni ile e-eksiltme güvenilirlik düzeyini azaltmaktadır ifadesi arasında anlamlı ($p=,016$) ve düşük düzeyde ($\phi c=121$) ilişki tespit edilmiştir. Yönetici sınıfında olan katılımcılar (%45,7) ve SHS'da olan katılımcılar (%44,7) en yüksek oranda e-eksiltme güvenilirlik düzeyini azaltacağı görüşüne katılmadığını belirtmiştir. GİHS çalışanlarının da ise e-eksiltme güvenilirlik düzeyini azaltacağı yönünde ki görüşleri birbirine yakın olmakla beraber, bu görüşe katılanların oranı (%37,6) daha fazladır. Satınalma birimlerinde en çalışması en muhtemel olan sınıf GİHS'i çalışanlarıdır. SHS çalışanlarının ise asıl işleri sağlık hizmeti sunulmasına yönelik işlerdir. Katılımcıların almış olduğu eğitim ve fiilen

alışmalarının görüşleri üzerinde etkisi olduğu düşünülmektedir. GİHS alışanları hem fiilen satınalma görevini yapmakta hem de eğitim açısından daha uygun eğitim almaktadırlar. Yönetici sınıfındaki çalışanların ise fiilen satınalma işinin içinde olmasına rağmen hizmetin ve faaliyetlerin süreklilik gösterdiği birim satınalmanın aktif olduğu satınalma birimidir. Hem uygun mezuniyet durumu hem de fiilen çalışma durumunun katılımcıların görüşlerini etkilediği düşünülmektedir. Çalışmanın sonuçlarının aksine Bankur'un (2008) i-ihale ile ilgili yapmış olduğu çalışmada unvan açısından güvenirlilik düzeyinde bir fark olmadığı sonucu çıkmıştır. Çalışma sonuçlarını destekleyen çalışmalarda bulunmaktadır (Rahim 2008).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Literatür taraması sonucunda elektronik eksiltmenin toplam yapılan ihale miktarı içerisinde küçük bir paya sahip olduğu görülmüştür (www.dosyalar.kik.gov.tr 25 Nisan 2021). İdareler daha çok geleneksel ihale yöntemlerini tercih etmektedir. Bu durumun gerekçesinin e-eksiltmenin gerek idareler gerekse firmalar nezdinde yeteri kadar bilinmemesi olduğu düşünülmektedir. Ayrıca literatür taraması sonucunda e-eksiltme ile ilgili mevzuatların yetersiz olduğu ve ihtiyaca cevap verecek seviyede olmadığı görülmüştür. Bu durumun idarelerin karar alma süreçlerini etkileyeceği düşünülmektedir. Mevzuat eksikliklerinin ve genel ihale süreçlerine olan alışkanlıkların e-eksiltmenin benimsenmesini engellediği düşünülmektedir. Satınalma çalışanlarının e-eksiltme ihale yöntemini kullanmaktan kaçındıkları düşünülmektedir.

Katılımcıların yaklaşık yarısı e-eksiltme yönteminin kullanımının ihalelerde zaman tasarrufu sağladığını, personel tasarrufu sağladığını, ihale masraflarını azalttığını, ihale maliyetlerini düşürdüğünü ve kaynakların etkili ve verimli kullanılmasına katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Elde edilen bu sonuçlar beklenen düzeyde yüksek olarak değerlendirilmez. Katılımcılarının yaklaşık %40 e-eksiltmenin ihalelerde güvenilirlik düzeyini düşüreceğini düşünürken aynı oranda da güvenilirliğin artacağı katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Katılımcıların yarıya yakını e-eksiltmenin ihalelerde saydamlığı arttırdığını ifade ederken, yaklaşık %40'ı ise e-eksiltmenin ihalelerde daha fazla rekabet sağladığını, yolsuzlukları ve usulsüzlükleri azalttığını ifade etmiştir.

Satınalma birimi çalışanlarının yarıdan fazlası e-eksiltmenin ihalelerde iş akışını kolaylaştırdığını ifade ederken, yaklaşık %40'ı e-eksiltmenin çalışan hatalarını azalttığını, ihale süreçlerini daha hızlı sonuçlandırdığını, veri girişi konusunda kullanım kolaylığı sağladığını, verilen hizmetin düzeyini arttırdığını, ihale sürecindeki işlemlerin azalttığını ve elektronik olmayan ihalelerden daha kullanışlı olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca çok büyük oranda bir kısmı, ihale sonrası süreçlerin daha hızlı ilerlediğini ifade edilmiştir.

Katılımcılar yaklaşık yarısı ihalelerde standardizasyon sağlaması ve bürokrasinin yarı yarıya azalması ile ihalelerde kolay ulaşılabilirlik sağlandığını, bunun sorucunda da idarelere olan güvenin arttığını ifade etmişlerdir.

Satınalma mevzuatı sürekli gelişen ve değişen bir yapıya sahiptir. Kamu alımları yalnızca bir 'büro rutini' etkinliği olarak algılanamaz. Bir kuruluşun satın alma reformundan tam olarak yararlanabilmesi için, satın alma işlevi stratejik yönetim seviyesinde kurulmalıdır. Satınalma birimlerinde çalışanların eğitim konusunda eksikliklerinin bulunduğu görülmektedir. Verilen yanıtlara göre bu birimlerde çalışanların gönüllülerden seçilmesinin etkinlik ve verimlilik açısından önemli olduğu ortadadır.

Katılımcıların yarıya yakını e-eksiltmenin doğrudan temin alımlarında kullanılmasının faydalı olacağını ifade etmişlerdir. Doğrudan teminlerde fiziken açık eksiltme yapılması özellikle başka şehirlerden teklif sunan istekliler açısından hem zaman hem de maliyet yükü oluşturmaktadır. Bu sebepten böyle bir imkândan faydalanma durumu ortadan kalkmaktadır. EKAP üzerinden doğrudan teminde e-eksiltme yönteminin kullanılması hem rekabet hem de daha ucuza temin etme imkânı sağlayabilir.

Katılımcıların yaklaşık %40'ı e-eksiltme ihalelerinde teknik sorun yaşadığını belirtmiş ve aynı oranda da, KİK'ten yardım alınabildiği ifade edilmiştir. Katılımcıların yarıdan fazlası ise KİK'ten yardım alamadığını ve kararsız olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların vermiş olduğu yanıtlara göre e-eksiltme alt yapısının tam olarak yerleşmediği düşünülmektedir. Sorun yaşanması halinde ise KİK'ten yardım alıyorum diyenlerin oranının düşüklüğü, KİK'in teknik destek sağlama konusunda henüz yeterli olmadığını göstermektedir. E-eksiltme ihalelerinin fazla tercih edilmemesinin gerekçelerinden birinin de teknik alt yapının yetersizliği olabilir.

Yaş açısından yapılan değerlendirmede 50 yaş üzeri katılımcıların yarıdan fazlası e-eksiltmenin zamandan tasarruf sağlamadığını belirtmiştir. Satınalma biriminde isteyerek çalışanların e-eksiltmenin ihalelerde verimlilik sağlayacağını düşünenler ile kararsız olanların oranı birbirine yakındır. Öğrenim durumu ile verilen hizmetin düzeyi arasında ki ilişki açısından değerlendirildiğinde lise mezunları arasında en yüksek oranın kararsızlar olduğu görülmektedir. Yüksek lisans mezunlarının ise yarıdan fazlası e-eksiltmenin personel tasarrufu sağlamayacağı görüşünde oldukları tespit edilmiştir. Lise mezunlarının personel tasarrufu sağlama açısından kararsız oldukları görülmektedir.

Tur sayısının temin etme fiyatını düşürmesi yönündeki soruya katılımcıların yaklaşık üçte biri katıldığını ifade ederken aynı oranda da katılımcı kararsız olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların e-eksiltmede uygulanan tur konusunda yeteri kadar bilgi sahibi olmadıkları düşünülmektedir. İdareler tarafından belirlenen eksiltme tutarlarının idareler ve istekliler tarafın tam olarak algılanamaması eksiltmede firmaların doğru fiyat verememesine sebep olabilmektedir. Örneğin ihale katılan üç istekli 50, 75 ve 100 birim fiyat vermiş olsun. Bu durumda idarenin her tur için 5 birim belirlediğini varsayalım. İlk fiyatı 100 birim olan istekli her turda 5 lira indirim talep edildiği şeklinde algılanmaktadır. Her tur indirim yapmış olsa dahi toplamda 75 fiyatı birime iniyor. Mevzuat açısından yaklaşık maliyet ve diğer tekliflere göre bir oranlama ile şartları sağlayan isteklilerin eksiltmeye katılması yönünde bir düzenleme yapılması kamu kaynaklarının etkili ve verimli kullanılması açısından önemlidir. Eksiltme yapılacağı için ilk sunulan fiyatlar çok yüksek olmaktadır. İlk tekliflerin daha gerçekçi olması yönünde böyle bir düzenleme yapılmasının kamu yararı olacağı düşünülmektedir. Elektronik eksiltmede belirlenen tur sayısının bitiminde yaklaşık maliyetler açıklanmaktadır. Eksiltme tamamlandığında idarelerin rekabet açısından bir değerlendirme yapma ve yeteri rekabet oluşup oluşmadığı hususunda değerlendirme yapması ve gerekiyorsa yeni bir tur daha yapılmasına imkân vermesinin rekabet açısından önemlidir. Ayrıca tedarik açısından da yaklaşık maliyetin üzerinde ve yaklaşık maliyete yakın olan teklifler için yapılacak ilave tur malzeme temini açısından da önemlidir. Ancak bu imkânın sınırların mevzuatta açıkça düzenlemesi gerekecektir. Bu şekilde mevzuat düzenlemesi dışında idarenin yetkisi dâhilinde yapılması genel ilkelerin güvenilirlik maddesinin istekliler nezdinde zarar görmesine sebep olabilir.

Çalışma sonuçlarından yola çıkılarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Satınalma birimlerinde gönüllü olanların e-eksiltme konusunda sorulara “kararsızım” cevabını daha az vermiş olmaları önemlidir. Gönülsüz çalışanlar ise “kararsızım” cevabını daha çok vermişlerdir. Bu açıdan değerlendirildiğinde gönüllü olanlarının satınalma birimlerinde çalıştırılması yararlı olabilir.
2. Çalışanların bilgi düzeninin artırılması ve doğabilecek hukuksal sorunların önüne geçebilmesi için bu birimlerde çalışanlara belirli aralıklarla eğitimler verilmelidir.

3. Satınalma biriminde çalışanların mesleki uzmanlaşmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
4. İlgili konularda mesleki eğitim alanların satınalma birimlerinde istihdamı sağlanmalıdır.
5. İdarelere e-eksiltmenin bitiminde gerek görülmesi halinde ilave tur imkânı verilmelidir.
6. E-eksiltmenin yapılacak mevzuat düzenlemeleri ile zorunlu hale getirilerek yaygınlaştırılmalı; özellikle hizmet alım ihalelerinde rekabet oluşması ve kamu kaynaklarının daha etkili değerlendirilmesi açısından e-eksiltme yönteminin kullanılmasının zorunlu hale getirilmesi önerilmektedir.

7. KAYNAKLAR

- Adebiyi AA, Ayo, CK, Adebiyi Marion O. Development of electronic government procurement (e-gp) system for Nigeria public sector. IJECS-IJENS. 2010; 10(6):74-84.
- Ahmad T, Aljafari R, Venkatesh V. The government of Jamaica's electronic procurement system: experiences and lessons learned. Internet Research, 2019.
- Akdoğan M. Avrupa birliği kamu alımları direktifleri ve Türkiye uygulamasına yansımalarının ilerleme raporları ışığında değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası. 2014; 72(2):683-692.
- Akdoğan M. Avrupa birliği uyum sürecinde Türk ihale rejiminin şeffaflık açısından değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Avrupa Birliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009 (Tez Danışman: Prof. Dr. Aydın Gülan)
- Akel A. İdarî usul ve ihale ilkeleri temelinde pazarlık usulü hakkında bir değerlendirme. Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi. 2018; 0(11):1- 47
- Akel Y.N. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda yasaklama kararları ve kararlara karşı başvuru yolları. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Ana Bilim Dalı, Mali Hukuk Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2017, (Tez Danışman: Prof. Dr. Salim Ateş Oktar)
- Akın Y. İlga hükümler çerçevesinde 2886 sayılı devlet ihale Kanunu'nun düzenleme alanı hakkında bir değerlendirme. Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi. 2018; (12): 1-61.
- Aksoy M. Finansmanı idare bütçesinden yapılan kamu alımlarında yasak fiil ve davranışlara karşı mali yaptırımın önemi ve etkinliği üzerine bir öneri GUSBEEED. 2015; 6(13):158-176.
- Altun, M. Yeni Kamu İhale Düzeni, Uygulama Esaslarının Açıklanması, Yaklaşım Yayınları, 2004, 1.Baskı, Ankara, Türkiye
- Aman A, Kasimin H. E-procurement implementation: a case of Malaysia . Transforming Government: People, Process and Policy. 2011; 5(4):330-44.
- Ardhan IR, Thouin MF. Health information technology and its impact on the quality and cost of healthcare delivery. Decision Support Systems. 2013; 55(2): 438-449.
- Arrowsmith S. The Law Of Public And Utilities Procurement, Thomson Sweet And Maxwell, 2010, 2. Baskı, London, England. S:422-435
- Atay EE. İdare Hukuku, Turhan Kitapevi, 2006, 1. Baskı, Ankara, s. 457.
- Azanlerigu, JA, Akay E. Prospects and challenges of e-procurement in some selected public institutions in Ghana. Prospects. 2015; 7(29):61-76.
- Bankur M. Sağlık bakanlığı hastaneleri satın alma birimlerinde çalışanların e- ihale konusundaki görüşlerinin değerlendirilmesi. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Kurumları Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008 (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Ersen ALOĞLU)
- Bartezzaghi E, Ronchi S. Internet supporting the procurement process: Lessons from fourcase studies. IMS. 2003; 14(8): 632-641.
- Boz SS. Elektronik ihale. Kamu Hukuku Arşivi. 2013; 13(1): 9- 26.
- Bozkurt S. Türkiye'de e-devlet uygulamaları ve dijitalleşme. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Enformatik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Hatay, 2019 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Bünyamin Yıldız; Prof. Dr. Muharrem Güneş)
- Can O. Kamu İhale Hukuku, Turhan Kitabevi, 2018, 2. Baskı, Ankara, s.31-42
- Çakmak D. Osmanlı telif hukuku ile ilgili mevzuat. Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi. 2007; 21:191-234.
- Çebi F. Bilişim teknolojilerinin rekabet üstünlüğüne yönelik etkileri ve Türk işletmelerinde bir araştırma. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul, 1997, (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Toraman Ayhan)

- Çelik H. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun yapım işleri uygulama yönetmeliğinin, ihale sürecinde meydana gelen sorunların incelenmesi. Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kentsel Sistemler Ve Ulaştırma Yönetimi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mustafa Ilıcalı)
- Çelikkol Ö. Kamu yönetiminde e-devlet yapılanması ve Türkiye için e-devlet model önerisi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2008 (Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Mehmet Aktel)
- Çetinkaya Ö, Filibe M, Üstün K. Tarihsel boyutu ile kamu alım usullerindeki gelişmeler ve günümüzdeki yapının değerlendirilmesi. Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi. 2018; 6(1): 311-330.
- Çoşkun Y. PPP Model for Turkish housing-construction sector: TOKI model and a suggestion from Malaysia. Coskun, Yener.(2013). PPP model for Turkish housing-construction sector: TOKI model and a suggestion from Malaysia (Konut-inşaat sektöründe kamu-özel ortaklığı: TOKİ modeli ve Malezya'dan bir öneri). İnşaat Sanayi Dergisi. 2013; 135:92-97.
- Delina R, Grof M. Empirical problems of savings calculation in electronic reverse auction. Journal Of Theoretical And Applied Electronic Commerce Research. 2019; 14(2):138-152.
- Demirboğa D. Kamu ihale sözleşmesinin yapılması usulleri (ihale usulleri). Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi. 2017; 0(9): 201-181.
- Doğanyığıt S. Açıklamalı-İçtihatlı-Sorun Çözümlü Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, Seçkin Yayıncılık, 2010, 9. Baskı, Ankara, Türkiye s:102
- Dráb R, Delina R, Štofa T. Electronic auctions: Role of visibility settings in transparency analysis. Quality Innovation Prosperity. 2018; 22(2): 100
- DRÁB, Radovan; ŠTOFA, Tomáš; DELINA, Radoslav. Analysis of the efficiency of electronic reverse auction settings: big data evidence. Electronic Commerce Research, 2020, 1-24.
- Eadie R, Potts S. The new Euprocurement directives: Whole life costing and dynamic procurement systems for çivil Engineering organisations, Are They Contradictory? In Unknown Host Publication. Вестникстроителад. 2016; 31:35
- Eker Kazancı B. İhaleye Fesat Karıştırma Ve Edimin İfasına Fesat Karıştırma Suçları, Seçkin Yayınevi, 2011, 2. Baskı. Ankara, Türkiye s.29-40
- Elmaghraby WJ, Katok E, Santamaría N. A laboratory investigation of rank feedback in procurement auctions. Manufacturing & Service Operations Management. 2012; 14(1):128-144. (<https://www.yumpu.com/en/document/view/23105173/a-laboratory-investigation-of-rank-feedback-in-procurement-auctions>)
- Emek U. Kamu Alımlarında Etkin İhale Tasarımı, TÜSİAD Yayınları,2001, Yayın No: TÜSİAD-T/2001-11/311, İstanbul, Türkiye
- Erdoğan ŞE. Bilgi güvenliği yönetim sisteminin oluşturulması, ıec/ iso 27001 standartının bir sivil havacılık kurumunda hayata geçirilmesi, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2020 (Tez Danışmanı: Dr.Öğr. Üyesi Özgür Atılgan)
- Ergin K. Osmanlı devleti'nde kanunnamelerden nizamnamelere geçiş. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2016, 39: 1-26.
- Erkuş H, Karagöz K. Türkiye'de kayıt dışı ekonomi ve vergi kaybının tahmini. Maliye Dergisi, 2009, 156:126-140.
- Ertaş RC. Kamu kaynaklarının etkin kullanımı açısından kamu ihale kanununda öngörülen ihale usullerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, Ankara,2010 (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. F. Nilgün Akça)
- Ertuğrul İ. Türkiye'de mevcut ihale sistemiyle elektronik ihale sisteminin karşılaştırılması; Bingöl İli Örneği, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bingöl, 2003 (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Mete)
- Feldman RA, Mehra R. Auctions: Theory and applications. Staff Papers. 1993; 40(3):485-511.

- Filibe M. Kamu kaynaklarının kullanımında ihale sisteminin rolü: 4734 sayılı kamu ihale kanununu iyileştirmeye yönelik öneriler. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, Bütçe Ve Mali Planlama Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bursa, 2019, (Danışmanı: Prof. Dr. Özhan Çetinkaya)
- Gaprındashvili G. The Results of State Procurement Reforms in Georgia. In: 2nd International Conference on Business, Management and Economics. Vienna, Austria. 2019. p. 213-225.
- Gelderman M. The relationbetween user satisfaction, usage of İnformation systems and performance. Information and Management. 1998;18(1):11-18.
- Gist Marilyn E. Self-efficacy: Implications for organizational behavior and human resource management. Academy Of Management Review.1987; 12(3): 472-485.
- Gök Y. Kamu ihale hukukuna hâkim olan ilkeler. Dış Denetim Dergisi, 2010, Ekim-Kasım-Aralık, 2010. s.12
- Gönen D, Işık H. Açıklamalı Devlet İhale Kanunu Ve Yapım Sözleşmelerinin Uygulanması, Yetkin Basım Ve Yayıncılık, 1993, 8. Baskı, Ankara, Türkiye
- Gönen D, Işık H. Açıklamalı Kamu İhale Kanunu, Yetkin Basım Ve Yayıncılık, 2008, 3. Baskı, Ankara., S.207
- Görmez BK. Kamu ihale hukukunda ihaleden yasaklama işlemi. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019 (Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Yeliz Şanlı Atay)
- Gözler K. İdare Hukuku, Ekin Kitapevi Yayınları, 2019, 3. Baskı, Bursa, S.117-121
- Gözler K. Res iudicata'nın türkçesi üzerine, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2007; 56(2):45-61.
- Gupta, S, Jha, B, Gupta H. E-procurement: a developing country perspective: a study on new trend s concerned with developing countries. AIUB Journal of Business and Economics. 2009; 122(1):161-75.
- Gümüşsoy ÇA. Elektronik-açık eksiltme teknolojisinin kullanımını etkileyen faktörlerin genişletilmiş teknoloji kabul modeli ile açıklanması, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Endüstri Mühendisliği Ana Bilim Dalı, İstanbul, 2009 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Fethi Çalısır)
- Hakimoğlu M. Çevresel etki değerlendirmesine ilişkin kararlara karşı açılan davalarda süre sorunsalı. Terazi Hukuk Dergisi. 2017; 12(125):62-66
- Hanak T, Marovic I, Jajac N. Effect of electronic reverse auctions on competition and abnormally low bids in public construction procurement. TehničkiVjesnik. 2018, 25(1): 144-148.
- Hui Z, Jianping J. Research on application of e-tender in China. In: 2011 International Conference on Internet Technology and Applications. IEEE, 2011. p. 1-3.
- <http://ekapakademi.kik.gov.tr/adim-adim-ekap-dokumanlari/> (31 Ocak 2021)
- <http://ekapakademi.kik.gov.tr/tamamlanmis-sanal-sinif-egitimleri/> (20 Nisan 2020)
- http://ekapakademi.kik.gov.tr/wp-content/uploads/2020/01/adim_adim_ekap_e-eksiltme_c4b0stekli-1.pdf(31 Ocak 2021)
- http://ekapakademi.kik.gov.tr/wp-content/uploads/2020/01/adim_adim_ekap_e-eksiltme_c4b0dare-1.pdf (31 Ocak 2021)
- http://www.ebb.gov.tr/yuklenendosyalar/dokumanlar/27092017_052628_tahir_tekin_dogrudan_temin.pdf (25Kasım 2020)
- http://www.phdernegi.org/wpcontent/uploads/2016/03/c3b6rnekleme_yontemleri.pdf (17.03. 2020).
- <https://ailevecalisma.gov.tr/uploads/sgb//uploads/pages/hizmetici-egitim-notlari/4734-sayili-kamu-ihale-kanununun-uygulanmasinda-idarelerce-uyulmasi-gereken-kurallar-ve-22-madde-kapsaminda-yapilacak-alimlara-iliskin-ozel-hukumler-ve-uygulamasi.pdf>(28Şubat 2021)
- <https://ailevecalisma.gov.tr/uploads/sgb//uploads/pages/hizmetici-egitim-notlari/mal-alimi-ihale-sureci.pdf>(25 Şubat 2021)

- https://cloudia.com/wp-content/uploads/2019/04/cloudia_dps-en.pdf (03 şubat2020)
- https://dosyalar.kik.gov.tr/genel/Raporlar/kamu_alimlari_izleme_raporu_2020_yil_sonu_rev7.pdf (27 Şubat 2021)
- https://dosyalar.kik.gov.tr/genel/Raporlar/Kamu_alimlari_izleme_raporu_2020_yilsonu.pdf (25 Nisan 2021)
- https://dosyalar.kik.gov.tr/yardim/kik_e_eksiltmeteklifislemlerikullanimkilavuzu.pdf(28ocak 2021)
- https://dosyalar.kik.gov.tr/yardim/kik_elektronikeksiltmekayitvetebliğatislemlerikullanimkilavuzu.pdf (26 Ocak 2021)
- https://dosyalar.kik.gov.tr/yardim/kik_elektronikeksiltmekullanimkilavuzu.pdf (25 Nisan 2020)
- https://dosyalar.kik.gov.tr/yardim/kik_elektronikeksiltmeteklifdegerlendirmekullanimkilavuzu.pdf (24 Ocak 2021)
- <https://ekap.kik.gov.tr/EKAP/Default.aspx?ReturnUrl=%2fEKAP%2f> (27 Şubat 2021)
- <https://www.mevzuat.gov.tr/metin.aspx?mevzuatkod=7.5.14742&mevzuatilisiki=0&sourcexmlsearch=elektronik20ihale20uygulama>(26 Kasım 2020)
- <https://www.oecd.org/mena/governance/36238198.pdf> (24 Kasım 2020)
- Iqbal M, Seo J. E-governance as an anti corruption tool: Korean cases. Korean Local Information. 2008; 11 (2): 51-78.
- İleri YY. Örgütlerde bilgi güvenliği yönetimi, kurumsal entegrasyon süreci ve örnek bir uygulama. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2017; 17(4):55-72.
- İlkörk ZŞ. Kamu yönetiminde etkinliğin sağlanmasında alternatif bir model: ihale yöntemi. Türk İdare Dergisi. 2010; 468(): 63-84.
- İnceNM. Elektronik Devlet: Kamu Hizmetlerinin Sunulmasında Yeni İmkânlar. DPT, 2001.
- İslamoğlu AH. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Beta Basım. 2009. İzmit.
- İşbir B. Kamu ihalelerine katılma yasağı. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İdare Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2009 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ali Ulusoy)
- Karasar N. Bilimsel Araştırma Yöntemi.(Scientific Research Methods). Nobel Yayınları. 2003, Ankara.
- Kaufmann L, Carter CR. Deciding on the mode of negotiation: To auction or not to auction electronically. The Journal of Supply Chain Management. 200; 40(2):15-26.
- Keskin P. Proses scapability analysis (Pca) Of Tender Evaluation proses sınıpublicagencies. İzmir Yüksek Teknoloji Üniversitesi Mühendislik Ve Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2019 (Tez Danışmanı: Prof.Dr. Serdar Kale)
- Koçoğlu CM, Avcı M. Satınalma yönetimi: Teorik bir çalışma, Kastamonu Üniversitesi İktisadi Ve İdari Birimler Fakültesi Dergisi, 2014; 3(1): 33-47
- Köksal E. 4734 sayılı kik ve 4735 sayılı KİSK çerçevesinde, yapım işlerinde, sözleşme aşamasına kadar geçen sürede karşılaşılan sorunlar, belirsizlikler ve uygulama. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, 2005 (Tez Danışmanı: Prof.Dr. İlker Özdemir)
- Köşker Y. Doğrudan Temin Rehberi(4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu, Yönetmelik, Tebliğ Ve Genelgeler Kapsamında, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 2014, 1. Baskı, İstanbul, Türkiye s.24
- Lüleci B. Avrupa topluluğu kamu ihale mevzuatı ve sorunları. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Avrupa Birliği Ve Uluslararası Ekonomik İlişkiler (Hukuk) Anabilim Dalı, Ankara, 2009 (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Arif Köktaş)
- Mahmood SAI. Public procurement and corruption in Bangladesh confronting the challenges and opportunities. Journal Of Public Administration And Policy Research. 2010; 2(6):103-111.

- Martinelli E. Marchi G. Enabling and inhibiting factors in adoption of electronic-reverse auctions: a longitudinal case study in groceryretailing. *International Review Of Retail, Distribution And Consumer Research*. 2007; 17(3):203-218.
- Menteşe H. Kamu ihale sözleşmelerinde taraf olarak adi ortaklık. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Özel Hukuk Programı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. İsmet Sayhan)*
- Millet I, Parente DH, Fazel JL, Venkataraman RR. Metrics for managing online procurement auctions. *Interfaces*. 2004; 34(3), 171–179
- Ndou V. E-government for developing countries: opportunities and challenges. *The Electronic Journal of Information Systems in Developing Countries*. 2004; 18 (1):1-24.
- Neupane A, et al. Role of public e-procurement technology to reduce corruption in government procurement. In: *Proceedings of the 5th International Public Procurement Conference (IPPC5)*. Public Procurement Research Center, 2012. p. 304-334.
- Odyakmaz Z. Genel olarak idarenin sözleşmeleri. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 1998; 2(2): 0-0.
- Öcal Çiftçi BZ, Yılmaz H. Kamu ihale süreçlerinin uyumsuzluk kararları çerçevesinde değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*. 2019; 74(1): 109-133.
- Öcal Y. Gıda sektöründe e-tedarik kullanımı ve karaman ili sanayiinde bir araştırma. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim, Dalı İşletme Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Karaman, 2012 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hilmi Bahadır Akın)*
- Özbilgin İG, İmamoğlu MY. The impact of dynamic purchasing systems in the electronic public procurement processes. *Procedia Computer Science*. 2011, 3: 1571-1575.
- Özkan G. Danıştay Kararları Işığında Kamu İhale Hukukunda Egemen Olan İlkeler, Yetkin yayınları 1.Baskı, 2014, Ankara, S.174-251
- Özön, M. N. Osmanlıca Türkçe Sözlük, İstanbul, İnkılap Kitabevi, 8.Baskı, 1997, s.361.
- Öztürk H. Kamu sağlık kurumlarında hizmet ihaleleri: sağlık bakanlığı Ankara ili örneği. *Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Kurumları Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2018 (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Çağdaş Erkan Akyürek)*
- Panduranga V. Transparency in public procurement through e-procurement in India. *Journal Of Internet Banking and Commerce*. 2016, 21(3):1-7
- Parades İDG. Traceability in online public procurement processes in Colombia: a study applied to the online procurement system secop1. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Kamu Yönetimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2020 (Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül Saylam)*
- Pavel J, Sičáková-Beblavá E. Do E-auctions really improve the efficiency of public procurement? The case of the Slovak municipalities. *Prague Economic Papers*. 2013; 22(1):111–124.
- Pawar Prashant V, Behl A, Aital P. Systematic literature review on electronic reverse auction: issues and research discussion. *International Journal of Procurement Management*. 2017; 10(3):290-310.
- Pearcy DH, Giunipero LC. Using e-procurement applications to achieve integration: What role does firm size play? *SupplyChain Management: An International Journal*. 2008; 13(1):26-34
- Rahim MM. Identifying factors affecting acceptance of e-procurement systems: an initial qualitative study at an australiancitycouncil. *Communications of the IBIMA*. 2008; 3(1): 7-17
- Ramazan Çağlayan, İdare Hukuku Dersleri, Seçkin Yayıncılık,2014, 2. Baskı, Ankara, s.536
- Ramsey LE. The new public procurement directives: a partialsolution to the problems of procurement Compliance. *European Public Law*. 2006; 12(2):275-294
- Rasic M, Milenkovic M, Vojkovic G. Electronic auction in european and croatian public procurement law. In: *2019 42nd International Convention on Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics (MIPRO)*. IEEE, 2019. p.1343-1348.

- Sancak Ş. İdarenin takdir yetkisi kavramının uygulamadaki yeri: kamu ihale kurumu örneği. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yönetim Bilimleri Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2020 (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Can Umut Çiner)
- Sancar AE. 4734 sayılı kamu ihale kanunu'nun 5. Maddesinde yer alan temel ilkelerin değerlendirilmesi. Mevlana Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 2014; 2(2):151-177
- Sanchez-Graells A. Transparency and competition in public procurement: a comparative view on their difficult balance. In: transparency in e-procurements. Edward Elgar Publishing, 2019.
- Sarı CG. İhaleye fesat karıştırma suçu. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hukuk Anabilim Dalı Kamu Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019 (Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet Emin Alşahin)
- Schrader Richard W, Schrader Julie T, Eller E.P. Strategic implications of reverse auctions. Journal of Business to Business Marketing. 2004;11(1-2):61-82.
- Seferoğlu SS, Çelen FK, Çelik A. Türkiye'de e-devlet uygulamaları: sorunlar ve çözüm önerileri üstüne bir analiz, 2011, Bölüm 2: 281-308
- Seyhan S. 4734 sayılı kamu ihale kanunu kapsamındaki ihalelerin idari ve yargısal denetimi. İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Kamu Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Durmuş Tezcan)
- Sezer Y. 2014. Kamu ihalelerine katılmada davet yöntemi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 2014, 16(Özel Sayı):3913-3947.
- Sezer Y. Kamu ihale kanunu: şeffaflık ve rekabet. Amme İdaresi Dergisi. 2002; 35(4): 57-82.
- Sezginer M. İdarenin Sözleşmeleri ve Kamu İhalelerine İlişkin Uyuşmazlıklar. Seçkin Yayınevi, 2014,1.Baskı, Ankara,
- Smeltzer LR, Carr AS. Electronic reverse auctions promises, risks and conditions for success. Industrial Marketing Management. 2003; 32(6):481-488.
- Sohaıl M, Cavill S. Accountability to prevent corruption in construction projects. Journal of Construction Engineering and Management. 2008; 134 (9): 729-38.
- Soudry O. Promoting Economy: Electronic reverse auctions under the Ecdirectives on public procurement. Journal of Public Procurement. 2004; 4 (3): 340-74.
- Soyaslan D. İhaleye fesat karıştırma suçunda yapılan değişiklikler. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi. 2013; 19(2): 403-406.
- Sözen SG. 4734 sayılı kamu ihale kanunu'nda doğrudan temin alım usulü. Çankaya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2018 (Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi, İlker Kılıç)
- Sütçü O. Yapım ihalelerinde 4734 sayılı kamu ihale kanunu ile fidic (kırmızı kitap) standart sözleşmelerinin karşılaştırmalı analizi. Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2020 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Aynur Kazaz)
- Şanslı C. Hukukun ekonomik analizi çerçevesinde kamu ihale hukuku/public procurement law in the context of economic analysis of law. Finans Politik & Ekonomik Yorumlar. 2016; 53(612):51-61
- Taşdelen A. Kamu Harcama Hukukunda İhale Süreci, Turhan Yayınevi, 2004, Ankara, s. 57.
- Taşova E. Örgütsel satın alma davranışları içerisinde endüstriyel satın almaların incelenmesi ve arçelik örneği. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Üretim Yönetimi Ve Pazarlama Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli, 2007 (Tez Danışmanı: Yar. Doç. Dr. Kenan Aydın)
- Tavlı O. Bir bağımsız idari otorite örneği olarak kamu ihale kurumu. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008 (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Şebnem Sayhan)
- TC Resmi Gazete, 04.03.2008. 27159 Sayılı "Çerçeve Anlaşma İhale Uygulama Yönetmeliği",

- TC Resmi Gazete, 05.12.2008, 27075 Sayılı “Kamu İhale Kanunu İle Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” S.1
- TC Resmi Gazete, 15.08.2003. 25200 Sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”,S: 1
- TC Resmi Gazete, 19.06.2018. 30453 Sayılı ““Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”, “Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”, “ Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”, “Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” S.1
- TC Resmi Gazete, 22.01.2002. 24648 Sayılı “Kamu İhale Kanunu”, S: 1-9.
- TC Resmi Gazete, 26.01.2021. 31376 Sayılı “Kamu İhale Tebliği”, S: 1.
- Tengilimoğlu D. ve Yiğit V. Sağlık İşletmelerinde Tedarik Zinciri Ve Malzeme Yönetimi. Nobel Yayın Dağıtım, 2013, 3. Baskı, Ankara,
- Torbacı Y. Kamu hastane birliklerinde satın alma uygulamaları ve mal alımlarının değerlendirmesi: istanbulanadolu kuzey bölgesi kamu hastaneleri birliği örneği. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Ekonomisi Anabilim Dalı Ekonomisi Programı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2017 (Danışmanı: Doç. Dr. S. Haluk Özşarı)
- Torun B. Kamu ihale hukukunda idari yaptırımlar. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019 (Danışmanı: Prof. Dr. Cemil Kaya)
- Turşucu M. Kamu harcama hukuku çerçevesinde kamu alımları ve türkiye'deki uygulamalar. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2019(Tez Danışmanı: Doç. Dr. İbrahim Attila Acar)
- Tynkkynenl Keskimäki I, Lehto J. Purchaser–providersplits in health care—the case of finland. Health Policy. 2013; 111(3):221-225
- Uğur A, Sütçü İ. E-devlet ve tasarruf etkisi kapsamında ve dop projesi. Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi. 2009; 1(2): 1-20
- Üstün B. Örneklendirme Yöntemleri. Psikiyatri Hemşireleri Derneği Güçlendirme Semineri Sunumu.2015
- Üstün Ü, Çalış H. 4734 sayılı kamu ihale kanununa hâkim olan ilkelerin değerlendirilmesi. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 2018; 26 (2):111-147.
- Üstün Ü., Çalış H . 4734 sayılı kamu ihale kanununda doğrudan temin usulü. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 2019; 27(1): 36-11.
- Vaidya, K &Neupane, A (2011), The potential of Electronic Procurement and other tools to combatcorruption in Public Procurement in Nepal, Non-ResidentNepali Association Australia 51-61 South Street, Granville NSW 2142, Australia, 16th July 2011.
- Verona LA. Electronic reverse auction: an analysis of its use in public administrations of cities in Brazil. Australian Journal of Basic and Applied Sciences. 2014; 8(13): 274-281.
- Vickrey W. Counter speculation, auctions, and competitive sealed tenders. The Journal of finance, 1961, 16(1): 8-37.
- Wimmer M.A. A European perspective towards On-Line One-Stop Government: Theegov Project. Electronic Commerce Researchand Applications. (2002), 1(1): 92-103
- Yalazay S. Eşitlik ilkesi çerçevesinde 4734 sayılı kamu ihale kanunu kapsamındaki ihalelerde tekliflerin hazırlanması, sunulması ve değerlendirilmesi usulü. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İdare Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010 (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Murat Sezginer)
- Yalçın R. Yapım işlerinde 4735 sayılı kamu ihale sözleşmeleri kanununda karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. Bingöl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Makine Mühendisliği Ana Bilim Dalı, Bingöl, 2018 (Tez Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Benli)

- Yavuz N. Kamu ihale kanunu çerçevesinde doğrudan temin yöntemi ve değerlendirilmesi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, Eskişehir,2018 (Danışmanı: Prof. Dr. Erhan Gümüş)
- Yazıcı S, Özdemirci F. Bilgi yönetim sistemlerinin birlikte çalışabilirlik gereksinimleri ve elektronik belge yönetim sistemi birlikte çalışabilirlik olgunluk modeli. Bilgi Yönetimi. 2019; 2(2): 84-104.
- Yıldırım H. Kamu ihale kanunu, yapım işleri ihale mevzuatı ve yapım işlerinde iş deneyim belgesi, alt yüklenici ve fiyat dışı unsur uygulamaları. Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kentsel Sistemler Ve Ulaştırma Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018 (Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Gökhan Gelişen)
- Yıldırım H. Kamu ihale kanunu'nun 21'inci maddesinin (b) bendinde yapılan düzenlemenin değerlendirilmesi. Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi. 2018; (12): 723-739
- Yıldırım MK. Elektronik ihale (e-ihale) kamu kurumları inşaat ihalelerinde e-ihale uygulaması, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar, 2010 (Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Birol Topçu)
- Yüksektepe MA. Kamu İhale Kurulu ve Bölge Adliye Mahkemeleri Ceza Daireleri ve Yargıtay İlamları İle İhale Hukuku, 1, Baskı, İstanbul, 2018, s.141.

8. ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı	Kerem	Soyadı	ŞAFAK
Doğum Yeri		Doğum Tarihi	
Medeni Durum		Tel	
E-mail		Uyruğu	T.C.
Yazışma Adresi			

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Lisans	Atatürk Üniversitesi Sağlık Yönetimi	2018
Yüksek Lisans	Selçuk Üniversitesi Aile Danışmanlığı (Tezsiz)	2011
Doktor		

Yabancı Dil	Yök-Dil (İngilizce)	70,00
--------------------	----------------------------	--------------

Yayımları/Tebliğleri/Sertifikaları/Ödülleri

9. EKLER

EK-A Soru Formu

Kişisel Bilgi Formu

Değerli katılımcı,

Bu anket formu, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı'nda yürütülmekte olan "Sağlık Kurumlarındaki Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltme İhale Usulüne İlişkin Tutumlarının İncelenmesi" başlıklı Yüksek Lisans Tez çalışması kapsamında hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı, Türkiye'de sağlık sektöründe yapılan ihalelerde seçilen yöntemlerin elektronik eksiltme açısından incelenmesi ve satınalma birimlerinde çalışanların elektronik eksiltme konusunda ki görüşlerinin değerlendirilerek, e-eksiltme seçiminin kamu kaynaklarının etkili kullanımı ve satınalma konusunda tespit edilen sorunlara çözüm önerileri sunulmasıdır.

Araştırma sonucunda elde edilecek tüm bilgiler yalnızca bilimsel amaçlı olarak kullanılacak ve toplanan bilgiler gizli tutulacaktır. Bilimsel bir çalışmaya katkıda bulunmak maksadıyla, kıymetli zamanınızı ayırdığınız için teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Tezi Hazırlayan

Kerem ŞAFAK

Necmettin Erbakan Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enst. Sağlık Yönetimi
Yüksek Lisans Öğr.

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Ayhan ULUDAĞ

Necmettin Erbakan Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fak.
Öğretim Üyesi

1- Yaşınız?

2- Yaşadığınız Şehir?

3- Hangi kurumda çalışıyorsunuz?

() Kamu () Özel

4- Öğrenim Durumunuz?

() Lise () Ön lisans () Lisans ()
Lisansüstü

5- Medeni Durumunuz?

() Evli () Bekar

6- Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

7- Unvanınız.....

8- Memuriyet Yılız.....

9- Satın Alma Biriminde Çalışma Yılız.....

10- E-Eksiltme konusunda yeteri kadar eğitim aldınız mı?

() Evet () Hayır

11- Satınalma biriminde isteyerek mi çalışıyorsunuz?

() Evet () Hayır

SORULAR

Satınalma çalışanlarının E-Eksiltme tutumlarının incelenmesine yönelik sorular	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. E-Eksiltme zamandan tasarruf sağlamaktadır.					
2. E-Eksiltme personel tasarrufu sağlamaktadır.					
3. E-Eksiltme ihalelerde saydamlığı azaltmaktadır					
4. E-Eksiltme iş akışını zorlaştırmaktadır.					
5. E-Eksiltme verilen hizmetin düzeyini düşürmektedir.					
6. E-Eksiltme ihale sürecinde işlemleri azaltmaktadır.					
7. E-Eksiltme maliyetleri arttırmaktadır.					
8. E-Eksiltme güvenilirlik düzeyini azaltmaktadır.					
9. E-Eksiltme kamuoyu denetimini arttırmaktadır.					
10. E-Eksiltme rekabeti azaltmaktadır.					
11. E-Eksiltme kamu kaynaklarının usulüne uygun verimli kullanılabilme düzeyini arttırmaktadır.					

12. E-Eksiltme ihaleye katılım daha fazla firmanın katılmasını sağlamaktadır.					
13. E-ihale elektronik olmayan diğer ihalelerden daha kullanışlıdır.					
14. E-Eksiltme EKAP işlemlerinde kullanım kolaylığı sağlamaktadır.					
15. E-Eksiltme firmalar arasında yeteri kadar bilinmektedir.					
16. E-Eksiltmenin doğrudan teminde kullanılması rekabet adına fayda sağlayabilir					
17. Elektronik eksiltmede teknik sorunlarla karşılaşmıyorum.					
18. E-Eksiltme ihale süreci daha hızlı sonuçlanmaktadır.					
19. E-Eksiltme ihalelere standardizasyon sağlamaktadır.					
20. E-Eksiltme verimliliği azaltmaktadır					
21. E-Eksiltme ihalelerde usulsüzlükleri azaltmaktadır.					
22. E-Eksiltme ihalelerde yolsuzlukları azaltmaktadır.					
23. E-Eksiltme çalışan hatalarını arttırmaktadır.					
24. E-Eksiltme bürokrasiyi azaltmaktadır					
25. E-Eksiltme veri girişi kolaylığı sağlamaktadır.					
26. E-Eksiltme gizlilik düzeyini azaltmaktadır.					
27. E-Eksiltme idarelere güveni arttırmaktadır.					
28. E-Eksiltme ihale masraflarını azaltmaktadır					
29. E-Eksiltme klasik ihaleye göre kamuoyu algısında daha şeffaftır.					
30. E-Eksiltmede istekliler süreçlere daha aktif katılabilmektedir.					
31. E-Eksiltme ulaşılabilirliği azaltmaktadır.					
32. E-Eksiltme eşit davranış imkânı sağlamaktadır					
33. E-Eksiltmede ihale sonrası süreçler daha hızlı ilerlemektedir.					

34. E-Eksiltme ihtiyaçların uygun Şartlarda zamanında karşılanmasını sağlamaktadır.					
35. E-Eksiltme ile ilgili sıkıntıda yaşadığımda KİK'ten yardım alabiliyorum.					
36. E-Eksiltmede tur sayısı temin etme fiyatını dűŐürmektedir.					

Ek-B Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırmalar Etik Kurul Kararı

NECMETTİN ERBAKAN UNIVERSITY
HEALTH SCIENCES SCIENTIFIC RESEARCH ETHICS BOARD
ETHICS BOARD DECISION FORM

Ethics Committee Date and Decision Number	Date: 07.10.2020 Decision Number:03
Title of the Study	Investigation of the Attitudes of Procurement Employees in Health Sector Regarding E-Reduction Tender Procedure.
Responsible Researcher	Doç. Dr. Ayhan ULUDAĞ
Assistant Researchers	Kerem ŞAFAK
Ethics Committee Decision	Majority of votes ☐ Consensus ☒ Approval ☒ Correction * ☐ Rejection** ☐
Corrections Requested by the Ethics Committee During Re-Application*	
If rejected, reasons **	

Ek-C Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Tesislerinde Anket İzni

T.C
SAĞLIK BAKANLIĞI
Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ -
İSTATİSTİK ANALİZ VE RAPORLAMA VE STRATEJİK
YÖNETİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI
30/11/2020 15:19 - 32693113 - 622.03 - E.610

30.11.2020

Sayı : 32693113-622.03
Konu : Kerem ŞAFAK

Sn. Kerem ŞAFAK
(Yazır Mah. Türkerler Sok. No:21/B Daire No: 11 Selçuklu/Konya)

İlgi : KEREM ŞAFAK'ın 23/11/2020 tarihli dilekçesi.

İlgi yazı ve eklerinde gönderilen, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi bölümünde kayıtlı öğrenci Kerem ŞAFAK'ın "Sağlık kurumlarındaki Satınalma Çalışanlarının E-Eksiltme İhale Usulüne İlişkin Tutumlarının İncelenmesi" adlı araştırma tez çalışması "Bakanlığımıza bağlı hizmet vermekte olan sağlık tesislerinin dahil olacağı internet üzerinden online yapılacak olan anket Genel Müdürlüğümüz tarafından olumlu sonuçlanmıştır.

Bilgilerinize rica ederim.

Dr. Avni Uygur SEYHAN
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı